

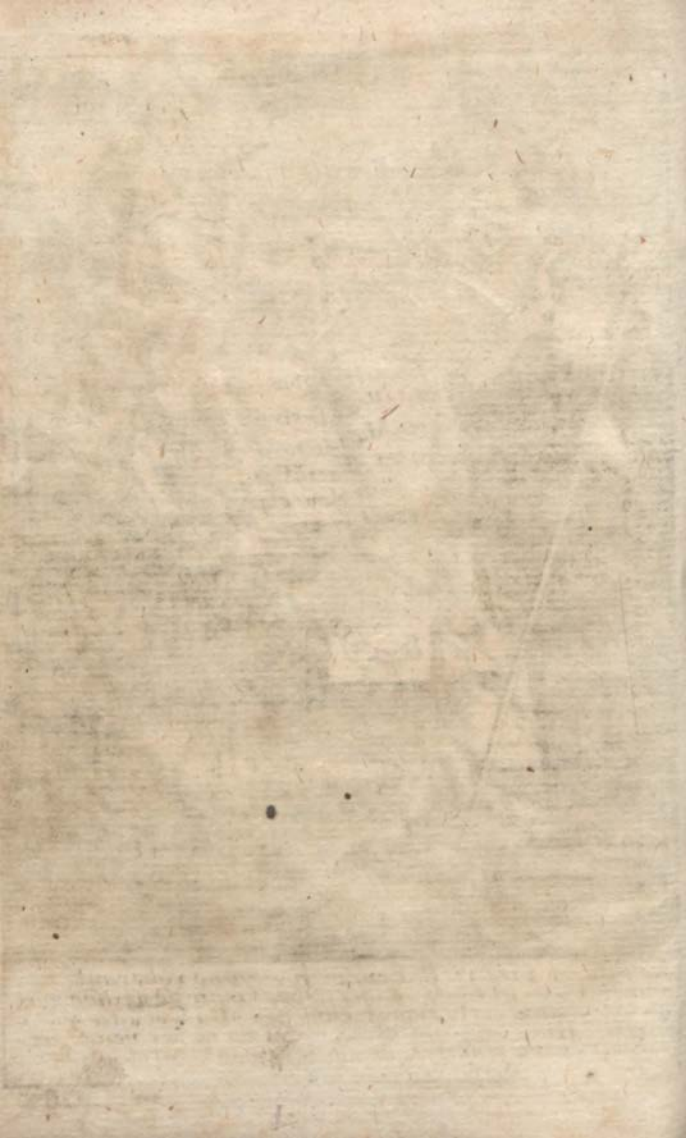
F 222

2

Regula et Vita S. P. Benedicti omnino roborant et
 animant nos; ut tanto magis accendamus ad agenda, quae
 docuit, quanto certi sumus, eum non alia docuisse quam
 fecerit. Hinc ergo imitemur, quoniam ad hoc venit, ut
 formam nobis traderet, et viam demonstraret. S. Bern.
 Serm. de Natali S. Bened.

INSTRUMENTA
VIRTUTUM

SEU
BONORUM OPERUM.

CONTINUATIO

Sive
PARS III.

Complectens sedecim selectas
Virtutes. à

S. P. BENEDICTO conscriptas, & præscri-
ptas in sacrae Regulæ Capite IV.

*Quæ in Religioso desiderari possunt,
& amari ac suspici etiam in Seculari.*

AB INSTRUMENTO L. usque ad LXVI.

Ex quibus

Non solum Religiosi omnes, omnes Eccle-
siastici, ac Verbi Divini Præcones, aut animarum Di-
rectores, sed & alij pie vivere volentes seculares
& Sodales, uberem utilitatem possunt
haurire.

AUTHORE

P. BASILIO FINCKENEIS, Ordinis S. Be-
nedicti, Liberi & Exempti Monasterij ad S. Lam-
bertum in Styria Professo.

CUM PRIVILEGIO SACRÆ CÆSARÆ
REGIÆQUE MAJESTATIS.

VIENNÆ AUSTRIÆ,

Typis JOANNIS JACOBI MANN, 1691.

339

420

*Reverendissimis , Perillustribus ,
Prænobilibus , & Amplissimis*

DOMINIS, DOMINIS,
Sacri Ord. Cisterciensis, Inferioris Austriæ
ABBATIBUS.

CLEMEN TI
Celeberrimi Monasterij ad S. Cru-
cem Abbati vigilantissimo. Nec non Sa-
cri Ordinis Cisterciensis per utramque Au-
striam, Styriam & Hungariam Vicario & Visitato-
ri Generali. Sac. Cæs. Maj. Consiliario.
&c. &c.

MATTHÆO
Celeberrimi Monasterij Campi-
liliensis, ejusdem Ordinis Abbati vigilantif-
simo. SS. Theologiæ Doctori. Sac. Cæs.
Maj. Consiliario. &c. &c.

ALEXANDRO
Celeberrimi Monasterij, Neo-
stadij in Austria, ad SS. Trinitatem Ab-
bati vigilantissimo. Sac. Cæs. Maj. Consilia-
rio. Inclytorum Statuum Inferioris Austriæ à ra-
tionibus Deputato &c. &c.

*Dominis, Dominis, ac Patronis
Gratiossimis, Observandissimis.*

REVERENDISSIMI ET AM-
PLISSIMI DOMINI, DOMINI,

Lij libros libellosuè suos dedicant, ut gratias futuras accipiant, ego quia accepi. Igitur quod *VESTRUM* est, & ex gratitudine *VOBIS* debitum, hoc defero, *DOMINI DOMINI PRÆSULES REVERENDISSIMI VOBIS* debitus, competens, & obstrictus libellus iste est, imprimis ex ipso Authore, Reverendissimis Dominationibus *VESTRIS* ob multas acceptas gratias obstrictissimo, imò & ex ipso objecto suo. Quid enim objectum hujus operis, nisi virtus est. Sunt verò Celeberrima *VESTRÆ* Inferioris Austriæ Monasteria (vigilantissimæ administrationi *VESTRÆ* cœlitus commissa) vera & mera virtutum Domicilia, ubi virtus hospitatur & domi est. Domum ergo virtus properare videtur, dum dicta virtus, seu potius tertius iste de virtute Tractatus, ad vos, pedesque *VESTROS* properans, se submittit. Ad vos anhelat ultrò (Virtute comite) iste Tractatus; quia hic virtus domi est. Ad vos anhelat, quia virtutem secum defert & devehit, quæ *VOBIS* obstrictif-

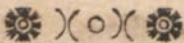
Etissima est. Quantum enim vobis virtus debeat, nemo nescit: adeo ut problema moveri aut videri possit, num plus *VOBIS* virtus, num plus vos virtuti debeatis? Virtuti debetis aliquid, quia non nisi virtus ad ea, quibus fulgetis, Dignitatum & laudum culmina evexit: plus tamen vobis virtus debet; quam non solum in proprio sinu, id est in vobis ipsis fovetis, sed & apud subditos *VESTRŌS* & alios, pro viribus promovetis. Quam ut eò amplius promoveretis, amplissimum passim, illudq; Magnificum, domi virtuti struxistis vel auxistis domicilium. Quid enim verò Celeberrima Cœnobia vestra, noviter & quasi funditus extructa, vel aucta & ornata, aliud sunt, nisi nova, auctiora, & ornatissima, splendidissima virtutum Domicilia. Ergo dum domum anhelat virtus & virtutis exiguus tractatus, domicilium illi ne denegetis, enixissime spero & precor. Gaudet virtus in arduo sistere. Ergo in Cruce Tua sancta eam cum papyro, cui inserta est, quiescere clementer sine (qui Clementis Nomen & omen habes) Domine Domine ad S. Crucem Præsul Reverendissime. Gaudet virore & flore virtus; virtus enim quæ marcet, virtus non est; ut ergo semper vireat & floreat virtutum manipulus, quem præsens continet Tractatus, eum inter lilia Tua admitte, & in campo liliorum Tuorum inferere Domine Domine, Campililiensis Præ-

Præful Reverendissime. Gaudet perenni
motu virtus, ignis instar semper plus ultra
tendens: ubi cursus virtutis deficit, virtus de-
ficit & bravium. Virtutis est currere in sta-
dio pro bravio: dum igitur Neostadium us-
que excurrit virtus in hoc libello consociata,
admitte precor eundem benignissimè pro soli-
ta benignitate Tua, Reverendissime Domine
Domine Præful, & Alexandrum (utes) Te
esse commonstra, qui possis etiam è parvis fa-
cere magna, seu parva obligationis obsequia
facere magni. Ita precatur humillimè

*Reverendissimarum atque
Amplissimarum Domi-
nationum Vestrarum.*

Servus humilissimus

P. BASILIU'S Finckeneis,
Ord. S. B. Profesi ad S.
Lambertum in Styria.

I N D E X.

INSTRUMENTORUM ET PARAGRAPHORUM hujus III. Partis. Ab Instrumento L.

- I**nstrumentum L. (hinc primum) Cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum allidere. - - - - - pag. I.
- Instrumentum LI.* Cogitationes malas Seniori Spirituali patefacere. - - - - - pag. 7.
- Instrumentum LII.* Os suum à malo & pravo eloquio custodire, - - - - - pag. II.
- Instrumentum LIII.* Multum loqui non amare. pag. 18.
- Instr. LIV.* Verba vana & risui apta non loqui. pag. 25.
- Instr. LV.* Risum multum & excussum non amare. pag. 34.
- Instr. LVI.* Lectiones sacras libenter audire. pag. 40.
- Instr. LVII.* Orationi frequenter incumbere. pag. 50.
- Instrumentum LVIII.* Mala sua præterita quotidie cum lacrymis vel gemitu in oratione Domino confiteri. - - - - - pag. 68.
- Instrumentum LIX.* Et de ipsis malis de cætero emendare. - - - - - pag. 77.
- Instr. LX.* Desideria carnis non perficere. pag. 82.
- Instrumentum LXI.* Voluntatem propriam odire. - - - - - pag. 92.
- Instrumentum LXII.* Præceptis Abbatis in omnibus obedire, - - - - - pag. 101.
- Instrumentum LXIII.* Non velle dici sanctum, priusquam sit, sed prius esse. - - - - - pag. 123.
- Instrumentum LXIV.* Præcepta Dei factis quotidie adimplere. - - - - - pag. 132.
- Instrumentum LV.* Castitatem amare. - - - - - pag. 141.

F I N I S.

PARS III.

INSTRUMENTUM L.

Cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum allidere.

Correspondet hoc Instrumentum cum gradu 5. humilitatis Cap: 7. ubi S. P. B. probe æstimare jubet *DEUM cogitatis nostris semper præsentem esse, juxta illud Prophetæ: Scrutans corda & renes Deus; Et iterùm NB. Intellexisti cogitationes meas de longè, &c. & cogitatio hominũ confitebitur tibi.* Ideoq; sollicitum jubet esse utilem Fratrem circa cogitationes suas per-versas, utiq; eas mox ad Christum allidendo; aut Seniori spiritali patefaciendo: quod S. Benedictus adhortatur capite 7. citat. gradu 5. ubi dicit humilitatis quintum gradum esse. *Si omnes cogitationes malas cordi suo advenientes per humilem Confessionem Abbati non celaverit suo, hortante Scripturâ & dicente: Revela Domino viam tuam.* Verùm de hoc posteriori agemus Instrumento sequenti.

Quàm necessarium hoc Instrumentum sit Religiosis puritatis & innocentie amantibus, & peccata graviora avertantibus, inde patet. Quòd peccata omnia qualiacunq; sint (levia, levissima; gravia, gravissima) semper ortum & initium suum à cogitationibus suggestis habeant, ideoq; opus quàm maxime est, cogitationes pravæ insurgentes quantocyus intercipere, infringere, conquassare, priusquàm ad consensum voluntatem inducant, & ad opus abominandum progrediantur. Ubi ergò ab initio cogitationes adhuc teneræ, molles, recentor natæ, imò vix conceptæ tol-

luntur è medio, facile cætera omnia peccata oris vel operis evitantur, quæ aliàs ex illis nascerentur, quia ut Matt: 15. 19. dicitur: *De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemia*; ubi vides primum horum malorum principium designari cogitationes malas, quas cætera sequuntur mala. Consultò igitur hic consulit S. P. Benedictus, cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum allidere & elidere, utpote quibus elisis cætera quoque scelera elisa sint & eliminata.

Sed quid sibi vult particula illa *mox*? Mox ad Christum allidi vult cogitationes malas S. P. Benedictus? nimirum dum adhuc parvæ sunt cogitationes, & quasi primo in ortu, cogitatus hujusmodi parvulos arripit, coërce, allide ad Christum: celeriter nimirum obvia pravis cogitationibus, priusquam radices figant. Et certè si filij hujus seculi prudentiores filijs lucis sunt in sua generatione, juvabit hanc prudentiam ab iisdem discere. Herodes (ne recens-natorum puerorum aliquis, olim futurus robustior & fortior, regnum, coronam, sceptrum sibi eriperet & tolleret, parvulos omnes persequeretur, priusquam in viros & hostes robustos exerescerent. Rex quoque Egypti Pharaò exterminaturus ex integro hostes suos, seque eorum metu liberaturus morte affici voluit *infantes* Hæbræorum, ut sic Hæbræorum tanquam hostium suorum totam progeniem in sobole extirparet: probè gnarus, facilius vinci hostem, dum adhuc debilis & imbellis, & primo in accessu est, quam ubi pedem & castra jam fixit, viribus auctus. Eodem plane sed pientiori actu & consilio cogitationes nostræ malæ mox in ortu, seu quamprimùm adveniunt, allidendæ & elidendæ sunt. Et hoc sanè est iniquitatem omnem tum verborum tum operum, tum interiorum consensuum funditus elidere, & delere in ipsa sobole, in radice, in semine. Siquidem ut S. Damian: Noliter in vita Barlaam, & Josaphat

phat cap: 19. confirmat: *Non nisi per cogitationes ad actiones ipsas devenitur, omneq; opus à cogitatione procedens, parvum primò initium tenet, ac deinde tacitè incrementu augetur, ingens ad extremum efficitur; ob eamq; causam nullo modo permittite, ut improba cogitatio tibi dominetur; verùm dum recens est, parvam radicem è pectore tuo evelle, ne alioquin cum pullularit, ac radices suas alè infixerit, postea non nisi magno labore extirpari possit.* Hæc ille. Cui consonat Mezlerus lib: 1. capite 13. de imitatione Christi, dicens:

Sic serpit subtile nimis per viscera virus,

Quod poterat facilis perdomuisse labor.

In clypeum assurgit neglectus & infilit hostis,

Qui (nisi cessisses) aufugiturus erat.

Ex his (puto) colligis, quid sit cogitationes ad Christum allidere, ille nimirum bene ad Christum allidit; eliditque, confringit, & debellat cogitationes suas, qui quamprimùm mala cogitatione se peti, & tentatione provocari sentit, mentem suam & cogitationem ad Christum crucifixum conjicit, ejusque adjutorio confidit, dicens fortè cum Petro: *Domine salva nos, perimus.* Vel cum Psalte: *DEUS in nomine tuo salvum me fac: adjuva me, & salvus ero Domine. Adjutor meus esto, ne derelinquas me; DEUS in adjutorium meum intende; Domine ad adjuvandum me festina.* Vel quid simile; Aut cum Jobo: *Domine vim patior, responde pro me.* Tali elevatione mentis ad Christum dissipabit Religiosus facilè in virtute Christi malarum agmen cogitationum, ad eum modum, quo olim Israëlitæ in solitudine, parvis sed nocivis serpentum moribus icti, aspectu serpentis ænei (qui Christi fuerat figura crucifixi) illicò sanabantur, nec ulterius venenum læthiferum serpebat. Hanc in rem S. Isidorus lib: 2. de summo bono, cap: 1. *Diabolus serpens est lubricus, cujus scapiti id est primæ suggestioni non resistitur, totus in intima cordis, dum non sentitur, illabitur.*

Aliam similitudinem dant alij, quemadmodum (aiunt) pudica Sponsa, à lenone adultero sollicitata ad nefandum crimen, facillè periculum lapsus evadit, si ad Sponsum clamet, eiq̄ue intentatum nefas aperiat; similiter Religiosa anima Christi Sponsa periculosas cogitationes & suggestiones facillè eludit, si eodem momento ad Christum Sponsum confugiat, ejusque ad-jutorium imploret. Taliter cogitationes suas pravas & tentationes graves ad Christum Sponsum allisit, & victrix evasit. S. Justina Virgo Antiochena, quæ à primæ nobilitatis & maximarum opum parentibus orta, præter alias naturæ dotes & fortunæ favores mirâ pollebat corporis pulchritudine, ob quam multis procis, sed Christo cœlesti Sponso multò magis ob animi candorem & pulchritudinem placebat. Hæc pro sua in DEUM pietate solebat quotidie ad Christianorum templum itare, ibiq̄ue preces suas & suspiria offerre. Sed sic ferente viâ transire debebit juxta ædes aliquas, quas Arglaidas patricij generis & amplissimarum fortunarum juvenis inhabitabat, qui in Justinam ob raram formæ venustatem præ amore sic inflammabatur, ut insanire videretur. Cæterùm insanus amator nihil omisit, nil intentatum reliquit, quo Virginem in vota sua pertraheret; adhibet blanditias, facit promissa, ostentat opes, generis claritatem jactat, &c. sed frustra. Ne ergo totaliter suo frustraretur amore, incantatorem quærit, qui stygijs carminibus amorem & consensum Justinæ extorqueat atq̄ue conciliet. Erat autem tunc Antiochiæ famosi nominis magus, nomine Cyprianus; hunc adit, consolat, magnisque promissis corrumpit, ut pervivacem Virginis geniuni potentior aliquis è styge genius expugnaret: is præsto est, operam suam spondet, magicum carmen immurmurat, & uni de præcipuis immundorum Spirituum ducibus imperat, ut negotium debellandæ Justinæ Virginis strenuè suscipiat. Neque segniter audijt imperata ælastor, cer-

tam de contumaci puella victoriam promittens: quid (ait) an mihi sit difficile, sc̄eminam unam de castitatis proposito dejicere, qui magnas cum mœnibus urbes everti? fratres & conjuges in mutuas cædes incitavi? multos Angelis propiores quàm hominibus è summa animi puritate in turpissimam voluptatem cloacam præcipitavi? en tibi hoc pharmacum (in vase illud obtulit, Stygiâ manu præparatum) quo si asperferis domum Virginis, continuò insvetos calores sentiet. Fecit, quod erat jussus magus, parietes succo illo Tartareo conspergit. Et ecce mirum in modum, Virgineum Justinæ pectus æstuat, & impuris cogitationibus inflammatur! sed has illa quantocyùs ad Christum allidens, sic suppliciter & non sine suspirijs Christum affatur: ô Christe DEUS! castarum animarum sponse! quid patior? quibus cogitationibus & æstibus uror? &c. Sequè salutiferæ crucis signo munivit; mirum est, quàm validè, quàm citò hostiles insultus represserit; Oravit, Christum in auxilium vocavit, crucis clypeum hosti objecit, & subito hostem vicit & fugavit. Tentari potuit, superari non potuit. Ergo re infectâ discedendum fuit incentori libidinis, falso: se quodam signo, digitis in crucis modum per aërem ducto, rejectum, vires illius sustinere non potuisse, multò minùs prævalere. Cyprianus repulsam hanc infirmitati & impotentiae Spiritûs illius adscribens, validiorem ex Orco evocandum duxit; & evocat primipilum aliquem ex agmine Cacodæmonum; paret vocatus, & fortius libidinis venenum conatur inspirare per cogitationes pessimas Justinæ Virgini; Hæc cogitationes ejusmodi ad Christum seu crucem Christi allidens, signaculum crucis efformat, quo teritus dæmon non secus ac prior fugam arripit. Adjuratur ergò tertius multò potentior dæmon: qui subtilius & per stratagema aggressurus Virginem sanctam, Virginis & ipse (seu honestæ puellæ) vultum

habitumque induit; ad Justinam se confert, mentitur Divinam se inspiratione adductam, ut, quoniam & ipsa quoque Virginitatis amore teneretur, disceret ab ea rationem vivendi, floremque castitatis tuendi. Respondet ergo Justina (nihil hic deceptionis suspicata) castitatem quidem non sine difficili pugna custodiri, sed neque sine gloriosa victoria, & longè pulcherrimam vincentium coronam (paratam in cælo) conservari. Subjecit hic diabolus: Si tanti est Virginitas, dic amabo Justina, si prima omnium Mater Virgo vixisset, unde propagatus mundus fuisset? unde homines & tot Sancti provenissent? unde tu ipsa lucem aspexisses? prodidit se verbis istis callidus serpens; agnovit enim Justina fallaciam larvatae puellae. Diabolo igitur illi in illa larvata puella latitanti mox iterum formam crucis objecit, & tertio jam assultu victrix, nequissimum hostem triumphavit, è vestigio disparentem. Qui ad Cyprianum redux fateri coactus est, se trophæo crucis in fugam (uti priores socij) actum, & ad nihil redactum esse cum Consilijs suis. Ecce quantum profit, quantum possit cogitationum malarum cordi advenientium, & à dæmone suggestarum subita ad Christum allisio per invocationem Christi, vel formationem crucis Christi: hoc ergo utere signo, hoc utere Instrumento; & promitto in hoc signo, hoc Instrumento vinces.

Haud ergo maligno hosti maligna svadenti, aut suggerenti cedendum, sed fortiter standum, fortiter pugnandum est. Quomodo? prima diaboli machinamenta evertendo; hoc est cogitationes malas mox elidendo, quem toties vel imbellis foemina Sancta Virgo Justina debellavit. Rectè Mezlerus libro 3. cap: 6.

Tu ne cede malis, centum ut tibi retia tendat

Hystis, in os regeas, quos vomit ille fimos.

Strenuus esto pugil: si lapsus es, arma resume.

Instaura pugnam calice fissus ope.

Dic misero procul i quovis hircosior hircos.
 I procul, & fado porce rubore crepa.
 Insuo te, nec enim tua me commercia pascunt,
 Debetur nostri mica nec ulla tibi.
 Stat JESUS vzeus hic, invictus & obsitus armis.
 Te vaser impostor fanna pudorq, manet.
 Malo mori, bifidiq, caput submittere sicis ;
 In fraudes pedibus, quam semel ire tuas.
 Ergo tace : surda posthac pellendis ab aure.
 I procul ! & longè pectora nostra fuge.
 Lux mea Christus erit, meus & Dux ; ille juvabit.
 Asseruit vitum, qui mihi morte suam.

Synoplis & praxis hujus Instrumenti. 1. Cogitationes pravæ insurgentes, dum adhuc teneræ sunt, & recenter enascuntur, quantoocius & sine mora recutere : quo facto ab omni semper peccato liber eris.

2. Inter alios modos & media, cogitationes malas repellendi, sic : quantoocius mentem & cogitationem suam ad Christum conjicere, & hunc Crucifixum : ejusq, opem implorare, exemplo Justine Virginis. Vide an hos modos & media adhibueris, & adhibe posthac.

INSTRUMENTUM LI.

Cogitationes malas Seniori spirituali patefacere.

Jubetur non solum cogitationes malas imprimis ad Christum allidere : sed (quod alterum est) quandoque cogitationes ejusmodi, Seniori spirituali patefacere : ubi tamen per Seniores spiritualem non intelligitur vir canus & annosus, qui longævam duxerit vitam, sed qui maturitate, sensu, judicio, prudentiâ, intelligentiâ præ alijs est præditus. Juxta illud : Senectus venerabilis est, (sed qualis) non diuturna, neq, amoribus numero consputata : Sed ubi cassi sunt sensus

ſuis hominis, & ubi ætas ſenectutis eſt vita immaculata.
 Sapi: 4. Et ut S. Baſilius ait: *Senior ſecundum animam eſt, qui prudentiã perfectus eſt; qualis erat Daniel, qui quamvis corpore juvenis, ſapientiam ac gravitatem omni canitie præſtantiorem præſerebat.* Hoc ipſum innuere volebat Poëta ille, dicens:

*Conſilium prudentis ama: ſua pandere cuiquæ
 Haud juvat; externo te juveniq; nega.*

Omnis ergo prudentis viri amandum eſt conſilium, ſeu juvenis ſit, ſeu canus; modò non judicio, prudentia & moribus ſit juvenis. De tali ergò intelligendus Vates eſt: *Extraneo te juveniq; nega.* Adde, quòd S. Pater Benediçtus dicat Seniori ſpiritali, non materiali, ſeu, qui tantùm ſit ſenex ab annis, ſed ſpiritali Seniori, qui ſpiritu, probitate, maturitate, doctrinã prævalet.

Hujusmodi igitur Seniori ſpiritali patefacere quandoque oportet & expedit cogitationes malas cordi advenientes; quod utinam omnes cordi ſumerent, & non cum detrimento quandoque corporis, diſpendio fanitatis, jactura aut certè periculo animi, intra ſe pravæ quandoque & ineptæ cogitationes decoquerent, torquentes ſe ipſos, & ſibi metiſis graves; dum ineptis cogitationibus præventi (ſeu puſillanimitatis, ſeu impuritatis, ſeu iræ & rancoris, ſeu ſuſpicionis vanæ contra Conſratrem, aut Superiorem, &c.) nesciunt juvare ſemetiſos; & qui juvare ſcirent, non ſe eis concedunt, ſed omnia intra ſe contegunt, ruminant, digerunt; fiuntque ſibi metiſis & alijs graves, ut poſſint cum Jobo dicere: *Cogitationes meæ diſſipatæ, hoc eſt, diſparatæ, impertinentes ſunt, torquentes cor meum; noctem mihi vertunt in diem,* nam ſonnum omnem & quietem præripiunt, & intercipiunt. Nec eſt mali remedium, utpote nulli conſiſum medico & manifeſtatum: quos tamen longè facillimum eſſet quandoque vel verbulo, aut conſilio, vel veritatis manifeſta-

tione, aut erroris, in quo mente defixus hæret, dete-
ctione juvare, curare, tranquillitati restituere. Sed uti-
quæ tales contra præsens Instrumentum, contra ani-
mi candorem, contra charitatem erga se ipsum, &c.
non mediocriter delinquant.

Eccur nollet quis cogitationes malas, malum a-
nimum torquentes, quocumque in genere, quacun-
que de re Amico & Patri spirituali patefacere? si enim
non cunctatur homo suas infirmitates, vulnera, ulcera
abscondita aperire extraneo medico, non spirituali
viro, non Amico, ubi agitur de salute corporis; mul-
tò minùs erubescendum Religioso humilitatis aman-
ti, ut pravæ cogitationes, affectiones, suggestiones, &
motus animi, quibus impugnatur, spirituali Medico,
& amico domestico detegat, ac patefaciat; ubi agitur
de salute non corporis, sed animi, imò sæpe simul &
corporis & animi: Et quamvis hoc Instrumentum quo
ad posteriorem etiam partem hanc, omnibus Religio-
sis sit perquam utile & necessarium; specialiter tamen
tyronibus, & junioribus istud est convenientissimum,
ut eas, quas patiuntur cogitationis, & tentationes (quæ
novellis Christi militibus deesse non solent) suo sta-
tim humiliter revelent Patri spirituali & Magistro, qua
de re vide Lancicium opusculo 10. numero 131. Hi
enim cum novelli sint, & minùs exercitati in pugna
spirituali, nondum sufficientes proprio Marte solâ ma-
nu vel brachio contra diabolum pugnare, ideo facilius
est illos vinci ac debellari, aut in pusillanimitatem vel
desperationem adigi: nam ut Cassianus lib: 4. de inst.
renun: Cap: 9. ait: *Non poterit diabolus circumvenire
vel dejicere juvenem Monachum, nisi eum, quem viderit
aut per verecundiam, aut per superbiam suas cogitationes
Superiorem celare. Et evidenter diabolicam eam cogita-
tionem Patres esse dixerunt, quam junior seniori confun-
ditur aperire.* NB.

Placet etiam referre verba Gerardi in hæc verba:

Tunc (ait) frustra adhibentur doli, quando ipsi doli sunt aut sunt proditi; neque unquam melius evertitur omnis ratio oppugnandi. Eoisso jam vincitur ille Stygius Archistrategus, quando cuniculi ejus & insidia occulta, sacris produntur Ducibus. Et sanè neque dolo, neque vi, quidquam in eum proficit Orcinus hostis, quando se duci à Duce suo spirituali, Religiosus tanquam Christi miles permiserit. Et ô stultum & temerarium illum (NB.) qui solus cum tanto hoste conflagere presumpserit! maxime si novellus sit, & Religiosæ militiæ Tyro, vel junior. Gerardo adstipulatur Mezlerus lib. 3. cap. 7. de imit. Christi.

Qui novus est miles, Duce in sapiente regatur,

Deceptu facilem fera corona manet.

Incidit in casses, moniti contemptor amici,

Pradaque Ditis iners, qui sibi fidit, erit.

Id verò quicumque facit, & cogitationes suas perverfas (quibus tentatur) humiliter confidenterque Patri spirituali patefacit, coisso illas quodammodo ad Christum allidit. Quid enim sunt Patres spirituales, nisi Christi Coadjutores, aut Christi Vicarij? juxta illud Matth: 10. *Qui vos audit, me audit; non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri loquitur in vobis.* Ideoque rectissime S. P. B. dum præcipit cogitationes improbas illicò ad Christum allidere, simul imperat eas Seniori spirituali patefacere, utpote Ministro & Vicario Christi. Ad Christum enim cogitationes perverfas allidit, qui cum eis & in eis, ad Christi Vicarium & Ministrum, nempe ad Patrem spiritualem recurrit. Igitur qui hoc Instrumentum servat, servat etiam illud, quod immediate antè erat positum, scilicet: *Cogitationes malas ad Christum allidere.* Idcirco eadem operâ Instrumenta duo servare poteris, si id unum observes, ut cogitationes sinistras cordi tuo advenientes, Abbatem tuum, Superiorem alium, aut Seniore, seu Virum prudentem non celaveris.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti, I. Cogitationes

diones pravæ & tentationes, item animi afflictiones Patri spirituali Viroq; sapienti patefacere, animiq; pressuras non intra se concoquere & semetipsum consumere, qualescunq; demum illæ cogitationes sint, sive pusillanimes, sive impuræ, sive iracundæ, sive suspiciosæ contra affectum Confratris, vel Superioris, &c.

2. Sicut mala & afflictiones corporis Medico perito libenter aperimus, ita & mala atq; afflictiones animi libenter spirituali Medico aperire: qui juvare sciat, aut asserre solatium.

3. Vel maximè in Novitiatu, aut Junioratu, seu junioribus annis, Patri & Magistro spirituali cogitationes, tentationes, afflictiones patefacere suas: quia de-jicere & circumvenire non potest diabolus, nisi quem viderit per iracundiam aut superbiam cogitationes suas celare Superiorem, aut Seniore, seu Patrem spiritualem.

4. Non confundi, ullam cogitationem pravam aperire Seniori, quia talis cogitatio & tentatio evidenter est diabolica.

5. Unâ operâ & unico opere servare Instrumenta duo bonorum operum. Nam cogitatus malos Seniori spirituali patefacere, est illos ad Christum allidere.

Vide Religiosè, an hanc confidentiam habueris vel adhibueris hætenus, patefaciendo tua secreta cordis semper Viro prudenti, aut Patri spirituali; & post-hac illam adhibe.

INSTRUMENTUM LII.

Os suum à malo & pravo elo-
quio custodire.

EXperientiâ constat (inquit Tob. Lohner Parte 8. pag: 153.) nullo ferè membro frequentius & gravius delinquere Sacerdotes & alios Religio-
sos,

fos, quàm ore & linguâ. Hinc meritò tranfit S. Legislator à præcavendis peccatis cogitationum ad peccata oris præcludenda, jubens os suum à malo & pravo eloquio custodire. Et hoc Instrumentum est illud ipsum Pauli monitum Eph: 4. *Sermo malus ex ore vestro non procedat*; Et illud Prov: 13. *Deponite vos turpem sermonem*. Quantopere autem avertatus sit S. P. Benedictus malum & pravum eloquium, constat ex vita ejus Cap: 23. ubi dicit S. Gregorius: *Vix ipsa communis ejus locutio à virtutis erat pondere vacua, quia nequaquam verba de ore illius incassum cadebant*. Hinc dum minaretur excommunicationem linguis illis procacibus Sanctimonialium, senserunt excommunicationis severæ vim etiam post mortem; uti videre est citato Capite.

Et licet omnes quidem tangat obligatio & necessitas abstinendi ab iniquis indignisque sermonibus, & linguam ab omni malo, & pravo eloquio (maximè autem impuro & impudico) cohibendi; ad Religiosos tamen id quàm maximè spectat, dicente S. Jacobo Apostolo: *Si quis putat se Religiosum esse, non refræmans linguam suam, hujus vana est Religio*. Unde & S. Petrus Dam. lib: 6. epist. 26. ait: *Faceſſat ab ore militis Christi omnis vani eloquij ineptia; & lingua (quæ immaculati Agni rubet sanguine) dedignetur ociosi sermonis sese factibus inquinare*.

Quid ad hæc Cypridis Alumni, quibus volupe est spurcis colloquijs os proluere, imò polluere. Audite, quâ pœna severè castigati sint duo hujusmodi loquaces imò salaces confabulatores. Refertur in vita S. Walerici Abbatis. Die 1. Aprilis. Quòd ingressus tempore hyemis domum & cubiculum cujusdam Præsbyteri (ut frigentes artus non nihil ad focum refoveret) non tam Vulcanum quàm Venerem ardere ex imparis colloquijs (quæ cum loci Præsfecto Præsbyter ille miscebat) adverterit. Monuit Abbas, ut desisterent; Non

Non desistentes ipse ultrò deseruit, & abscessit: at successit quantocyùs vindicta cœlica, quæ Sacerdoti oculorum usum, Præfecto verò illi etiam vitam abstulit exemplò. Nonne severa est sed justa certè pœna lingvæ lascivæ. Vidit tunc vel cœcus Præsbyter ille, & agnovit, quantum nocementi lingua lasciva ferat, & quantum puer amor, excœcaret eos, qui impudica & turpitudinem spirantia verba loquerentur. Expertus est & ille Præfectus, mortem & vitam esse in manibus lingvæ, dum Venereis verborum acuminibus lingua eum propria necabat. Quem, quæso, non terreat hæc vestigia! Si tanta est divinæ ultionis severitas in malè feriatam fortè alicujus Religiosi aut Sacerdotis lingvam, quis ergo non compescat lingvam suam, & metuat eandem (tremendo nimis sanguine Christi, ex Eucharistiæ sumptione frequentiori rubentem) in scandalosa & heu perniciofa nimis turpiloquia resolvere? Quid ergo illi? qui in convivijis, confessibus, conventiculis salaces jocos, dicteria impura, trivialia & obscœna fabrorum proverbialia, exquisita, obscura & inepta atque in sinistram inhonestamque partem facillè interpretabilia ænigmata, ac etiam sic intellecta, sine verecundia, sine reverentia, sine conscientia audent proferre, proponere, miscere, urgere, continuare? aut ad similia ab alijs prolata, cum hilaritate, gaudio, & approbatione audire, atque eructatis ex turgente stomacho cachinis arridere? *Si Religiosus es* (ait Bislingus in monte Thabor Digressi: 9. num: 9.) *quid tibi cum fabrilibus jocis? Si Monachus es, si Sacerdos, si sal terræ? quid tibi cum procacibus, lascivis salibus? per DEUM immortalem, quid cogitabunt de te talia turpiloquia effutiente adstantes! quid seculares audientes nisi quiddam ex abundantia cordis os loquatur.* Nam *vani sermo vanæ conscientie est judex; & turpis obscœnusque sermo, conscientie & animæ turpis atque obscœnæ.* Mores enim hominis lingua pandit; *Qualis ser-*

mo exhibetur exterius, talis animus probatur esse interius; quoniam ex abundantia cordis os loquitur.

Neque tamen hoc Instrumento solùm vetantur eloquia obscœna, Veneremq̃ue sonantia verba, sed omnis generis colloquia prava, seu mala eloquia: uti sunt verba ociosa, mendacia, mordacia, contentiosa, murmuriosa, detractoria, blasphema, pejura, &c. Fac, si placet hîc examen super proprios lingvæ tuæ defectus, & statue posthac ab omni hujusmodi malo & pravo eloquio lingvam tuam custodire, dicens cum Propheta: *Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea: ponam ori meo custodiam, & ostium circumstantiæ labijs meis?* Sed cheu! quàm malè sæpe os custoditur (inquit Gerardus Belga) ex quo eruptio est tam frequens & repentina verborum ineptorum, levium, mordacium: ex quo tot tela in obvios jaciuntur & fulmina, quibus non præsentes solùm lingua incustodita lædit, & oppugnantes oppugnat; sed remotissimos sæpe & ignorantes (qui nec defendere se possunt) vulnerat. Audiant, qui vel obscœna vel aliàs prava eloquia loquuntur, qui convitia proferunt, & nescio ad quos abusus ore abutuntur & lingvâ: Cogitent, quale os turpent, qualem lingvam dedecorent. An non piaculum grande duceres, calicem aut ciborium DEO consecratum ad profanos usus adhibere? Et non magis vereberis ore & lingva (quibus instar calicis aut ciborij corpus & sanguinem Christi toties recipis, & quotidie in stomachum transmittis) abuti ad malos, vanos, & pravos sermones cujuscunq̃e generis?

Certè non modicum DEUS Optimus Maximus offenditur, dum sic impuro & incustodito corde & ore in SS. Eucharistiæ Sacramento suscipitur. Legere est in vita S. Wisterpi Episcopi horridum satis exemplum, quod totidem sermè verbis refertur in anno Mar. Benedict: ad diem, 8. Aprilis. Fuisse dicitur Wi-

Sterpus sanctæ cuidam Virgini (Herluca nomine) familiaris, hanc ipse sæpius de cælo invisere, aspectu & alloquio suo dignari consuevit; imò dum illa ad Divinum Eucharistiæ epulum accederet, Dux ille plerumque & comes ibat. Dum verò quadam vice in Ecclesia cœlesti Sacrificio adesset sacra Virgo, adstitit à latere Wicterpus; simul & Christus se oculis visendum objecit, plagis undique & sanguine deformatus. Expalluit pia Sponsa ad tam triste Sponsi sui spectaculum. Cui Wicterpus: cernis & doles soror Sponsi tui tam diram Catastrophem? Ah istam iste Sacerdos Richardus (cujus Sacro assistis) scenam facit, qui impuras manus (quidni & impura labia) affert, dum sacrificat. Huic tu oculos nega, & lugubri isto spectaculo carebis: Dixit, & disparuit. Nunquid & te Religiose eodem monitore S. Nostro Wicterpo monitum te putas, ut, dum divina tractas, puras manus, puraque ab omni malo & pravo eloquio labia afferas. Si enim Superi oculos à tam charo aliàs Divini Sacrificij spectaculo avertunt, & averti jubent, ne carnificem Domini impurum Sacerdotem videant, hem quibus oculis ipse Christus, olim Judex, tam graviter læsus, talem ad tribunal aspiciet?

Neque solùm sanctissimæ Eucharistiæ intuitu, qua Religiosus tam sæpe fruitur, sed & intuitu verbæ Divini (quod Religiosus in Breviario, in lectione sacre Scripturæ, & præsertim Sacerdos, Concionator, vel Confessarius, toties ore profert) deberet utique specialiter ab omni malo & pravo eloquio os suum custodire? Ex quo vides Instrumentum hoc rursus Religiosus specialiter & quàm maximè esse proprium, nisi Christiani omnes aliàs ad idem teneantur, scilicet ad custodiendum os suum à malo pravoque eloquio. Philo lib: de decal: ait: *Nefas est per os, quo profertur nomen sanctissimum* (scilicet DEI) *quidpiam turpe progredi.* Et rectè: quippe quod Divino obsequio semel dicatum

tum est, profanis usibus absque sacrilegij labe ultra mancipari non licet. Atqui Religiosi utique divino famalutui addicti, os suum potissimum & linguas, sacris & solis DEI laudibus consecrârunt, ergò jam alieno & pravo usui eas impendere non licet. *Religiosorum enim est* (ait Stengelius consideratione super hoc Instrumentum pun: 2.) *de DEO, vel que ad honorem DEI spectant, facere verba: Quod si secus agant, & os suum à malo & pravo eloquio non custodiant, linguam DEO sacram, os DEO dicatum profanant; & quot hujusmodi verba proferunt, totidem Sacrilegij se polluant.* Hæc ille. Cui adstipulatur Bern: *Quæ inter sæculares sunt nugæ, inter Sacerdotes & Religiosos sunt blasphemie. Consecrasti os tuum Evangelio, Breviario, DEI laudibus? Igitur illud aperire nugis illicitum, assvescere sacrilegum est.* Et ut ad sacram Communionem redeam, cujus intuitu præcipuè, os ab omni malo & pravo eloquio custodiendum est, referre placet, quod refertur de S. Gertrude Nostra.

Cùm S. Gertrudis (insigne Decus Ordinis Nostri) post sumptam communionem animo revolveret (fortè super hoc Instrumentum S. P. B. se reflectens) quantà diligentia os esset custodiendum, quod præcipuè inter alia membra esset receptaculum pretiosorum Christi mysteriorum; hac similitudine instructa est à Domino: *Si quis non observans os suum à verbis vanis, falsis, turpibus, detractorijs & similibus, & impunitens ad sanctam accedit Communionem, tali modo suscipit Christum, quantum in se est, sicut qui hospitem (NB.) in ipso ingressu lapidibus, in supraliminari congregatis, obrueret, vel vehe duro caput ejus obtunderet.* Ita Christus ad Gertrudem Libro 3. cap: 18. insinuationum Divinæ piet: pag: 231. Quod si ita est, an non meritò S. P. B. monet: diligenter os suum à malo & pravo eloquio custodire? an non meritò antememoratus noster Petrus Dam: dixit: *Fugessat ab ore militis Christi omnis vani*

rumoris ineptia; & lingua (que immaculati Agni imò summi Verbi rubet sanguine) dedignetur ociosi sermonis se facibus inquinare. An non benè Propheta precatus est, pone custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis? Idem oret & exoret etiam Religiosus, frequenter ingeminando cum Davide: *Pope Domine custodiam ori meo, &c.*

Si quæras, quid sit ponere custodiam ori suo, & ostium circumstantiæ labijs suis. *ry.* Sicut Religiosus quidam, ne unquam temerè cellâ exiret, ostio cellæ hæc verba inscripsit: *Necessitas, utilitas, charitas*; citra quas causas cella deserenda non esset; Sic similiter Religiosus eadem tria verba ori suo quasi inscripta reputet, ponetque hisce tribus vocabulis optimam ori suo custodiam, & ostium circumstantiæ labijs suis, si hæc tria verba circumstantent & obstant, ne malum & pravū egrediatur eloquium, quod nec necessitas, nec utilitas, nec charitas svadeat. Vel fac Religiose, quod S. Augustinus fecit, & svasit: ut omne verbum prius veniat ad limam, quàm ad linguam; id est, ne unquam inconsideratè loquaris, non præmetitendo loquenda: monente Ecclesiastico: *Aurum tuum & argentum confila, & verbis tuis facito stateram.* Quid autem est aurum & argentum conflare? nisi omnes vires congregare, ut consideratè loquaris. Vel denique non aliter loquaris, quàm animo fingens, quasi totus Conventus, tota domus, tota civitas, tota Provincia circumstantent & audirent, quod loqueris. Hæc observando, facilè os tuum à malo & pravo eloquio custodies.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. *I. A verbis inhonestis, maxime impuris & Venerem sapientibus, abstinere.*

2. Verba etiam ociosa, mendacia, mordacia, contentiosa, murmuriosa, detractoria, blaspheia, pejura, vitare, deponere, & desvescere.

3. Nihil aut non facilè loqui, quod non svaserit necessitas, utilitas, charitas.

INSTRUMENTUM LIII.

Multum loqui non amare.

Rursus à minus perfecto ad perfectius opus progreditur S. Legislator Noster. Bonum equidem est, os suum à malo & pravo eloquio custodire; sed perfectius adhuc est, ne quidem in non malis & non pravis eloquijs excedere, & multum loqui non amare. Deinde vel ideò rectè hoc Instrumentum priori subjungitur, quia inseparabilia ab invicem videntur; vix enim possibile est os suum à malo & pravo eloquio sufficienter custodire, si quis multum loqui amet, dicente Scripturâ Prov. 10. *In multiloquio non deerit peccatum.* Quomodo enim possibile moraliter sit, in multiloquio & loquacitate (seu inter multa verba) non intercurrere & effutiri quandoque verba mala, verba prava priori Instrumento prohibita? testante id denuò Scripturâ Prov. 29. *Vidisti hominem velocem ad loquendum, stulti magis speranda est quam illius correctio.* NB. Usque adeò desperata est correctio hominis loquacis! Qui enim multum loqui amat, quomodo fiet, quò minùs in malum, pravum & stultum eloquium prolabatur? siquidem pro loquacitate suâ omnia promiscuè (prout in os incidunt) eloquitur. In quæ verba Scripturæ Gerardus Noster: *Certè qui peccatum in multiloquio non curat, ut quid non saltem suam famam vindicat, quando stultus est, qui verba multiplicat, cujus stultitiam nemo corrigat?*

Arsenio petente ostendi sibi viam ad salutem, vox cœlitus allapsa est: *Fuge; tace, quiesce: & salvaberis.* Infero jam conclusionem à contrario, utique hanc: ergò qui non fugit multiloquium, qui non fugit occasionem peccandi (qualis est in multiloquio) qui non tacet, & garrire totâ die non quiescit, non salvabitur. *Contra rectè Ecclesiasticus c. 19. ait: Qui odit loquaci-*

patem, extinguit malitiam. Hinc malitiam mali & pravi eloquij in Discipulis suis extingvere volens S. P. B. hic rectè loquacitatem odisse & fugere præcipit.

Hoc ipsum boni operis Instrumentum seu fugam multiloquij & loquacitatis inculcavit euidam Præsuli S. Hugo Abbas Cluniacensis, tanquam optimum contra linguæ vitia & subrepentia peccata (quæ in multiloquio deesse non possunt) antidotum; ejusque multiloquium & loquendi abusum ac excessum, petulantiamque sæpius corrigens dixit fore, ut nisi hanc culpam expiaret, graviter illam inter flammæ piaculares luiturus esset. Et ecce evenit res, uti vaticinatus est sacer Vates. Vix enim moritur Præsul ille, & ecce subito os pustulis malè malè notatur, seu potius sic malè notatus ore apparet, indicans ipso facto, se de multiloquio suo pœnas dare multitudine pustularum. Hugo igitur ut succurreret, septem dierum silentium Monachis indixit, ut silentio compensarent, quod alter multiloquio deliquerat, quâ ratione etiam illum de lingua malè usurpata reum, è purgatorio liberavit. Vides ergò Religiosè, quantum interlit multum loqui non amare, nisi multam propterea velis incurrere multam, & post mortem pœnas dare *de peccatis*, quæ in multiloquio deesse non possunt. Neque verò solùm in multiloquio quandoque vitium (puta eloquium malum & pravum intercurrit) sed *ipsum multum loqui* vitium & vitiosum est, quamvis non mala loquaris. Certè id confirmare videtur ipse Christus Dominus dicens: *Sit autem sermo vester: est, est, non, non quod de reliquo est, à malo est.* Ecce quàm parum velie nos loqui Christus, & nullatenus amare multiloquiũ.

Accedunt & alia motiva, quibus moveri Religiosus possit ad vitium excessivæ loquacitatis, seu garrulitatis & multiloquij extirpandum & Instrumentum hoc exactè observandum. Plutarchus de hoc vitio loquens, ait: *Aliorum vitiorum alia sunt periculosa.*

alia odiosa, alia deniq; ridicula : *At in garrulitate hæc simul insunt : periculosa enim est, odiosa est, ridicula est; sive periculi, odij, aut irrisionis contemptusque est parens.* Periclitantur enim imprimis loquaces de peccato, quod (ut diximus) non deest in multiloquio : Præterea odium incurrunt multiloqui, tum apud DEUM, tum apud homines : apud DEUM quidem ratione vitij annexi, vel intercurrentis peccati : apud homines verò ratione tædij, quo à loquacibus afficiuntur. Teste enim Plutarcho, imò & experientiâ teste plerumq; homines garrulo terga vertunt, & dum vel procul adventantem garrulum aspexerint, discedere parant; Demùm ridiculi sunt, quos irrideri sæpè sæpius seu in præsentia seu in eorum absentia & post discessum videmus, dum eorum dicta & dicteria ad limam, ad lancem, ad lydium lapidem revocantur, & hujusmodi garruli ac nugivendi, ultrà quàm putent, exhibantur, exploduntur, subsannantur. Addit præterea citatus Author. Loquaces præ alijs vitiosis esse infelices in hoc, quòd, cum cætera vitia, v. g. avaritia, ambitio, libido facile consequantur, quod expetunt, solis garrulis ægrè obtingat, quod anhelant. Affectant enim audiri, & exindè amari, laudari, æstimari, & raros tamen inveniunt, qui aures præbent, nisi fortè invitas; rariores, qui ament, rarissimos qui laudent, aut magni æstiment.

Præter hæc omnia vitandæ loquacitatis motiva, speciale motivum habuisse videtur S. P. B. amorem multiloquij interdicendi, nimirum : quia fervor pietatis & studium perfectionis, multòque magis ipsa perfectio remittitur, retunditur, impeditur : Sicut enim clibanus accensus tam diu calorem servat, quàm diu clausus servatur; apertus verò sensim calorem amittit, tepescit, frigescit; ita similiter Religiosus devotionis ignem, & spiritus fervorem facili negotio tuetur & servat, quàm diu os suum custoditum servat, nec ad multi-

multiloquium aperit, & diducit; ubi verò ore patulo spiritum loquendo ultrà emittit, quid mirum, si per multiloquium multo pietatis fervore & spiritu Religioso evanescente tepescat, langvescat, & demùm frigescat Religiosus. Ex quo vel maximè patet, quàm necessaria sit hujusmodi coërcitio loquacitatis, illis qui perfectionis & profectus assidui studio & desiderio tenentur.

Hinc qui multiloquio deditus est, tantò minus comprobatur esse deditus studio perfectionis. Nam (ut quidam Asceta ait) sicut dolium vini percussum, si multum altèquè resonet, prodit se parum aut nihil vini continere, ita Religiosus in levia & vana verba assiduamque garrulitatem prorumpens prodit se parum Religiosi spiritus, parum perfectionis, parum virtutis possidere.

Sed quæres, quâ ratione garrulitatis vitium tollam? ego ex natura hoc habeo, quòd libenter sim inter homines, libenter converser, &c. ? Respondeo: tolles hoc vitium facilè cum appendicibus suis, si securim posueris ad radicem, sive si garrulitatis radicem sustuleris & amputaveris, quam indicat Gersen noster lib. I. cap. 10. dicens: *Idè tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quærimus, & cor diversis fatigationibus pressum optamus relevare, & multum libenter de his (quæ multum diligimus, aut cupimus, vel certè etiam quæ nobis contraria sentimus) loqui libet.* Stude ergò nihil aliud quærerè, & amare, nisi DEUM, & sanctum beneplacitum ejus; & nihil contrarium sit nisi peccatum. Quòd si hoc feceris, omnem garrulitatis, multiloquij & filiarum ejus originem ac radicem sustulisti. Mezler: de garrulitate ait:

Cur ita dulce loqui est, & inanes volvere mugas,

Pernicies cum sit pessima garrulitas.

Vivere securâ quoties in pace liceret?

Nil (quid agant alij?) frigida cura foret.

Hanc ergo radicem eradices, & plurima vitia eradicasti. Igitur circa hujus Instrumenti observantiam examina te primò, an curiosus sis, indagando de rebus ad te non pertinentibus, quæ ijs, quæ à secularibus, vel à Confratribus extra Monasterium degentibus, hic, isthic, illic geruntur? Secundò: an non aliàs plus æquo loquaris & sola vox, quæ plerumque audiatur, tua sit? an suo tempore silentium accuratè observes, seu an silentium ames?

Pertinet enim ad hoc Instrumentum vel maxime sacri silentij Regularis exacta observantia, id enim qui observat, jam ipso facto multum loqui non amat. Porro circa ea, quæ observantiam Religiosæ taciturnitatis seu Regularis silentij concernunt, sequentia varijs in locis Regulæ præcipit S. P. Benedictus; & imprimis capite 6. ait: *De bonis etiam & sanctis ad adificationem eloquijs propter taciturnitatis gravitatem interdum tacendum esse: ac etiam perfectis discipulis raram concedi debere loquendi facultatem; Item: loqui & docere non nisi Magistro, facere & audire discipulo convenire.* Mandat insuper capite 7. gradu II. *Usq; ad interrogationem non loqui: & si tunc vel aliàs loquendum, leniter & sine risu, humiliter & cum gravitate, vult verba proferri, & quidem non nisi pauca, & ea rationabilia;* de reliquo *omni tempore silentio debere studere Monachum;* Ita expressè S. P. capite 42. In cujus sacri silentij ulteriorem commendationem ait Anselmus Bisdier: 9. num: 6. *Præter S. P. Benedictum, aliosq; Religiosissimos Patres, post vota solemnia & consveta, pro præcipua lege sanxisse sacrum silentium; ita ut qui illud (per paucissima licet verba, ac vix intelligibili voce) fregissent, proclamata in Capitulo culpâ, detractisq; dorso vestibus, prostrati in terram acri disciplinâ vapularent.* Hæc ille de rigore & vigore sacri silentij pro illo tempore; Et addit interrogans: *Ubi modò tales sanctissimi Canobites? ubi modò Humberti Igniacenses Abbates: prout in isto nullus*

nullus licet curiosissimus observator vel unici verbuli ociosi loquacitatem deprehendere potuit. Ubi nunc Rudolphi cognomento tacentes, prout fuit ille, qui continuos sedecim annos cum nullo mortalium locutus, orto gravi incendio in suo Monasterio, post desperatam quamcumque, extinguendi industriam, tandem urgente necessitate in hæc verba prorupit: *Stes ignis in hac hora. Et en (miraculose Deo, assidue taciturnitatis meritum approbante) savientem ignem compefcuit.* Accedat & viris silentij amantibus, de loquaciori sexu Beata Agnes Bellopratensis, Monialis Ordinis Nostri; cujus ab ore nullum unquam verbum auditum, quod ad DEI honorem & ædificationem audientium non cederet. De cæterò silentio vacabat perpetuo. Potuit ergo sibi tam longo tempore Rudolphus ille tacens, potuit lingvæ suæ B. Agnes imperare, potuit S. Benno Ord: N. Abbas etiam ranis coaxantibus, suamque ingrato clamore orationem interturbantibus, arctum & altum silentium indicere? & hoc impetrare non possit S. Benedictus Pater? toties sacri inculcans amorem silentij, ut multum loqui non amantes (saltem temporibus, & locis prohibitis) à garrulitatibus & vaniloquijs lingvas & ora moderaremur. Hæc fermè citatus Author.

Hæftenus in hanc rem refert pag: 208. miram historiam de duobus Monachis, qui ad violandum silentium nullis tormentis adigi potuerunt, malentes ab hostibus dirè torqueri, & demùm occidi, quàm à sacrae Regulæ silentio præscripto recedere: quâ historiâ fufius relata ex vita S. Odonis lib: 2. subjungit verba hujusmodi: *Si hi fratres, cum caderentur & ab hostibus funderentur, silentium verbo rumpere noluere, illi qui nullam vim patiuntur, nec ab ullo coacti, sed sua sponte Regula jura transgrediuntur, quid dicturi sunt in judicio? &c.* Ubi etiam aliud exemplum addit de alio Religioso, permittente potius auferre equum, quàm ut nocturnum violaret silentium. *Digna sunt hæc (ait)*

quæ nos pro loco & tempore (addo & pro discretione saltem) imitemur. Addo & illud Gersonis Cancellarij Parisiensis dicentis: *Clarum esse, quòd ubi hæc censura silentij servatur arctius, ibi Religio vigeat laudabilius & perfectius.* Hæc Gerson apud Hæst. apud quem plura vide verbo silentium. Vide etiam Lancicium To: I. opusculo 5. num. 46. per totum; ubi multa in commendationem Monastici silentij adducit paginâ 347.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. I. *Non esse loquacem, nec per multam loquacitatem querere humanam (quæ nulla est) consolationem.*

2. *Nulli rei inordinatum affectum addicere, aut inordinatè amare, occasione cujus contingat multum & sæpè de ea loqui.*

3. *Contrarietatibus nunquam ita dejici, ut multum de contrarijs, de adversarijs, aut adversis loquaris.*

4. *Nihil aliud amare & querere, nisi DEUM, & sanctum beneplacitum ejus, & nihil reputare contrarium & difficile, nisi peccatum, & sic omnis garrulitatis ansa facilè erit sublata.*

5. *Non curiosè indagare de rebus ad te non pertinentibus.*

6. *In conversationibus, confabulationibus, convivijs, non vox tua solius sit, sed libentius audias, quàm loquaris.*

7. *Silentium statuto tempore & loco exactè observare.*

8. *De bonis etiam, & quæ ad ædificationem sunt, colloquijs, propter taciturnitatis gravitatem interdum abstinere.*

9. *Præsente Magistro, sive Superiore, Seniore, aut aliàs viro honoratiore non præripere verba & ansam loquendi, sed expectare, ut ipse dicat, si quid occurrat dicendum.*

10. *Ante interrogationem non facilè loqui, neq; ad interrogationem semper, nisi ipse specialiter interrogeris, non verò præoccupare alterum respondendo, quod alius respondere posset, aut deberet.*

11. Si fortè loquendum est, non nisi pauca, & rationalia verba loqui.

12. Non loqui, nisi quando id ad DEI gloriam & edificationem audientium cedit.

13. Præcipuè non multum loqui de ijs, quæ vel in laudem propriam, vel aliorum vilipensionem cedunt; item nec de offensis, aut injurijs ab aliquo illatis, multum & libenter loqui, sed corde tacito conservare patientiam. Vide an hæc feceris, aut in quo defeceris.

INSTRUMENTUM LIV.

Verba vana & risui apta non loqui.

Hoc Instrumentum continet undecimum humilitatis gradum ex cap. 7. Regulæ, sic se habentem: Undecimus humilitatis gradus est, si (cum loquitur Monachus) leniter & sine risu, humiliter & cum gravitate (NB.) loquatur vel pauca verba & rationalia, NB. & non sit clamorosus in voce: Ita S. Legislator ibi. In hæc verba Gerardus: Nunquam insulsiores joci (quantumvis lepidissimi) sunt, quam in ore Monachi! quid enim indignius aut abominabilius, quam in vestitu tam lugubri gestus inimici? mores simij? Quid ineptius, quam in lugubri habitu risui aptata & affectata verba eloqui? Hæc ferè ille.

Conjungit autem hinc S. P. Benedictus verba vana & risum moventia; tum quia plerumque verba vana risui apta sunt, tum quia verba risui apta plerumque verba vana sunt. Itaque hoc Instrumento prohibet S. Pater non solum verba ociosa, prout definiuntur à Theologis, quæ vel pia utilitate vel justa necessitate carent; vel: quæ nec proferenti, nec auditori profunt. Quælia sine dubio vana sunt, sed vel maxime etiam prohibet scurrilia, ludrica, inepta, seu scurriles ineptias, &

ineptas scurrilitates, anilesque fabulas, quibus risus concitari solet, seu quibus nihil nisi risus aut irrisio debetur; cum Monachi non nisi seria, gravia, cœlestia professi, non nisi talia effari, & ad talia os aperire deberent. Quod si ergo DEUS ab ore secularium quæcunq; vaniloquia penitus proscribit dicens: *De omni verbo ocioso, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicij*; quid fiet de Religiosis, qui præter verba merè ociosa & vana, sales sine sale, facetias non pias, discursus scurriles, leves, ludicros miscent, & ipsos fortè homines seculares, verborum levitate excedunt (ut ait Stengelius consideratione in Regulam c. 54. pun. 2.) inconditos edunt clamores, altissimos eructant cachinos; salaces jocos, dicteria ludicra, trivialia opificulorum proverbialia proferunt ad omnis levitatis complementum.

O Religiosè! *Religiosus es? Monachus es? cucullatus es?* (inquit S. Chrysoft:) *veste indutus lugubri? quid tibi cum vanis & risum moventibus verbis? Quid tibi cum mundi vanitatibus, qui mundo mortuus es? Nunc tempus plangendi non ridendi est, tempus tribulationum & lamentationum; tu verò jocularis, nugaris, levitati vacas? Quis Athletarium stadium ingressus, relicta sollicitudine cum Adversario certandi, facetijs & jocis utitur? ijsq; tempus terit? Instat diabolus, circuit rugiens, ut devoret te, & tu sedes facetias effundens, quas stulta sunt, & ad rem non faciunt, effutens? Non hæc est Monachorum, non Sanctorum conversatio. Audi Paulum dicentem: per trienniam noctes & dies non cessavi cum lacrymis monens unumquemq; vestrum, &c. Pro Ephesijs tanta utitur sollicitudine Paulus, non facetias loquens, sed cum lacrymis unumquemq; monens, lacrymans die ac nocte; Et tu pro te ipso, pro anima tua minus sollicitus plerumq; jocularis, nugaris, rides? Belli nunc tempus est, & tu, quæ tripudiantium sunt, usurpas? Hæc & plura alia S. Chrysoftomus apud Lancic: To. I. pag.*

406. Colum: 1. Lege (rogo) textum illum uti longissimum sic & pulcherrimum, lege item alia (si placet) quæ affert Lanc: pag: 408. num: 178. per totum. Ubi ait: magnopere vitanda est scurrilitas, seu sermo scurrilis, & ineptè jocosus, quia teste Aristotele: *Quæ ridiculis excedunt, scurræ esse videntur.* Religiosum autem scurram esse, pro quantum opprobrium, quantum nefas! Vide inquam hæc & plura apud citatum Authorem loco citato.

Denique ad fugienda verba vana & risui apta, exemplo tibi sit S. Mechtildis V. Abbatissa (ex Menol. Bened. 6. Julij) quæ unicum semel vanum verbulum (quod ore ejus temerè exciderat) multis lacrymis & jejunijs expiare conata est, nunquam totâ vitâ ridere visa, nisi dum vitam cum morte ex hac lacrymarum valle egressura commutavit; quando nimirum Deiparam Virginem moritura sibi præsentem vidit. Offerebant circumstantes Sanctimoniales conspectui ejus Deiparæ imaginem, in quam oculos defigeret; ast illa iconem manu avertens, in ipsum rectius prototypum (MARIAM personaliter præsentem) oculos defigere maluit; eamque Angeli verbis amantissime salutans, *Ave Maria* dixit. Inque verbis *Benedicta tu*, roseo colore fulgens, ridensque ex hac lacrymarum valle decessit, totâ (ut dixi) vitâ nunquam aliàs risisse visa. Usque adeò hoc Instrumentum ei cordi fuerat, *verba vana aut risui apta non loqui, nec ridere ad talia.*

Igitur ex mente S. P. B. & exemplo S. Mechtildis proferenda sunt verba non vana, sed proficua, sed sacra, sed spiritualia; non risui apta, sed ædificationi, profectui, & virtuti; juxta illud Gersenis: *Tu autem cum loquendum est, quæ ædificationis sunt, loquere. Quæ ædificationis sunt, quæ eruditionis sunt, quæ eloquia sacra, quæ spiritualia, quæ Deo accepta sunt, loquere.* His discursibus (non vanis) Religiosi abundant, monente id B. Magdalena de Fazzis. Cui DEUS in raptu dixit:

dixit: Sicut qui vinum copiosè biberunt, eructant vinum, sic anima, Christi amore inebriata, eructat ex ore divinas laudes, gratiarum actiones, &c. Et præ vehementia amoris, qui regnat in corde ejus, prorumpit lingua in verba sancta ad edificationem proximi, & quidquid dicit, redundat in honorem DEI, & utilitatem animarum. Hæc Magdalena de Pazzis. Denique talia verba loquatur Religiosus oportet, prout S. Petrus primos Christianos monuit: Si quis loquitur, quasi sermones DEI loquatur. I. Pet: 4. Vel (ut Gerfen noster lib. I. cap. 10. monuit) si loqui licet, & expedit, quæ edificabilia sunt, loquere. Juvat non parvam ad profectum spirituales devota spiritualium rerum collatio, maxime ubi pares animo & spiritu in DEO sibi sociantur. Idipsum est, quod Apostolus monuit Ephes: 4. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat, sed bonus ad edificationem, ut det gratiam audientibus. Et Eccles: 6. Bonus homo de thesauro cordis profert bonum. Vis bonus homo, bonus Religiosus videri aut potius esse? bonum profer (non vanum) sermonem, aliàs te ipsum prodis, quod vanus sis.

Efficaciam & utilitatem Religiosi discursus (mixto vano & ridiculo) ponderavit Gerardus Bel: meditando super ier: 2. Paschæ, in illa verba de discipulis in Emmaus: Et ipsi coegerunt eum, &c. sic loquens: Hoc duo (tres) possunt in DEO congregati; facere nimirum Deum juris sui. Ecce qui diligitis DEUM, qui toto corde queritis Dominum, ecce certum inveniendi medium, ecce felicem cogendi modum, ut maneat vobiscum. Ecce quem neq. sponsa in lectulo, discipuli reperiunt in colloquio? & quomodo poteris de presentia & mansione dubitare, qui ita se studet ingerere? quomodo verò poteris Religiose (Christi Discipule) aliena unquam loqui, quàm ut ille possit interloqui atque unà in discursu sociari, conversari, recreari? Sic certè Benedictus, sic Scholastica in Domino congregati fecerunt DEUM juris sui: cum dili-

diligerent DEUM, cumque toto corde quærent, arripuerunt hoc ipsum præsentaneum inveniendi medium & cogendi modum, ut quantocyus DEUS maneret cum illis, aut potius illi cum DEO in cœlis. Et quem non invenit Sponsa in lectulo, Scholastica cum Benedicto Fratere invenit in colloquio. Rem totam sequens historia declarabit.

Sanctissimi P. Benedicti, sanctissima soror Scholastica, ad eum semel per annum venire consueverat, (ut loquitur Greg:) quadam ergo die convenerunt ex more, totumque diem in DEI laudibus sacrisque colloquijs ducentes, sole jam occidente cibus sumendus erat corporibus, jam antè lautè pastis refectisque cœlesti colloquio animis. Sed & ad mensam corporalibus cibis cibi intermixti fuere spirituales, cibi cœlestes, nempe non vani (ut in alijs comessationibus aliàs fieri solet) sed sacri sermones, quia ut Magnus Gregorius testatur: *Cum adhuc ad mensam sederent, & inter sacra colloquia, NB. tardior se hora protraheret, eadem Sanctimonialis famina eum rogavit dicens: Quæso te, ut ista nocte me non deseras, ut usque manè de cœlesti vitæ gaudijs loquamur. NB.* Advertisne Religiose, qualia esse debeant Monachorum colloquia, nimirum spiritualia, pia, sancta, de rebus Divinis, cœlestibus, sanctis, non vanis, & risui aptis, aut risu dignis. O magnum in Virgine Scholastica sacrorum colloquiorum & spiritualium discursuum desiderium! quæ colloquijs non vanis sed sacris, non risum moventibus sed fletum; sed compunctionem, & desiderium sanctum accendentibus totâ die protractis, adhuc desiderat totâ nocte usque manè de æternæ vitæ gaudijs conversari! quo spirituali colloquio DEUM sic fecit quodamodò juris sui, ut cogeret eum manere secum, aut potius animam ejus accipere ad se penitus. Quippe tribus post diebus in columbæ candidæ specie merebatur S. Scholastica cœli secreta penetrare, ubi (quia in terris tam libenter

benter locuta est, & loqui audivit de rebus Divinis, non vanis, mundanis, ridiculis) nunc audit, audietque æternùm in cœlis arcana verba, quæ non licet homini loqui. Quam etiam paulò post (vix nimirùm Mense intercurrente) S. P. Benedictus est secutus. Miraris Lector? quòd tam citò ad audienda secreta cœlestia, & intelligenda arcana DEI fuerintambo evocati & admissi? Nil mirum est, dudum enim id Christus promisit: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine suo, inter eos se quoq; futurum; absfuturum autem, ubi congregati fuerint in nomine mundi, vanitatis, levitatis, &c.* Ut igitur constanter inter eos & cum eis esset Christus, ad se, ad cœli pallatia ambos evocavit.

Placet in hujus Argumenti confirmationem referre, quæ in Anno Mariano Benedictino referuntur 8. Febr: de S. Paulo Episcopo: fuisse hunc nobilem juvenem, liberalibus disciplinis optimè imbutum, qui, dum solitariae vitæ desiderium animo concepisset, delatus ad Theologiense Cœnobium in monte Vogeto fortunâ fuerat. Huic Monasterio nomen erat Theologiense à Monachis Theologis, eò quòd hi in quovis congressu, conversatione, discursu non alios, quàm de DEO & rebus divinis sermones facerent, nunquam vanos, aut risui aptos. Hæc sanctior eorum Theologia fuerat (quales Theologi esse Monachi omnino omnes possent, imò deberent.) Excipitur in hoc Theologiensi Monasterio Paulus humanissimè, & ad Wandelinum Abbatem ducitur. Hic pro more illius Monasterij sacra statim incipit miscere colloquia, num Eremitica, num Monastica vita præferenda videatur? præferendam putabat Eremiticam Paulus, Cœnobiticam commendabat Wandelinus, vicitque hic post multa ultrò citroque habita colloquia, & nutantem antea juvenis animum, in sua castra pertrahit. Paulus igitur in Theologiensium cœtum receptus, tantus evasit Theologus, ut cœlestium contemplationi vir-

latum praxim & cœlestia etiam prodigia jungeret ; donec septuagenario major, ad tertium cœlum cum Apostolo Paulo abijt ; ubi pro sacrorum colloquiorum fructu & præmio nunc audire arcana verba, quæ non licet homini loqui, hoc est talia præmia recipit, quæ nec oculus vidit, & talia verba, quæ nec auris audivit.

Quod si & tibi Religiosè placeat olim seu cum Paulo Apostolo, seu cum Paulo Episcopo ad tertium usque cœlum abripi, seu denique cum S. Scholastica & Benedicto celerius cœli secreta penetrare, & audire illic : quæ nec lingua valet dicere, nec litera exprimere, nunc quoque missis vanis colloquijs (hominibus risum, sed stomachum superis moventibus) de DEO, & rebus divinis libenter loquere & audi : prout quondam fecere antiqui Monachi, præsertim illi, Theologi dicti. Sed cheu quàm dolendum est, quòd dum

Navita de ventis, de tauris narrat arator,

Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Dum inquam quilibet pro conditione sua de rebus suæ conditioni consentaneis libenter loquitur, solus Religiosus illibenter loquatur de rebus Religiosis ? & DEI servus parum aut rarò loqui, vel etiam audire loquentem velit de DEO & DEI sevitio ? Unde quæso est, quòd homo Religiosus, homo spiritualis, vanitatis contemptor, mundi calcator libentius loquatur, & audiat de rebus vanis, mundanis, inanibus, quæ nihil ad ipsum, quàm de spiritualibus, cœlestibus, Divinis, quæ sunt ad ipsum ? Certè si ex abundantia cordis os loquitur, ut Scriptura testatur, talis prodit se ipsum Religioso spiritu esse vacuum, vanitate autem & levitate plenum. Apostoli certè : *dum repleti sunt omnes Spiritu Sancto, ceperunt loqui (ait Ecclesia)* sed quid loqui ceperunt ? magnalia DEI ; Religiosus ergò si magnalia DEI non libenter loquitur, sed magnalia mundi potius & vana somnia, vana omnia, nunquid non si-

gnum est, eum spiritu Religioso vacuum esse? non esse repletum & plenum Spiritu Sancto? Examen sit, *num libenter de DEO loquaris? libenter de DEO, de rebus spiritualibus discursum moveas, & promoveas? an verò multò libentius de vanis, & profanis rebus, de novis? &c.* & si quid corrigendum est, emenda.

Huc etiam pertinet fuga non tam verborum, quàm factorum scurrilium & risui aptorum, quæ Religiosæ modestiæ, gravitatiq̃e adversantur. Seria & ferios amant Superi: ludicra & ludicros, scurrilia & scurras, nugivendos & nugas, non solum in verbis, sed multò magis in factis & gestibus, Superi etiam in pueris aversantur, quantò magis in viris, ijsq̃ue Religiosis? In vita S. Anscharij Nostri legere est die 3. Februarii quòd is adhuc puer, cùm sui similibus puerilia tractans, jocos & nugas lusibusq̃ue puerilibus gaudens, à Deipara Virgine reprehensus fuerit de vanitate & levitate sua, atque ad altiora negotia & studia evocatus. Paruit is quantocyùs; & cùm vanitatem crepundijs, totum mundum ceu pilam abiciens, ad Corbeiensès Monachos se contulisset, ubi maturioribus moribus assuetus, agere & loqui didicit non ea, quæ risum moverent, sed quæ ad ædificationem & summam admirationem essent omnibus; omniumq̃ue iudicio dignus est habitus, ut alios ipse quoq̃ue erudiret, & doceret seria salutis negotia seriò tractare, cogitare, loqui, missis procul nugas. *Annus Mar: Ben: 3. Febr:* Simile quid refertur 20. Martij ibidem de S. Cuthberto Nostro, quem similiter puerum inter pueros ludentem & crepundijs tractantem triennis infans altiori instinctu instigatus, seriò monuit, ne nugas & jocos, ut parvuli solent, se occuparet. Audiit Cuthbertus pueri non puerile monitum, & contemptis crepundijs totum se deinceps feriarum rerum, nempe cœlestium, studijs dedit, non nisi seria cogitando, non nisi talia loquendo.

Si quæras, quænam sint ludicra illa ac levitates,

qui-

quibus solent pueri esse dediti, quæque fortè in Anschario & Cutberto minus placuerunt Superis. *W. ex Her-
man: Hugone lib. 1. Gem. 2.*

*Dat senibus pueriliù natio risum,
Dum fabricat luteas parvula turba casas.
Ludicra sollicitis fervet Respublica curis,
His fanum, hic paleas convehit, ille trabes.
Congerit hic gravido pluvius & stramina plaustro,
Hujus erit testà querere munus aquam.
En tibi! tum sruella gratantur manibus Urbis,
Magnaq; se pueri regna locasse putant.
Hæc videt, ac ridet, quæ transit grandior ætas,
Vixq; graves sese virq; senexq; tenent. &c.*

Hæc ergò sunt plerumque opera puerorum. Quòd si hæc & similia (inepta, non inepta) nec in pueris tollerant Superi: quantò quæso minus tolerabunt magis puerilia in viris, pueriles ludos cachinnos, nugas. Si ægrè ferunt Superi, dum pueri puerilia tractant, puerilia pueriliter fantur, verba risu digna & facta profertentes? in viris quomodo id non ægrè feret æther? præsertim ijs, quos DEUS alijs in Patres, Magistros aut exemplum virtutis destinavit: si tamen videat eos vanitati & levitati in verbis (aut quod deterius est) etiam in factis esse deditos? Certè si adhuc Propheta Regius viveret, & viros Religiosos ineptijs, nugis, vanitatibus, levitatibus, crepundijs deditos conspiceret, tunc vel maximè (si unquam) clamaret ad DEUM. *Averte oculos meas, ne videant omnitatem* hanc intolerabilem in vanitatum contemptoribus, in viris, in Religiosis. Hi (si qui tales sunt) meminerint, & metuant illud Poëtæ (Mezler: lib: 1. cap. 8.)

*Nil factu citius quam JESUM perdere amicum,
Abjicit hunc, vulgi ludicra quisquis amat.*

Certè si verba vana & risum moventia æternâ clausurâ damnantur, quantò magis hujusmodi facta.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. 1. *Leniter & sine risu, humiliter & cum gravitate loqui.*

2. *Verba loqui pauca & rationabilia, non vana & risui apta.*

3. *Non loqui facile vel unquam talia, quae vel pidi-
utilitate vel iusta necessitate carent, vel quae nec proferenti
nec audienti profunt.*

4. *Sales & facetias non pias, ante omnia fugere, ex
emplo S. Mechtildis.*

5. *Libenter vel movere vel audire, & promoveri
sanctos (& qui ad aedificationem sunt) discursus, etiam
inter convivia, exemplo S. Patris Benedicti, & Scho-
lasticæ.*

6. *Non solum verba sed & facta vana & risum mo-
ventia, scurrilitates, nugacitates, & (ut ita dicam) puer-
ilia vitare, declinare, fugere.*

INSTRUMENTUM LV.

Risum multum aut excussum non amare.

Duos Sapientes memorat antiquitas, quorum
alter semper & ad omnia risit, alter semper &
ad omnia flevit, nempe Democritus & Hera-
clitus. De quibus Owen: lib: 3. epigra: 146.

*Defleret mores, si viveret Heraclitus,
Nostraq; rideret tempora Democritus.*

*Quaquam ad ridendum curas & inania mundi,
Splenis Democritus non satis unus habet.*

*Ad casus hominum lacrymarum rore rigandos
Heraclito oculi non satis ambo forent.*

Utrumque Poëta laudat, utriusque factum approbat.
Verè enim ridenda multa occurrunt, imò universa
fermè hominum studia ridenda sunt; de quibus vide
Instrumentum XX, verbo: *S. Bernardus, & sequ.* Si
tamen

tamen hæc ridenda & non potius deflenda sint? Problema hoc movet ipse Poëta: Feceritne melius Democritus ad omnia hominum studia & casus ridendo, an Heraclitus ad omnia flendo? & sic decidit:

Fleerat hic mundum, sed mundum riserat ille,

Mollius ille quidem fecit, at hic melius.

Melius quoque Religiosus fecerit, si plus fletui quam risui indulgeat, ipsâ Scripturâ teste: *Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum convivij.* Per domum luctus intelligit Chrysostomus Cœnobium Religiosorum. Verè (inquit) domus luctus Monasteria sunt, ubi cinis, ubi cilicium, ubi solitudo, ubi risus nullus, nullus negotiorum secularium strepitus: Hæc ille. *Quid aliud est Religiosus* (inquit Hæftenus) *quam mundo crucifixus?* à crucifixo autem omnis risus absit, oportet. Christus (ut observavit S. Basilus) flevisse sæpè, risisse nunquam legitur: hoc idem Chrysostomus asserit de Paulo Apostolo, & pluribus Sanctis apud Antonium Pererium in præsens Instrumentum. *Usque aded errant,* (teste Libanio apud Hæftenum) *qui ridere proprium hominis esse stantent, cui lacrymari & lamentari potius proprium esse censendum est.* Nam fletu digna pleriq; omnes faciunt. *Ridere autem uno tantum die oportet, quando mors nos evocat ex hac lacrymarum & miserrimum valle:* Hæc ille. Certè Ecclesia non tam risibilitatem quam flebilitatem adscribit hominibus tanquam propriam: *Intrent ut astra flebiles, cœli fenestra facta es;* Quæ cum ita sint, haud immeritò olim Abbas Joannes videns fratrem ad mensam ridentem flevit dicens: *Quid putas, habet frater iste in corde suo? quia risit, cum debuisset magis flere.* Ita habetur in vitis Patrum, Libro 5. libell: 3. num: 6. Et numero 13. alius Senex alicui ridenti dixit: *Rationem totius vite nostræ reddituri sumus Domino, & tu ridet.* (NB.) Huc etiam quadrare videtur illud Vatis:

*Fletes, si scires unum tua tempora mensem,
Rides, cum non sit, forsitan una dies.*

Cui consonat Mezlerus lib: 1. de imit: Christi cap: 21.

*Non ego te miror flentem, sed miror otantem,
Si memor exilij sis aliquando tui?*

*Vir bonus humane reputans discrimina mortis,
In promptu semper quod lacrymetur, habet.*

Inde fortè est, quòd S. Wolstanus Noster, Episcopus Wigornienfis, adèd risum omnem fuerit perosus, ut in Aula sua certos observatores constitueret, qui neminem impunè ridere sinerent, quin vel potu carere, qui riserat, vel ferulæ ictum subire cogeretur. Menol: Bened: 19. Jan. Tanto rigore observavit & observari curavit à suis Instrumentum præsens S. Episcopus! Quid ni nos Religiosi faciamus idem, & risum saltem multum atque excussum non amemus?

Non enim prohibet S. Legislator pro discretionè sua omnem risum, sed solùm multum risum & excussum id est excessivum, immoderatum, immodestum: modestum verò & honestum, lenem & remissum minimè prohibet. Tripliciter verò potest risus esse excessivus, immoderatus & nimius. Primò ex frequentia. Secundò ex indefinita. Tertio ex vehementia. Primi duo excessus per risum multum hinc proscribuntur: intelligendo per risum multum, imprimis nimis frequentem, nimisque facilem & repetitum, quasi ad res singulas: secundò intelligendo risum indefinitum, prout aliqui, dum ridere semel incipiunt, vix aut ne vix quidem possunt amplius cessare, quod sanè sine indecoro non fit. Hi ergò duo excessus præcauentur à S. Patre, dum risum multum prohibet: dum verò addit aut excussum; proscribit tertium in ridendo vitium, & excessum, consistentem in risu impetuoso, & cum vehementia elicitò non sine indecoro strepitu & clara voce, contra id, quod Sapiens monet Eccli: 21. Vir sapiens vix tacitè ridebit: ubi non negat viro sapienti

piènti risum omnem, sed facilem, seu levem, aut profusum, clamorifum, strepitofum, de quo risu alibi dicit, esse stultorum proprium. *Stultus* (inquit) *in risu exultat vocem suam.* Totum hoc videtur exprimere voluisse Epicætus in Enchiridio dicens: *risus non sit multus, neq; ob multa, neq; effusus.*

Cæterum risum levem (quem alij subrisum vocant) seu vultum hilarem ipse etiam S. P. B. præfetulit. Nam teste Gregorio, vultu fuit placido, moribus decoratus Angelicis: ad vultus autem comitatem & gratiam pertinet, (teste Poëtâ) fons hilaris, seu quasi subridens, nam

Grata nec est facies, cui gelasinus abest.

Similiter de S. Romualdo in Breviario habetur, vultu adeo læto semper fuisse, ut intuentes exhilararet. Vultus autem lætus non est, ubi merus fletus, nullus omnino subrisus apparet. De S. Dominico expressè refertur: quod *os ejus risu modestè perfusum erat semper.* De B. Friderico Monacho Einsidlensi, & Abbate deinde Hirsangienfi narratur, quod quidem solitudini, Deoque soli deditus maximè fuerit, ubi tamen cum hominibus erat agendum, mira comitate, suavitate, ac affabilitate mores condiebat, ut onerosus nulli, acceptus fuerit omnibus. *Vide Ann: Mar: Ben: die 19. Febr.* De S. Malachia testatur Bern: in vita ejus apud Hæst: *Risus ejus index charitatis fuit, aut propterea charitatem, rarus tamen & ipse: & quidem interdum eductus, excussus tamen nunquam. Qui ita nunciabat cordis lætitiæ, ut ori gratiam non minueret, sed augetet. Tamen modestus, ut levitatis non posset esse suspectus; tantillus tamen, ut hilarem vultum ab omni tristitia nevo vel nubo vindicare sufficeret.* Hæc Bern. Quas condiciones si observaveris & tu, ride, per me licet, imò & per S. P. Benedictum licet, nihil contra hoc Instrumentum peccabis. De S. Fintano Bucelinus in Menol: 3. Janu: testatur, quod adeo miti & suavi fuerit ingenio, ita ut

nemo unquam eum iratum, aut commotum, sed neque incontinentem intueretur; unus idemque semper fuit, cœlesti quodammodo vultu lætitiæ præferens. Sicut ergo viros sanctos non omnis omnino risus (honestus etiam & decorus) dedecet, sed cachinnatorius, excussus, immodestus, indiscretus, toto ore & pectore profusus, &c. qualis fortè stultorum esse solet, juxta vulgare illud adagium:

Per risum multorum poteris cognoscere stultitiam.

Ita nec Religiosis risum omnino omnem & vultus serenitatem inhibere voluit S. Pater, sed risum immoderatum, indecorum, indiscretum, excessivum, &c. S. Basilii ait: *Cum modo labia diducere, eorum animi sui diffusionem aliquantulum significare, non est contra decorum, quatenus illud tantum significetur, quod scriptum est, cor gaudens exhilarat faciem: in immanes autem cachinnos prorumpere, & corpore subsultare, nequaquam est ejus, qui animo composito est. Ut enim Salomon ait: Fatuus in risu exaltat vocem suam, vir autem sapiens vix tacite ridebit.* Hæc Basilii. Et ex S. Bernardo ante allegato constat, risus si sit rarus & charitatis index, vel provocans charitatem, eductus potius quam excussus, nuncians cordis lætitiæ, non minuens orationem, ita modestus, ut levitatis non sit suspectus, talis minimè indecorus, minimè Religioso prohibitus, sed concessus imò commendabilis & laudabilis est. Hunc modestum ridendi morem vocant alij subridere, puta in rebus honestis, licitis, & dignis. Nam (ut Clemens Alex: ait) oportet ipsum quoque subrisum castigari: ut debitis in & cum circumstantiis fiat. Ne nimirum ob res turpes excitari pariter contingat, ad quas erubescere potius quam subridere deberemus; ne videamur per consensum collatari, vel arridendo approbare turpiloquium. Deinde neque semper subridendum est (etsi aliàs moderatè) præsertim in præsentia Seniorum, Majorum, vel aliquorum, quos æ-

quam

quum sit tacendo revereri. Igitur attende : coram quibus, ubi, quando, & propter quid subridendum sit. Non enim apud quoslibet ridendum est, neque in omni loco, neque propter omnia : Hæc Clemens Alexanz. *In conspectu Imperatoris* (ait Philo, addo ego) in conspectu Præfulis, Magnatis, Superioris, Viri eximij, &c. *subridere quandoq; periculosum est, præterquam valde familiaribus.* De lege ad Cajum. Certè subridere cum viri alterius honorati molestiâ non vacat vitio & culpa, si nimirum is irrideri se putare possit. Examina hinc defectus tuos, & statue proponenda.

Manet ergò subritus quandoque & pro certis circumstantijs, licitus & concessus Religiosis ; risus autem multus, & excussus, semel pro semper Religioso prohibitus vi hujus Instrumenti est, & inconveniens, quia ut Gerardus ait : Quid turpius, quàm Religiosum (qui personam Christi patientis referre, repræsentare, & agere deberet) in teatro mundi, moribus incompositis, dissolutis clamoribus, & cachinnationibus actionem & personam suam dedecorare ? Hinc & Lancicius opusc: 12. num: 39. monet Superiores, ut summo studio attendant, ne etiam in recreatione sint risus nimij seu cachinni, aut vox clamosa, quæ etiam à distantibus, præsertim externis audiatur, utque initio sui officij & Superioratus (si tale quid advertant) moneant citò excedentes, & si post admonitionem aliquis deliquerit, impunitus ne abeat. Hæc ille & plura. Solum addo ex eodem : Si Abbas Joannes, videns fratrem ad mensam ridere, flevit, quid modò faceret, si videret ridentem Religiosum non tam ad mensam profanam, quàm propè mensam sacram, propè aram ? non tam in refectorio quàm in choro ? non tam inter edendum & bibendum, quàm inter psallendum, orandum, meditandum ? Specialiter ergò in Ecclesia & Choro proscribendus, imò proscriptus sit omnis ineptus risus. Certè S. Ferreolus Episcopus apud Hæsten.

pag: 684. in Reg: cap: 24. gravem pœnam præscribit in eos, qui in officio Divino, in choro vel Ecclesia loquuntur aut rident: *Hoc cunctos moneo (inquit) mandando, atq; constituo; ut quotiescunq; animabus DEO dicatis lectis opportunè in Ecclesia vel refectorio, aut quolibet in loco publicè recitatur, nullus in risu aut moveatur, aut moveat. Quod si quis non custodierit, præsentis denunciatione communitus, triduanè eum jejuniij mulctatio castiget, &c.* Igitur caveat Religiosus, risum multum, aut excussum amare, quem S. P. B. hoc loco prohibet & tam severâ mulctâ mulctavit S. Ferreolus.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. 1. *In risu non esse excessivè facilem & effusum, quem tam severè S. P. B. interdixit, & Discipulus ejus S. Wolstanus Episcopus tam rigidè castigavit etiam in secularibus.*

2. *Attendere, ne aut nimis frequenter, aut indefinenter, aut vehementer rideas: Omne enim hoc nimum vertitur in vitium,*

3. *Ad res indecoras, turpes, luridas, ludicras, non tantum non ridere, sed nec subridere quidem.*

4. *Coram Superioribus, Senioribus, & alijs, etiam in subridendo parcum esse & cautum, si fortè subrisit displicere possit, aut suspicionem movere, quasi ipsi irriderentur.*

5. *A risu abstinere, saltem in locis sacris, Choro, Oratorio, Ecclesia, imò & Refectorio. Vide, in quo defeceris hætenus, & corrige, quæ corrigenda observaveris.*

INSTRUMENTUM LVI.

Lectiones sacras libenter audire.

Quod hic S. P. Benedictus, hoc alibi commonet S. Hier: *Divinas Scripturas sæpius lege, imò lectio sacra de manu tua nunquam deponatur. Ubi nota, utrumque Sanctum Patrem inculcare nobis lectio*

lectionem sacram; non vanam, profanam, inutilem. Qua in re errant, & contra præfens Instrumentum peccant, qui magis intenti sunt profanis legendis libellis, aut libris etiam scurrilibus, ludicris, prohibitis, noxijs & nocivis, quàm sacris: qui spirituales librum, librum Theologicum vel Casuisticum vix aut ne vix quidem dignantur aspicere, dum econtrà profanos libenter volvunt atque revolvunt nocte dieque: comparabunt, aut procurabunt sibi magnâ curâ libros inutiles, libros vanos, profanos, Statisticos, historicos, poeticos, quodlibeticos, nugivendos: de spiritualibus legendis aut legi audiendis nulla cura est, nulla orexis. Nonne tales audire merentur, quod S. Hieronymus olim Ciceroni præ alijs libris deditus: Ciceronianus es, non Christianus. Politicus es, Statista es, fabulator es, &c. non Religiosus, non Monachus. Et quem admodum oratorie lectioni inordinate deditus antè fuerat S. Hieronymus, sic lectioni Poeticæ inordinate quondam addictus fuerat Noster S. Oddo Abbas; de quo legere est in Breviario, quòd cum Virgilium libentius aut certè frequentius, quàm alios libros sacros legeret, fructum lectionis ei Dominus in somno ostenderit, dum Virgilij loco, vas serpentibus plenum oculis & manibus ejus fuerat objectum, ex quo intelligeret, quem fructum ex lectione tam profani Authoris haberet; Quo visu territus cœpit posthac lectionibus sacris tantò ferventiùs incumbere, quantò prius frequentius incumberebat profanis.

Paulus Barry in solitudine Hagiophylæ, Die 4. Differ: I. narrat de quodam e Societate JESU, qui in Gallia Narbonensi morti proximus cum gemitu dicebat, & cum dicto gemebat: *Quid profuit Pindarum tanto studio pervolvissè? quo nunc tot curiose lectiones & itane prius evocor, quàm legerim eadem animi contentione & assiduitate libros ad animæ salutem facientes, quique in amore DEI inflammare me lectorem potuissent?*

sent? Sed serò dolet, si quem post factum pœnitet actum. Ne serò idipsum doleas Religiosè, dum tempus est, lectiones sacras, NB. (non vanas, non inutiles & ad rem, ad obligationem tuam, ad profectum non facientes) libenter audi, vel ipse lege. Superior es? ad rem & obligationem tuam faciunt libri, tractantes de regimine bono Religiosorum, non de regimine regnorum, Reipublicæ, bellorum, &c. Subditus es: ad rem tuam & obligationem faciunt libri spirituales de humili submissione, obedientiæ promptitudine, profectu assiduo, tentationum aut passionum victoriæ, &c. Confessarius es? ad rem tuam faciunt Theologi, non immorigeri historici, Statistæ, Politici. (Uno verbo) Religiosus es? lectiones muneri tuo congruas de Religione tractantes audi libenter, non lectiones alias à scopo & fine tuo alienas. Quid ergò ille Superior? qui non librum, sed nec libellum attingit, aut attingit de regimine bono Religiosorum, vel de obligatione sua tractantem? Quid ille Confessarius? qui curâ susceptâ, examine exantlato nec libellum de confessione agentem multo tempore, imò fortè nec multis annis aspicit? Quid ille Religiosus? qui spirituales lectiones parum curat? Certè *hi non observant hoc Instrumentum: lectiones sacras libenter audire.*

Si te curiosorum delectat lectio librorum: primas saltem lectioni deferas spirituali: has libentius, has frequentius, has attentius audias, legasvè, quàm alias: præcedentiam saltem habeant lectiones sacre, quas hîc S. P. B. commendat. Cæterum contra Instrumentum hoc non agit, qui alias lectiones libenter audit legitque, etli de se non sacras, si tamen fiant ex fine sacro: tunc enim omnes huiusmodi lectiones, notitiæ & scientiæ ex huiusmodi intentione & fine sancto possunt dici sanctæ: Ubi verò finis unicus est curiositas sciendi, pruritus discurrendi, ut possis videri benè versatus in talibus libris, in rebus Politicis, &c.

que-

quomodo lectio talis sacra dici poterit, ubi finis v^{er}us est?

Sanctas lectiones vult S. Benedictus audiri libenter: libenter inquam, id est cum desiderio proficienti, & gaudio solatioq; spirituali; non ex coactione & consuetudine, non cum nausea & aversione; non cum distractione & animi evagatione: libenter, id est præ omnibus alijs non sacris. Deniq; libenter lectiones sacras audire est eas audire non raro sed frequenter, quantum fert consuetudo, comoditas vel occasio.

Porro lectionis sacræ ipse S. P. Benedictus fuit amantissimus, studiosissimus, & adeo deditus, ut quando vel modicum temporis per ocium suppetebat, illud lectioni sacræ impendebat. Sic Galla ille Nationis Gotthicæ & Sectæ Arrianæ Tyrannus ad Monasterium S. Viri perveniens, eum ante ingressum Cellæ solum sedentem & legentem reperit, & dum tremefactus Galla ad terram corrueret, cervicemq; crudelitatis rigida ad ejus pedes inclinaret, seseq; orationibus ejus commendaret, (NB.) Vir sanctus à lectione minimè surrexit, sed vocatis Fratribus eum introrsus tolli jussit, &c. Ita Greg: in vita S. Ben: cap: 31. Nonne hoc est lectioni sacræ addictum & intentum esse? Equis non libenter vellet lectiones obire sacras exemplo S. P. Benedicti; si sacrarum lectionum multiplices & inexplicabiles fructus perpendat accuratius? Cardinalis Turremata in cap: 4. Regulæ S. P. Benedicti Tractatu 41. duodecim utilitates sanctæ lectionis enumerat. Hæc enim fructus bonorum operum multiplicat, intellectum illuminat, affectum inflammat, Christi amorem & Patriæ caelestu desiderium accendit, debiles, infirmosq; contra tentationum insultus animat & armat. Demonum insidias detegit, sui cognitionem ingerit; suavem cum DEO conversationem efficit, animam spiritualiter reficit, seu spirituali refectioe satiat, salutis remedia ostendat, & subministrat, consolationem in tribulatione præstat, carnalia desideria refranat.

Fructus (inquam) bonorū operū multiplicat sacra lectio : est enim sacra lectio seu verbum DEI scriptum, semen illud fructiferum, quod cadens in terram bonam facit fructum centuplum, ut loquitur Christus Matt: 10. Intellectum illuminat : quod enim est lucerna pedibus, hoc lectio sacra seu verbum DEI est intellectui : *Lucerna pedibus meis verbum tuum* (inquit Psaltes) & *lumen semitis meis* : Nam lectio (ait Isidorus) *docet quid caveas, lectio ostendit, quò tendas. Affectum inflammat, quia ignitum eloquium Verbum DEI vehementer.* Habent hoc aliæ lectiones, librique non facti, quòd intellectum illuminent, non tamen accendant affectum : utrumque præstat lectio sacra, intellectum mentis erudit, & à mundi vanitatibus abstractum hominem, ad amorem DEI perducit. Contra tentationes animat & armat infirmos & pusillanimes lectio sacra : dum enim narrat fortia gesta Sanctorum, ad imitationem provocat corda infirmorum, dumque illorum victoricia arma commemorat, nosra etiam debilia confortat. Dæmonum insidias detegit, & sui cognitionem ingerit : Est enim sacra lectio, quasi speculum, in quo facile & ad vivum quis recognoscit semetipsum & insidiantem dæmonem. Nam teste Gregor: *sacra lectio quasi speculum oculis mentis nostræ opponitur, dum interior nostræ facies in ipsa videtur. Ibi scanda nostræ & pulchra nostræ cognoscimus : ibi advertimus, quantum proficimus, & à profectu quàm longè distemus ?* Cum DEO conversari nos lectio sacra facit, ut spiritualia legendo, dicere cum Apostolo possimus : *Conversatio nostra in calis, conversatio nostra cum DEO est.* Nam in lectione sacra DEUS loquitur nobis ; nosque vicissim per excitatos mentis affectus Deo. *Deum alloquimur* (ait Ambrosi:) *dum oramus ; ipsum audimus, cum divina oracula legimus.* Et Isidorus : *Qui vult cum DEO esse, frequenter oret, & legat : nam cum oramus, ipsi cum DEO loquimur, cum verò legimus, nobis-*

cum loquitur. Animam spiritualiter reficit, & salutis remedia seu salutaria remedia subministrat adversus omnes vitiorum morbos & peccatorum vulnera lectio sacra: quia sacra lectio quali Apotheca medicaminum salutarium est, quibus universi animorum morbi curen-
rentur. Consolationem in tribulatione præstat sacra lectio. Ideo enim viri pii, viri Religiosi, viri sancti, cum in tribulationem incidunt, mox ad spiritualem Ibrum quendam (puta Gersensem vel quemcunque alium obvium) tanquam ad consolatorem, id est ad sacram lectionem, tanquam ad animi sui consolationem pro tali circumstantia recurrunt, & inveniunt, quod quærent, nempe abundans solatium. Carnalia desideria refrenat; unde Hieronymus hortatur: *Amas sacras lectiones, & carnia delicias non amabis.* Denique torporem sacra lectio excutit, fervorem fovet, otium amovet, vitam componit, mores corrigit, vaniloquium, vanitatesque compefcit, animum compungit, & lacrymas è compuncto corde producit. Hæc omnia præstat una unica sacra seu spiritualis lectio! quis ergo eam non colat, non amet, æstimet, frequentet? Vides, quantis bonis & fructibus se privet, qui lectiones sacras negligit, præterit, contemnit, & profanas præfert.

Procul dubio (ait in hunc locum Gerardus) *qui lectionem sacram non diligit, convincitur DEUM minime diligere, cui fastidio est, dilectum alloqui, & alloquenti attendere.* (Alludit autem Gerardus ad id, quod supra diximus, *dum oramus, Deo loquimur, dum sacra legimus, DEUS nobis loquitur.*) Si autem Deum Religiosus ex corde diligit, lectionem sacram seu conversationem cum DEO cur fugit? Quid enim suavius amanti, quam audire quem diligit? quid desiderabilius, quam colloqui illi, quem audit? Verè autem loquitur Christus amanti animæ in sacra lectione, & hæc amorem suum reciprocè contestando ei loquitur in oratione. Ergo (conclusum est) Deum minime diligere convincitur, cui

cui fastidio est lectionem sacram audire, aut frequenter. Quem ergo diligit, qui lectionem vanam, mundanam, Politicam, Statisticam, jocosam, probrosam, magis quam ullam sacram diligit, diligenterque frequentat? cum quo est conversatio ejus? nonne cum mundo, cum vanitate, Machiavello, Nasone, & alijs quorum libros tam libenter legit, præfertque libris Dei, libris sacris. Conjunx de viro absente (si cum ex animo diligit) libenter audit, ubi, qualiter, quomodo se habeat, libenter nova de eo percipit & recognoscit. Minus si faciat anima Religiosa, DEI sponsa, si lectiones sacras de DEO & nova *sacra* non libenter audit, nunquid minus DEUM diligit?

Ex quibus habes, quam ritè, quam rectè Instrumentum hoc Religiosis S. P. Benedictus præscripserit, utpote tam fructuosum, tam utile, tam necessarium, & unicum veri amoris in DEUM, veri amoris in spirituales profectum signum. Omnis enim profectus teste Isidoro lib: 3. de summo Bono cap: 8. ex lectione & meditatione procedit, quæ enim nescimus, lectione discimus, & quæ lectione didicimus, meditatione conservamus. Est ergo lectio sacra ad aliquem perfectionis gradum aspiranti, unicè necessaria, dum quid desit, quid adsit, quid obsit, quid prosit, quid faciendum, quid fugiendum sit, demonstrat. Unde sicut D. Benedictus perfectionis & profectus discipulorum suorum vehementissimus amator & zelator fuit, ita lectioni sacre eos libenter frequenterque merito insumbere voluit.

Nihilominus quia perfectio in auditu vel lectione sola spiritualium rerum minimè sita est, nisi lectioni executio jungatur, & praxis eorum, quæ lecta, & piè intellecta sunt. Idcirco ut ex frequentibus lectionibus sacris, quibus Religiosus interest, aut incumbis, fructus prædictos reportet, opera sociare oportet lectioni, exequendo quod legit, & in effectum deducendo.

cendo, quod deducendum agnovit : Alioquin solam intellectus sui curiositatem etiam in libris & lectionibus spiritualibus pascens, oleum & operam legendo perdit.

Ne igitur sine suo S. P. Benedictus in præscriptione hujus Instrumenti, & Religiosus fructu suo in lectione sacra, ipsaque lectio suo frustretur effectu, & in vanum cedat aliàs minimè vana lectio, tres lector vel auditor lectionis sacrae conditiones servet oportet, quas obiter attingit Poëta :

Non legito, ut sapias, sed ut emendatior exes,

Hoc (si multa legis) noveris esse caput.

Haud etenim verbis contingimus astra disertis,

Vivida sed virtum dat reperire DEUM.

Primo ergo præfigat sibi finem bonum, hauriendi ex tali lectione utilitatem, fructum & profectum aliquem spiritualem, non spectando eloquentiam, curiositatem, aut ingeniositatem lectionis. 2. Ut sit paratus animo ad exequenda ea seriò & sedulo, quæ sibi facienda audierit, vel cognoverit. Adeoque ruminet, & disquirat breviter, quomodo & quando lecta in praxim redigere possit, aut velit. 3. Ut legendo non sit festinus, præceps aut nimius, quia minor exinde reportabitur fructus; sed potius lectionem suam tacitâ quadam & frequentiori interrogatione interrumpat, se ipsum simili modo alloquens: Quid ergo faciendum tibi posthac in hoc vel illo casu? aut: quid fecisti hactenus? Visne huic posthac te conformare veritati? hoc illudvè facere? hoc, illud fugere? &c. fiat inquam in & sub lectione, aut certè post illam talis reflexio ad præterita, & propositum pium DEO oblatum aut offerendum de futuris, quomodo nos in similibus gerere velimus. Et tunc erit operæ pretium lectioni sacrae diligentem navare operam.

Porro in lectione sacra fructuosè frequentanda, imitanda sunt volatilia cæli, quæ dum bibunt, & vix

paucas guttulas forbillando attraxerunt, statim col-
lum, caputque in altum erigunt, & versus coelum at-
tollunt, sive erectos tollunt ad sidera vultus. Simi-
liter Religiosus haultis lectisve aliquot bonis, utilibus-
que veritatibus spiritualibus, mentem ad DEUM eri-
gat, sursum corda eleuet, dolens vel gaudens de præ-
teritis, & disponens proponensque futura. Hac ra-
tione lectionem sacram libenter audire, est utique
proficere de die in diem, & fructus innumeros repor-
tare meritorum.

Quæres, cur S. P. B. dicat: lectionem sacram li-
benter audire, cur non dicit: libenter legere; Respon-
deo, quia frequentior occurrit occasio lectiones hujus-
modi audiendi, quam legendi. Lectiones enim sa-
cras audire licet in choro, in omnibus tribus Noctur-
nis: item lectiones breues, binas lectiones mensæ ad
prandium & cœnam, lectionem collationis, &c. ita ut
multis (occupatis in exterioribus negotijs) non suppet-
tat tam frequens occasio legendi in propria persona le-
ctiones spirituales tam frequenter: & tunc saltem hæc
audiantur attentius. Cæterum dum svadet lectiones
audire, quando audiri queunt, utique à fortiori etiam
consulit legendas, à quo privatim legi possunt, prout
alibi hortatur S. Pater, ut accipiantur codices ex Biblio-
theca, & per ordinem legantur.

Quæres, quid magis profit, lectiones sacras an sa-
cras exhortationes, conciones, Superiorum admoni-
tiones, &c. libenter audire? Problema hoc resoluit
Philippus Francois Benedictinus in Reg. Emedull. cap.
14. dicens: Ecclesiastes seu vocales Concionatores, vel
monitores alios (puta Superiores) ad manum & ad
gnitum semper habere non licet. Cùm tamen spiri-
tuales libri ubique haberi queant; hi autem multi
quidam Concionatores sunt, qui subinde (& quidem
frequenter) plus movent, quam lingvosi illi & catho-
licis declamantes Prædicatores: & addit, multas pro-
cul

cul dubio ille Candacis Reginae Eunuchus (ut erat vir salutis suae studiosissimus) Jerosolymis & alibi conciones audiverit, sed quae parum illum moverant, unica illum Isaiae Prophetæ lectio & ad baptismi gratiam & ad cœli gloriam perduxit, ut videre est Acto- rum 8. Magni Augustini conversio (licet adscribi Ambrosianis concionibus soleat, & ex parte possit ac debeat) debetur tamen potissimum lectioni sacrae, dum illi cœlitus inclinaretur : *Tolle, lege ; tolle, lege.* Is enim cum magnâ esset eloquentia præditus, jussu Constantij Imperatoris Mediolani Rhetoricam professus est, cui Urbi Episcopus præerat S. Ambrosius, cujus conciones non tam discendæ veritatis, quàm ornatae (qua pollebat Ambrosius) eloquentiæ amore frequentaverat, nec exinde motus efficaciter adhuc fuerat ; nondum satis erant ictus illi Verbi Divini (quantumvis validi) ad abrumpenda vincula pravæ vitæ, & agendam pœnitentiarn ; sed suspirabat (ut ipse testatur) ligatus adhuc non ferro alieno, sed sua ferrea voluntate. In hortulum verò domesticum semel secedens remotius à conspectu hominum, & sub quadam viæ arbore sedens inter suspiria & lacrymas seipsum alloquebatur : *Quam diu, quam diu ? cras, cras ? quare non modò ? quare non hac horâ finis turpitudinis meæ ? hæc dicens & ingemiscens, ecce audivit vocem cantantis, & crebrò repetentis : Tolle, lege ; tolle, lege ;* Augustinus attonitus, nesciens unde vox illa veniret, cum nullus mortalium in vicinia esset, aperuit, quem habebat librum (erant Epistolæ S. Pauli) & legit id, in quod primùm inciderant oculi, eratque hic textus : *Non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicijs, non in contentione & amulatione possidetur regnum Calorum.* (Rom: 13.) Et ecce statim cum fine hujus brevis lectinnculæ, totus est mutatus ab illo, qui fuit antè Augustinus : Excusso peccati jugo, cervicem leni jugo Christi, ut ipse asserit, subiecit.

Quid dicam de duobus illis præcipuis Theodosij Magni Ministris, de quibus Pexenfelder histor: 100, qui corporis & animi relaxandi causâ expatiantes, tandem æstui declinando ad Monasteriolum egenum divertebant, ingressi Cœnobium, paupertinam supellectilem pro otio circumspiciunt. Hic alter videt, & arripit languidâ manu vitam Magni Antonij; hunc igitur libellum dum obiter aperit, legitque Magnum Antonium nobili fuisse genere natum, ad abdicationem verò seculi ex Evangelij textu permotum: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & sequere me.* Matt: 13. Substitit non nihil lector, placuit generosa Antonij resolutio, moxque defixis in socium Aulicum oculis, & idipsum ei vel referens, vel prælegens, quod legisset, dixit: Quæso te, quid ambiunt universi labores nostri? altius fastigiû omnis spes nostra non habet, quàm gratiam Cæsaris, & hæc incerta est, aut si certa est, quàm diu durat? Mundi mancipia sumus, & cum tempore diaboli Martyres simus, & ubi ætatem, valentudinem, vires, vitam impenderimus Imperatorijs obsequijs, Aulæ negotijs, &c. quod deinde nobis præmium? Nullum. Servus & minister DEI, amicus DEI, gratus DEO si fieri aut esse volo, nunc esse queo. Ergo servire posthac DEO mihi decretum est, idque hac ipsa hora, hoc ipso loco aggredior. Cui alter: Comes ero tuus individuus, usque sequar te. Ex hac igitur lectione unica, eaque modicissima cœperunt vitam corrigere, bene vivere, id est DEO: sanctèque perseverârunt, & optimè finiêrunt. Et quod magis mirum, Sponsas habebant ambo, quæ consilium hoc admiratæ, & mutatione tali ipsæ quoque mutatæ, devotâ DEO Virginitate, in cœlestes thalamos denuperunt. Hæc fermè citatus Author. Tantus est vel ex unica eaque vel modica lectione sacra fructus.

Taceo Ignatium Loyolam solâ spiritualis libri lectione conversum. De Eucherio Nostro Aurelianensi
Epi-

Episcopo quid dicam? qui cum adhuc juvenis, Marti se devovere decerneret, (generosâ indole ad bellicam gloriam, & in hoc ipso ad licentiosam vitam stimulantem) in sacrum Scripturæ Divinæ codicem fortunâ incidit, & quidem in illa Apostoli verba: *Præterit figura hujus mundi*; cumque in lectione pergeret, subjicit & alterum: *Sapientia hujus mundi stultitia est apud DEUM*. Ecce sacram sacræ lectionis energiam! (usque adeo paucis etiam in verbis sacræ lectionis latet Divini spiritus magna vis!) tactus repente illâ, quam intus sentiebat, Divinâ voce ceu fulmine Eucherius, abiecit arma, antequam militiam assumeret, & in melioris (id est spiritualis) militiæ gloriosioris victoriæ, sanctioris vitæ auspiciis, vinci se permisit, victasque Numini manus dedit. Et Religiosæ militiæ tyrocinio quantocyus se addicens, fundamenta tantarum victoriarum, tantæque sanctitatis jecerat, qua postea floruit in Sanctorum numerum relatus, de quo lege Annum Mariano-Benedict: die 20. Febr: *Quæ omnia cum ita sint, an non meritò, an non jure lectioni sacræ jubemur & nos Religiosi libenter inhærere.*

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. *I. Res sacras libenter legere, aut lectas audire, libentius & frequentius quam profana.*

2. *Legere sapè illos libros, qui sunt de re & obligatione tua, de officio tuo, de bono & profectu tuo, &c.*

3. *Si quandoq; contingat profana legere, saltem legantur ex fine non profano, sed sacro.*

4. *Ipsas lectiones sacras libenter audire cum desiderio proficiendi, gaudio & solatio spirituali.*

5. *Lectionibus sacris solerter attendere, sive in choro sive in refectorio, vel alibi, &c.*

6. *In accessu ad lectionem sacram sibi præfigere bonam finem, hauriendi ex tali lectione utilitatem, fructum, & profectum aliquem spirituales.*

7. *Post lectionem ruminare breviter, quae lecta sunt, & disquirere quomodo in praxim sint redigenda.*

8. *Sub lectione vel post illam, mentem ad DEUM erigere, & sursum elevare cor, dolendo vel gaudendo de praeteritis, & disponendo, proponendoq; futura. Vide, an ita feceris, & posthac propone lectiones sacras libentius audire.*

INSTRUMENTUM LVII.

Orationi frequenter incumbere.

Post exhortationem ad sacras lectiones hortatur nos S. P. Benedictus ad frequentes orationes, & meritò quidem; non enim à sacra lectione multum aliena est oratio, nec ab oratione lectio; sed una alteri socia sit, oportet: & dum simul conjunctae ambae sunt, tum benè est. Qui enim frequentem & mutuam vult habere cum DEO conversationem, non solum frequenter legere, sed & frequenter debet orare: nam dum legimus, DEUS quidem nobiscum loquitur, at non nos cum Deo, nisi dum oramus; neque etiam profectus noster ex lectione completur nisi oratione; lectione enim obtinemus, ut, quid agendum, quid fugiendum sit, sciamus: oratione autem fit, ut, quod scimus, id ipsum cum DEI adjutorio exequi possimus. *Frequenter verò, non semper orare jubet S. P. Benedictus (ecce Regulam discretionem præcipuam!) cum Paulus dicat: Sine intermissione orate. 1. Thes: 5. Et Jacobus cap: ultimo: Multum valet deprecatio iusti assidua. Nec tamen sine intermissione, nec assidue nos orare præcipit S. Præceptor Benedictus, nec exigit à nobis, ut cum Anna vidua ac Prophetissa Evangelicâ nos discedamus de templo, jejunijs, & obsecrationibus servientes nocte ac die. (Lucæ 2.) Sed solummodo ut si non semper, frequenter saltem orationi incumbamus.*

Instrumenti hujus observantissimus fuit S. Theodericus

gerus Abbas, inter preces à sensibus penitus alienus, terræque plerumq; affixus: hinc in facello malè facto & tecto, orationis causâ humi jacentem, & nivibus coopertum, fortè transiens quidam Monachus, putansque, se terram premere, ignarus Abbatem suum calcavit. Ex Anno Mar: 23. Decemb: De S. Matthæo Abbate prius, dein Episcopo & Cardinali N. Ordinis legere est in An: Mar: 25. Decem: quòd orationi & contemplationi sic fuerit deditus, ut à templo & precibus divelli vix potuerit, adeò, ut hoc unum de eo Pontifex Maxim: quereretur, serius illum ad curiam venire: sed Matthæus haud ignorabat, maximum in rebus ex voto gerendis momentum facere, in divina Aula rem suam bene composuisse, & summi Regis gratiam conciliasse, à qua gerendorum omnium statera pendet. B. Ascelina Monialis S. Bernardo cognata tum sanguine tum Religione & sanctitate, ferias sextas, dies Sabbathinos & Dominicos, aliosque, maximè D. Virgini festivos, mille plerumque Angelicis salutationibus explevit, sic orationi ardentè dedita, ut ipsi cum Matre ad Ecclesiam aspiranti fores sese ultro aperuerint. Ex An: Mar: 27. Decemb.

Si tamen ullus, certè S. P. B. orationi frequenter incumbebat; totas etiam noctes oratione transigendo, Stylitarum prodigiosas stationes imitatus, nisi quòd columnas insistere in animum non induxerit, sed impellente Numine pedes, manus, & animum ad suorum filiorum commoda transferebat, uti loquitur Bucelinus *super Instrumentum LVII. in additionibus suis ad Commentarium Gerardi in Regulam*: Nihil ergo fuit Benedicto frequentius, nihil utilitatis, quàm orare & ad orationes confugere, quibus etiam frequenter imò semper, quod petijt, obtinuit. Sic fracto capisterio Benedictus Puer in orationem se dedit, & ab oratione surgens vas integrum reperit. *Ex vita cap: I.* Sic cum Placido quâdam nocte rupem ascendens, ibique diu-

tius orans, oratione fontem è rupe elicuit, nunc usque
 ubertim defluentem ab illo montis cacumine usque ad
 inferiora, ut loquitur S. Gregorius *in vita cap: 5.* Sic se-
 dente super lapidem antiquo hoste adveniens S. Pater,
 vix orationem fecit, & benedictionem dedit, jam tan-
 ta celeritate lapis levatus est, ac si ponderis expers es-
 set. Sic (ut parietis ruinam contritum puerum resuscitaret)
 orationi instantius quam solebat, incubuit ; &
 ecce mira res ! eadem horam hunc incolumem atque
 ut prius valentem ad eundem iterum laborem misit.
Ex vita cap: 11. Sic adducto ad se illo Aquinensis Ec-
 clesie Clerico, obsesso à Cæciliæone, vix preces Do-
 mino JESU Christo fundebat Benedictus, jam protinus
 antiquum hostem de homine obsesso expulit. *Ex vita
 cap: 16.* Sic cum Prophetico spiritu prænosceret futu-
 rum sui Cœnobij excidium, orationi cum planctu in-
 sistebat, donec id à DEO impetraret, ut saltem animæ
 ex illo Monasterio è potestate & Tyrannide barbaro-
 rum liberarentur, prout direpto quidem Monasterio
 ne unum tamen Monachum comprehendere aut te-
 nere barbari potuere. *Ex vita cap: 16.* Sic ut inopiam
 illius pauperuli debitoris, duodecim solidos debentis,
 sed (unde redderet) non habentis, sublevaret, bi-
 duo more suo (ait Gregor: cap: 27.) in oratione fuit
 occupatus, qua etiam non 12. solum, sed plures soli-
 dos impetravit. Sic deficiente oleo sese cum Fratribus
 in orationem dedit, cumque Vir sanctus in oratione
 perfisteret, cœpit operimentum vacui prius dolij oleo
 excrecente sublevari. *Cap: 29.* Sic orationis gratiam
 oratorium Sancti Joannis in ipsa montis celsitudine
 situm adire solitus, oratione completam rediens, mali-
 gnum spiritum à Monacho quodam seniore repulit.
Ex vita cap: 30. Sic (ut rustico filium suum defun-
 ctum restitueret) ad cœlum palmas tendens, & preces
 breves fundens, vix in oratione verba compleverat,
 regrediente anima eum Patri viventem atque incolu-

mem protinus reddidit. *Cap: 32.* Sic instare vigilijs, nocturnæ orationis tempora prævenire, ad fenestram stare, & omnipotentem DEUM deprecari solitus, vidit insolitam lucem illam, quæ cunctas noctis tenebras effugaverat, adeò ut diem vinceret lux imò nox illa. Vidit etiam universum mundum sub uno solis radio collectum, vidit Germani Capuani Episcopi animam in sphaera ignea ab Angelis in cælum ferri. *Cap: 35.* Adeò ergo orationi deditus, ei que tam libenter & frequenter incumbens in vita, non nisi orans in ipso oratorio mori voluit. Tunc (ut Gregorius loquitur *cap: 37.*) portari se in oratorium à Discipulis fecit, atque inter Discipulorum manus imbecillia membra sustentans, erectis in cælum manibus stetit, & ultimum spiritum inter verba *orationis* efflavit. Sic ergo etiam Discipulos suos vivere, sic mori volens, vult & jubet hinc S. P. Benedictus orationi frequenter incumbere.

Et certè juvat orationi frequenter incumbere, quia saltem quoties ingruit periculum seu animi, seu corporis, toties oratione fervente invocandum est Dei adjutorium: Quoties classicum insonat, & hostis provocat, scutum orationis est assumendum, quoties infestat miseria, toties invocanda est DEI misericordia. Quia ergo homo frequenter cunctis diebus, quibus nunc militat, multis repletur miserijs, multis & frequentibus periculis subjacet, multis & frequentissimis tentationibus impetitur & fatigatur, frequenter utique orandum, frequenter fatigandum precibus Numen est, ut nobis gratiæ suæ adjutorium jubeat impendi. Et quamvis oratio homini necessaria non esset ad opem ex alto divinitus impetrandam in necessitatibus nostris, quas mediante oratione DEO exponimus, nihilominus quia oratio est mentis ad Deum elevatio, & familiaris cum DEO collocutio ac conversatio (quod quid nobilius esse possit?) frequenter sanè orationi incumbendum est propter hujusmodi familiaris cum

DEO conversationis & adhæſionis excellentiam. Unde Aug: dicit: *Quisquis non orat DEUM, expertus sanæ mentis est, nam hoc ipsum est evidentissimum signum amentia, non intelligere magnitudinē hujus honoris.* Quânto ergo amplius orationi incumbendum frequenter est, quæ non solum ad eò excellens, ad eò deliciosa est, sed insuper ad omnia utilis & necessaria, cujus efficacia necessitas, & utilitas in sexcentis planè effectibus luce meridianâ clarius resplendet.

Quid enim est, quod Dæmonem (hostem spiritualem) fugat? Oratio. Quid dæmonis machinationes & insidias infringit? Oratio. Quid diabolum retardat, detinet, captivat? Oratio. Quid diabolo circummeunti & quærenti quem devoret, obſistit, ne devoret? Oratio. Quid corporalem seu terrenum hostem debellat, victoriam & palmam extorquet? Oratio. Quid animam à peccatis expurgat, & veniam impetrat? Oratio. Quid salutem confert corporis? Oratio. Quid vitam prolongat? Oratio. Hæc ergo omnia operatur una eademque Oratio: dæmones fugat, tentationes sedat, dexteritatem diaboli retardat, os infernalis leonis obſtruit & occludit, victoriam de terrenis hostibus procurat, DEUM placat, veniam impetrat, à peccatis expurgat, corporales infirmitates curat.

Quòd oratio fuget Principes tenebrarū, certū est, quia certū genus dæmoniorum est, quod non ejicitur & fugatur, nisi in oratione & jejunio. *Matt: 17. & Marci 9.* Et ab uxore Tobiaë fugatus dæmon non fuerat, nisi per orationem Tobiaë. Quòd si recenti exemplo rem firmari placeat, placet adducere id, quod currente sæculo accidit. Nempe puella quædam Genuensis in gravem morbum mortisque articulum inciderat; ad quam invisendam pro zelo & pietate sua se conferebat devotissima illa Matrona Maria de Victoria, quæ An: 1604. Ordinem fœminarum DEO dicatarum instituit, quas

Cœlestinas Annunciatas vocant. Hæc pijsissima Matrona ad ægram advolans invenit spectaculum prorsus miserandum, liquidem quartâ jam die puella illa gestum infanientis, aut certè extremè desperantis præferebat. Cui cum exhiberetur Christus in cruce appensus, averfâbatur illum, neque oculis intueri sustinebat, dumque jubebatur Salvatorem suum unico saltem venerari osculo; os illa oculosque aut clausit pertinacissimè, aut in sacrosanctam Crucifixi effigiem cum circumstantium ingenti scandalo expuit, ita ut omnibus indicijs indicaret, se aut extremè delirare, aut extremè desperâsse, & ex tali desperatione odissè Christum, ejusque effigiem. Maria ergo de Victoria altum ingemiscens, & orans pro misera, propius accedit ad illam; quâ sic assistente propius atque orante, ægra sibi restituitur, & ab intemperijs illis liberatur. Cumque sibi reddita interrogaretur, cur à Crucifixi imagine paulò antè sic abhorruerit; Respondit se nequaquam à Christo, aut Christi imagine, sed à Cacadæmone, qui se formâ metuenda spectabilem semper inter ipsam & Crucem interposuerat, omni conatu volens, ut loco Crucifixi se oscularetur, ob hoc dixit se tantopere abhorruisse, & vultum ab eo, non à Crucifixo avertissè, ejusque in faciem expuissè, non in Crucifixum, eò quòd consentire dæmoni noluerit, sed omni vicissim conatu resistere ei studuerat; Nunc autem Victoriæ precibus tentatorem infernalem fuisse abactum, & se tranquillitati Divinâ gratiâ restitutam asseverabat. Obijt autem Maria de Victoria anno Christi 1617. die 15. Decemb: *Ex vita ejusdem.* En orationis efficaciam ad fugandum dæmonem, & tentationes sedandas. Porro qualiter S. Justina Virgo repetitis vicibus & dæmonem fugârit, & tentationem sedârit, machinationes & insidias dæmonis infregerit; diximus suprâ Instrumento 49. Unde Hidorus ait: *Hoc est remedium ei, qui victorum tentamentis astuat, ut quoties tentatione*

pulsatur, toties ad orationem confugiat. Cùm igitur frequenter satis hominem à dæmone infestari, tentarique contingat, frequenter oret oportet; quia si dæmones (inquit Chrysoſtomus lib: I. de orando Deum) nos conſpiciunt deprecatione munitos, illicò reſiliunt, non aliter quàm facinoroſi & pradones, ubi conſpiciunt militis gladium in caput ſuum vibrari.

Moverat Julianus Apoſtata contra Perſas cum ingenti exercitu bellum, cumque is pro more ſuo ad diſcendas res abſentes uteretur dæmone internuncio, expectabat audire nova ex illo, ab oriente ad occidentales plagas, ſive ex Perſide in Italiam propterea miſſo, ut referret, quid illic ageretur; intereà fuerat internuncius ille Acharonticus delapſus ad locum, ubi Monachus quidam nomine Publius (orationibus ferventer incumbens) habitabat; Publius autem divinitus edoctrus de malis eventuris, ſi iter & negotium ſuum diabolus iſtanter proſequeretur & exequeretur, ideoque in orationem ſe dedit, & oratione totum negotium impedivit. Nam ad ejus preces (velut ad Remoram navis) coactus eſt Veredarius ille eodem in loco decem omnino diebus ſubſiſtere immobilis; nec poterat ultra tendere, donec à continuatis diu noctuque precibus tandem remittendo, iter remetiri, & ad Julianum reverti permiſſus eſt, ſcilicet tardè nimis & ſine effectu. Julianus moræ impatiens, moræ cauſam perquiri; Reſpondet Sathanas: iter ſuum à Publico Monacho retardatum eſſe, & ad ejus tugurium ſibi tam diu conſiſtendum cunctandumque fuiſſe, donec ille à precandi contentione remiſiſſet. *Inſinuat hanc hiftoriam Card: Turrec: in hunc Regula locum ex vitis Patrum. Eandem refert Pexenfeld: hiftor: 107. Baron: ad annum Chriſti 363.*

Johue ſuis precibus ſolem ſtare fecit; Ezechias eum retrocedere; Elias aquas in nabibus ſuſpedit, & cùm voluit, laxavit. Pari modo Cacodæmon (Juliani

liani tabellarius) etiam invitus stare debuit, adeò suspensus & affixus loco, nempe juxta casulam Anachoretæ, ut ne per aërem quidem evadere, viamque suam peragere potuerit. Magna sanè vis orationis ! quæ pauperem Monachum dæmoni formidabilem reddit, & superiorem efficit Principibus & Potestatibus tenebrarum ! Quidni igitur Religiosis frequenter orandum sit, ut diaboli dexteritatem listant, & nocumenta plurima seu à se seu proximis avertant. Et quin id Religiosi precibus suis sæpè efficiant, aut efficere queant, quis dubitet.

Magnus Gregorius in Dialogis suis lib: 4. cap: 27. recenset adolescentem quendam Theodorum nomine in Cœnobio à se extracto Romæ licentius vixisse, qui cum non longè à licentiosæ vitæ sine abesset, desperabundus vociferare cœpit ad Religiosos lectum circumstantes : *Recedite, ecce draconi ad devorandum datus sum, quod facere propter vestram presentiam non potest.* Monuit infelicem S. Gregorius ipse præsens, ut se Crucis signo armaret, & defenderet ; negavit se id facere posse, utpote pressum & oppressum à dracone, quo audito S. Gregorius Noster tantò magis cum Cœnobitis illis institit orationi ; & sic brevi infernalis draco abactus, & æger libertati redditus est. Inquirens : *Ecce draco, qui me devoraturus venerat, fugit precibus vestris expulsus : pro peccatis meis modò intercedite, quia converti cupio, & malam vitam in meliorem commutare.* Tantum potuit S. Gregorij & aliorum Religiosorum oratio, ut draconis infernalis faucibus ereptus sit æger, & draco in fugam datus. Quia ergo non semel, neque rarò adversarius noster diabolus circuit quærens quem devoret, sed frequenter, imò quasi incessanter : idcirco orationi pariter oportet frequenter incumbere.

Quòd verò oratio corporales etiam hostes debellet, & victoriam impetret, constat Exodi 17. ubi dicitur.

tur: *Cum levaret Moyses manus, vincebat Israël.* Unde Augustinus ait: Memores estote Moysis servi DEI, qui Amalech non ferro (pugnando) sed voce & mente (orando) dejecit. Idem præstitit non ferro pugnando, sed voce orando Magnus ille Theodosius, Orientis & Occidentis Imperator, Orthodoxæ Religionis Atlas, Pietatis columen, & exemplar. Is An: Christi 394. non modo copiâ legum, sed & armatis copijs in hæresin pugnaturus ex Thracia in Galliam duxit exercitum adversus Eugenium. Ventum est ad prælium, stabat aliquamdiu anceps belli alea, jamque victoria Eugenio videbatur propitia; fundebantur ex parte Theodosij aliæ cohortes, aliæ jam hosti terga dabant. Hæc videns Imperator in edita rupe constitutus (unde is conspiceret, & conspici ab utroq; exercitu potuerat) atque equo desiliens exclamâsse dicitur: *Ubi est ergo Theodosij DEUS?* & projectis armis ad orationem se convertit, ubi prostratus humi, non amplius confidens in humanis viribus & armis, è Cælo implorabat auxilia. *Optimum refugium* (ait Chrysostomus) *in omni necessitate, si alia remedia desint, est oratio.* Ecce enim vix Imperator breviter oraverat: mirum in modum jam duces & milites animantur ad perseverandum, ad standum, ad pugnandum, & insolito spiritu viam faciunt, in medios hostium cuneos irrumptentes; sternuntur agmina hostilia acervatim, & densi jacent cadaverum acervi. In ipso enim pugnæ fervore exortus est repente ventus tam vehemens, qui tela ab hostibus ejaculata in ipsos retorquebat, & excitati pulveris immensam copiam in hostium vultus & oculos congerebat, quibus omnis usus oculorum & armorum hosti eripiebatur: Referunt etiam Authores Joannem & Philippum Apostolos Theodosiani exercitûs Duces factos fuisse. Quam proinde victoriam Divino auxilio, & orationis efficacia partam, nec victores, nec victi negarunt aut dubitarunt; de qua intelligi potest illud Claudiani: Te

*Te propter, gelidis Aquilo de monte procellis
 Obruit adversas acies, revolutaq; tela,
 Vertit in Authores, & turbine repulit hastas.
 O nimum dilecte DEO! cui fundit ab antris
 Æolus armatas hyemes; cui militat Æther,
 Es conjurati veniunt ad classica Divi.*

Meminit etiam hujus admirandæ victoriæ S. Augustinus, asserens: Theodosium magis orando, quàm feriendo pugnâsse. Quod si autem adhuc frequenter armorum strepitus insonant? frequenter imò assidue bella nostris in partibus geri etiam contingat? quibus non Reges solùm & Republicæ premuntur, gravantur, inquietantur, sed etiam Religiosi vel maxime iisdem petuntur, tanguntur, & anguntur, eorum bona aut diripiuntur ab hostibus, aut exactioibus extraordinarijs imminuuntur à terræ Principibus; quod si tot tamque frequentibus bellis non solùm in bonis temporalibus, sed & spiritualibus per frequentia bella multùm impediuntur Monachi, Monasteria & Religiosi omnes, nunquid frequenter orandum est? *Da pacem Domine: non est alius, qui pugnet pro nobis, nisi Tu; Fiat pax in virtute tua. Bella premunt hostilia, da robur, fer auxilium.*

Præterea DEUM placat, veniam impetrat, à peccatis expurgat oratio. Sic Exodi 23. dicitur: *Moyès orabat, &c. placatusq; est Dominus.* David modicam oratiunculam ejaculatus est ad Dominum, & statim audivit per Prophetam: *Dominus quoq; transulit peccationem tuam.* Modicum oravit pœnitens latro, & multorum obtinuit veniam delictorum; *Domine (orabat) cum veneris in regnum tuum, memento mei;* & mox audivit responsam: *Hodie mecum eris in Paradiso.* Nonne oratio illa Publicani Lucæ 18. tanti valoris erat, ut, qui sceleribus plenus intrârat templum, justificatus descenderet in domum suam. An nescis Deum esse Regem illum, ad quem accedens servus, qui de-

cem

cem millia talentorum debebat, (ingens sanè debitum!) oratione sua modicâ impetravit non solùm, quod petijt, sed etiam plus quàm petijt; impetravit non tantùm inducias seu dilationem solvendi, sed integram remissionem totius debiti: *Procidens enim servus ille, Matt: 18. orabat eum dicens: Patientiam habebam in me, & omnia reddam tibi: Misertus autem Dominus servi illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei; & paulò infra ait Dominus: Omne debitum dimisi tibi: (cur?) quoniam rogasti me; non quia triduo in pane & aqua inediam sustinuisti, non quia vigilijs te macerasti, non quia multis annis te cilicio & cinere, virgis & flagris castigasti, non quia austeram vitam in eremo & solitudine transegisti; sed: quoniam rogasti me, animo scilicet contrito & humiliato. Quòd si igitur Apostolo teste: in multis frequenter offendimus omnes: Quòd si nemo sine peccato est, teste Joanne; Quòd si septies in die cadit justus, Sapiente teste: Nonne frequenter orandum Religioso est, ut frequentes offensæ, culpæ, & maculæ, imploratâ Divinâ Clementiâ deleantur.*

Neque solùm morbos spirituales animæ oratio curat, & peccata delet, sed & ad curationem infirmitatum corporalium (quæ plurimis plurimæ sunt) valet plurimùm. Hinc monet Ecclesiasticus c. 18. *Fili, in tua infirmitate ne despicias te ipsum, sed ora DEUM, & ipse curabit te. Et Jacobi ult: Oratio fidei sanabit infirmum.* Denique in omni corporali necessitate, tribulatione, & miseria subvenit, sublevat, juvat oratio: *Ad Dominum, cùm tribularer, clamavi (ait Psaltes) & exaudivit me. Et 2. Paral: 20. Cùm ignoramus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. Oravit sic DEUM S. Joannes Damascenus Noster in infirmitate sua, & curatus est: clamavit ad Dominum, cùm tribularetur, & exauditus est. Cùm ignoraret, quid agere deberet, hoc habebat residui, ut oculos manusque suas, mentem &*

ora

orationem dirigeret ad Dominum. Joannes Damascenus, à Patria sic vocatus (nempe Damasco) vir magnæ sanctitatis æque ac doctrinæ, æqualis Venerabili Bedæ (ut loquitur Pexenfelder histor: 150. quorū ille Orientem, iste Occidentem illustravit) fortiter & constanter hæreticis (Iconomachis) se opposuit, tres libros pro sacrarum imaginum defensione scribens. Is igitur (ut dixi) Damasci natus, Saraceno Principi Damasci imperanti à Consilijs & inter paucos charus fuit, utpote vir moribus & omni scientiarum genere excultissimus: vivebant quippe tunc temporis Christianolæ Saracenis permixti: Verùm Joannes apud Regulum Damascenum mendaciter delatus de crimine proditionis, & conspiratione cum Leone Imperatore Christiano sed Arriano, inauditus, indefensus, furore jus dicente lictoribus traditur, à quibus in proditionis pœnam dextera ei amputetur. Igitur Joannes ab illis vincus, in publicum forum producitur, & ante oculos concurrentis universi populi in erecto pegmate statuitur: dextera trunco imponitur, & carnificis ascia amputatur, amputata ex alto spectanda suspenditur. Cumque dies abiret in vesperum, Joannes unimanus, id est una manu quidem, sed non animo mutilatus, sperans furorem Principis eâ pœnâ contenti mitigatum jam esse, mittit ad eum, qui suo nomine supplices peterent manum appensam & sensu usuque jam cassam sibi restitui. Permovit supplicantis denuissio Principem, ut annueret postulatis. Truncam ergo manum Joannes ubi recepit, mox in oratorium se confert, humi prostratus orat, abscissam manum admovet commissuræ brachij, intimo pectore ingemiscens, & cum lacrymis & ingenti fiducia orans redintegrationem manus suæ, quam innocens amisisset. Ergo inter orandum leni correptus somno advertit (somno excusso) detruncatam dexteram nativæ juncturæ integerrimè adhærere vivam ac vegetam, atque ad priores usus per

per omnia aptam, relictâ solùm in miraculi memori-
am rubente linea (quam rectius armillam diceres)
mox ergo ambas manus in altum sustollens benedixit
DEUM cœli, qui fecit cum illo misericordiam istam.
Quâ rei novitate & miraculo obstupefactus Princeps
barbarus, veniam precatur, & pristinæ Dignitati Joannem
restituere, imò majoribus etiam honoribus cum-
mulare decernit. Ast Joannes turcarum fatur Aulic-
arum, post longas preces dimissione impetratâ, Hie-
rosolymam profectus, vitam demum sectatus est Be-
nedictino-Monasticam, & Ordinem Benedictinum non
solùm, sed & Ecclesiam universam non minus sancti-
tate morum, quàm doctrina librorum illustrare pere-
xit. Nonne ter felix fuit Joannes: cui contigit vul-
nus accipere, quod oratione debuit potuitque curari.
Sed nunquid frequenter etiam Religiosus corporis in-
firmitatibus varijs subjicitur & molestijs? quid factu
opus? frequenter orandum. *Fili, in tua infirmitate
ne despicias te ipsum, sed ora DEUM, & ipse curabit te.*
Nam Dominus dixit: *Omnia quacunq; petieritis in ora-
tione, credentes accipietis.*

Demum ut orationis efficaciam efficacius ani-
mo imbibas, audi Augustinum: *Per orationem Saulus
efficitur Paulus, Daniel inter leones liber exultat, Job in
Sterquillinio triumphat, Susanna inter senes defenditur,
Stephanus de torrente in celo suscipitur, Jonas de ventre
ceti liberatur.* Et ut observavit hic cit: Ecclesiæ Do-
ctor: clamavit de profundo Jonas, de ventre ceti; Er-
rat enim non solùm sub fluctibus, sed etiâ in visceribus
immanis belluæ; nec tamen illud corpus & illi flu-
ctus intercluserunt orationē, ne perveniret ad Deum,
& venter bestię non potuit tenere vocem deprecanti-
tis; penetravit omnia oratio, pervenit ad aures DEI.
Et B. Ephrem in libro de luctaminibus seculi: *Oratio-
nes sancte & piæ, colloquia DEI sunt, Angeli & Arch-
angeli cum gaudio eis occurrunt; & suscipientes eas usq;*

ad thronum DEI perducunt. Et S. Chrysoſtomus ſuper Matt: ait: *Sicut thymiana bene confectum delectat hominem odorantem, ſic oratio juſti ſua vi eſt ante Deum.* Vis ſcire dignitatem orationis? mox ut de ore proceſſerit, ſuſcipiunt eam Angeli manibus ſuis, & offerunt ante DEUM, quâ totam cœleſtem curiam quaſi ſua vi redolentia recreant, juxta quod Apoc: 5 dicitur: *Habentes phialas aureas, plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes Sanctorum.* Si igitur tantum bonum eſt oratio; imò ſi tanta bona (ut antè memoravimus) imò omnia bona deprecatione aſſiduâ & oratione frequenti obtinentur à DEO, meritò S. P. Benedictus frequentem orationem nobis commendat.

Ut verò in praxin Inſtrumentum hoc Religioſus facile redigat, ſciat: opus non eſſe orationibus longis & diu protractis, ſed vel brevibus & bonis inſiſtere opus bonum eſt, prout alibi S. P. B. monet; præſidentum non eſſe in longis orationibus & prolixis, ſed in bonis, etſi breves ſint; *Non in multiloquio* (ait S. Pater) *ſed in compunctione cordis & devotione mentis nos exaudiri ſciamus.* Plus enim valet una ſalutatio Angelica ex corde puro & affectu ſincero profecta, quàm centenæ & millenæ properante lingua, & indevote, inattentè, conſuetudinariè recitatæ. Neque enim oratio labiorum tantummodò debet eſſe, ſed & cordium; non enim multiplicia verba DEUS attendit, ſed orantis affectum & cor reſpicit. Refertur in ſpeculo exemplorum, fuiſſe ſœminâ magnæ (ut ſibi videbatur) pietatis; ſibi perſuadens, quòd quoties ſalutationem Angelicam recitaret, toties lapillum in dolium bene magna projiceret, ideoque propoſuit prius ab orando non deſiſtere, quàm cadus ille lapillis repletus eſſet, quo factò Genius ei cœleſtis apparuit, & certioſam reddidit, ex omni illo ſalutationum continuatarum cumulo tantum unicam fuiſſe, quæ candidum lapillum ſeu albam calculum mereretur, cum è contrario ſæpè alius

unicâ simili (sed ferventiore) oratiunculâ mereatur plures lapillos & gratiæ gradus. Nempe plus interest quomodo, quàm quantum ores. Brevis quidem sed efficax sanè fuit illa Davidis (nescio, num dicam oratiuncula an) vocula : *Peccavi*. Et illa latronis : *Memento mei*. Et Publicani : *DEUS propitiuſ esto mihi peccatori*. Et illa filij prodigij : *Peccavi in calum & coram te, &c. fac me sicut unum de mercenarijs tuis*. Orationes breves sed efficaces. Atque hinc est, quòd etiam S. P. Benedictus non jubeat orare diu, sed frequenter. Orationi inquit frequenter incumbere.

Oratio autem nihil aliud est, quàm mentis in Deum elevatio. Ergo satis frequenter orat, qui, quantum humana infirmitas finit, frequenter mentem in DEUM elevat; singula, aut saltem pleraque opera dirigendo ad Deum, in omnibus (quæ cogitat, loquitur, facit, omittit) quærendo Deum, seu faciendo propter DEUM. Item jaculatorias, quas vocant, preces ad Deum emittendo, quoties aliquid novi agendum inchoatur, vel quoties horologium insonat, vel quoties obvia occasio & ansa se offert.

Præterea pro exactiori hujus Instrumenti observantia vide, an Canonicis horis, quæ frequenter per diem recurrunt, diligenter intersis, nullâ omisâ. Si extra Monasterium aut aliàs à choro liber sis, rectius feceris (si tempus & negotia sinant) Canonicas horas suo tempore seu statutis horis perficiendo : Matutinum cum Laudibus manè, Primam postea : & cæteras minores tempore adhuc antemeridiano ; Vesperas suo tempore, &c. non verò omnes in unum differendo, & solius commoditatis gratiâ totum fortè officium simul deproperando : jam enim convinceris te non libenter orare frequenter, nec præsens curare Instrumentum.

Demum quia oratio duplex est, mentalis una, vocalis alia ; & S. P. B. non distingvit, qua oratione
velis

velit suos orare frequenter, mentaliter an vocaliter, idcirco rectè utraq̃ intelligitur. Et mentaliter & vocaliter orandum est frequenter: hoc est sæpè meditandum, & sæpè orandum est. Quoad orationem mentalem seu meditationem satisfacies huic Instrumento, peragendo meditationunculam tuam solerter post matutinas, adhuc autem solertius alteram post Primiam: vel alias suo tempore (de more aut consuetudine) faciendam. Dènum si attentè ores, divina ruminando; si attentè legas lectiones spirituales; si veritates supernaturales accuratiùs contempleris, ruminas, mediteris (esto breviter, leviter, obiter) hæc si facis, jam orationi mentali frequenter incumbis, & menti S. P. Benedicti satisfacis. Secus si fortè nec in hebdomade mentalem facias orationem, neque aliam vocalem, præter Breviarium simul & semel deproperatum: Illud verò si sæpè planè omittas, planè Instrumenti hujus oblitus esse convinceris.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. 1. Quoties ingruit periculum seu animi seu corporis, ad orationem confugere. Quoties tentatione pulsaris, molestia afficeris, &c. oratione DEUM invocare.

2. Non commoveri stomacho, si quandoq̃ (præsertim belli aut pestis tempore) frequentiores & extraordinaria indicuntur orationes; sed tunc vel maxime libenter orare, & orationi incumbere, ac publicas etiam orationes, Litanias & devotiones promovere.

3. Orare & jaculatoria saltem præcatiunculâ veniam deprecari, quoties in aliquod leve vitium & imperfectionem laboris, ut vel sic quasi in eodem instanti remittatur culpa, quo vix committitur.

4. In corporis doloribus & infirmitatibus vel maxime DEUM instanter frequenterq̃ orare.

5. Singula (vel saltem pleraq̃) opera, specialiter ad DEUM dirigere, & mentem ad DEUM elevare, quod sanè frequenter orare est.

6. Non tam orare diu & multum quàm parum, sãpe & benè.

7. Statis horis, quantum fieri potest, Canonicas horas recitare, & non omnia differre recitanda & deproperanda simul.

8. Omnia opera ad DEUM dirigere, & vel sic sapientiam ad DEUM elevare.

9. Nec mentalem ullà die intermittere orationem, & examina virtutum ac conscientie. Vide, an feceris hæc, & fac posthac.

INSTRUMENTUM LVIII.

Mala sua præterita quotidie cum lacrymis vel gemitu in oratione Domino confiteri.

Post orationis Instrumentum inducit S. P. B. Instrumentum compunctionis, tum quia oratio juncta gemitui, & gemitus orationi majoris multò apud DEUM sunt valoris & efficacie; tum quia ipsæ lacrymæ & gemitus, tacite quodammodo preces sunt, ipsis etiam vocalibus precibus efficaciores. Hinc S. Magdalena, quæ erat in civitate peccatrix, rigans lacrymis pedes Christi, nec verbum protulit, quo orasset sibi peccata remitti, sed solum lacrymas fudit, impetravit tamen, quod optavit: nempe remissa sunt ei subito peccata multa. Unde Athanasius: Magna virtus in lacrymis, quia per lacrymas magna peccata obliterantur. Et S. Hilarius: Penitentia vox, est lacrymis orare. Et Cassiodorus: Tunc felicior anima, cum fleverit; lacrymis enim reparat, quod gaudio perdiderat. Cum igitur oratio lacrymis irrigata, plus fructus habeat & efficacie, merito S. P. Benedictus priori Instrumento de oratione, subjungit præsens de compunctione &

ne & lacrymis, eò quòd oratio non sine lacrymis & gemitu esse deberet. Quas lacrymas in orante facile pariet peccatorum recordatio: dum enim orantes Deo assistimus, & cum eo conversamur, in memoriam utique non possunt non venire gravia scelera, quibus DEUM offendimus, quæque dolentibus & pœnitentibus meritò lacrymas extorquere possint. Hoc ergò lacrymarum donum optavit sibi Jeremias cap: 9. *Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrymarum.* Desiderabat hoc Propheta, quia sciebat, quòd DEUS fletibus (præsertim orationi junctis) libenter flectatur, lugentes lætificet, & pœnitentibus veniam præstet. Unde & Ecclesia canit:

Audi benigne Conditor

Nostras preces cum fletibus.

Facilius enim sibi DEUM placat, qui veniam peccatorum orans, non alienâ convictus accusatione, sed ultrò crimen agnoscens admissum, & factus sibi metipsi Judex & ultor, punit lacrymis, quod pravis commisit operibus; nec intermittit fletibus aut gemitibus bene punire, quòd non erubuit malè committere.

Hortatur igitur Religiosos S. Pater Benedictus ad compunctionem pro peccatis præteritis, ad lacrymas, ad gemitus: & meritò; quia meritò dolendum est ex multis capitibus ob peccatum præteritum vel unicum, taceo, ob plura. Quis enim non ingemiscat, quis non deploret malitiam & iniquitatem suam, quòd Divinam Majestatem infinitæ dignitatis offenderit! Legem DEI æternam, eamque æquissimam iniquissimè transgressus fuerit, tot & tantis Divinæ gratiæ auxilijs fuerit abusus, pro tot & tantis beneficijs à DEO cumulativè acceptis ingratus extiterit, à Deo summè bono se averterit, & ad summum malum, ad creaturam, ad peccatum se converterit, dæmonibus seu Angelis rebellibus se associaverit, amicitiam se DEI & gratiam privaverit, è numero filiorum DEI se ipsum ex-

cluserit, jure Regni cœlestis exciderit. Ut taceam sexcenta alia, quæ in peccato unico mortali occurrunt consideranda. Quàm ergò dignum & justum est, mala tanta commissa eluere lacrymis quotidie, & de ipsis malis in futurum emendare: Nam (ut Gerardus hic ait) *qui novit tam graviter se DEUM offendisse, quomodo possit offensionis tantæ non jugiter meminisse? Quomodo in bono JESU, mi amor, quisquam Te diligit, qui non in jugem ploratum & ejulatum erumpit? Et juvè quantum quicquid in amore DEI proficit, tantum & tantò magis dolor iste in amante crescit. Quis enim dignè & satis doleat vel de uno in tantum bonum commisso peccato? Quam ob rem D. Benedictus discipulos suos malorum præteritorum jugiter & quotidie jubet esse memores, ut vel ex nunc magis Deum diligant, quem toties & tam graviter antè offenderant; utque vel sic ex amore dolor, ex dolore indies crescat DEI amor; & tantò magis Religiosus se deprimat, quo sæpius recordatur irre dignæ & vilissimæ rei (peccato nimirum) iteratis vicibus (DEO postposito) adhæsisse; eoque ferventius ad DEI obsequium accendatur indies, quo crebrius DEUM Opt: Max: maximis vitijs deservit, inhonoravit, offendit. Unde & Bernardus hortatur de modo vivendi, cap: 27. *Propter verecundiam peccati oculos tuos ne audeas levare; erubescere, ambula demissa facie: cilicium & cinis involvant membra tua, esto semper plangens, semper marens, semper suspiria cordis emittens.* Talis fuit S. Noster Theogerus Abbas, assiduus diffluens lacrymis, de malis sive à se, sive ab alijs commissis; Nam dum culpas de more faterentur discipuli, ipse non tanquam Judex, sed reus, paternam ex condolentia lacrymas affudit, similesque facillè ex discipulorum oculis eo pacto elicit: qualibus etiam lacrymis cum sibi vacaret solus, assiduò difflebat, cum tamen in publicum prodiret, vultu semper hilaris. *Ex Anno Mar: 23. Decemb: B. Ascclina Sanctimonialis, D. Bernarda**

nardo tam sanguine quàm Religionis & sanctitatis studio juncta, ante Altare oratorij, fossulam sibi fecit, quàm quotidie calidis implere lacrymis satagebat. *Ex Menolo: Buc: 27. Decemb.*

Sed placet nunc Instrumenti propositi verba singula examinare, quibus 7. conditiones (quas necessario pœnitentia fructuosa & utilis ad vitam æternam, habere debet) tangi, ingeniosè observavit Cardinalis Turrec: in hunc locum. *Prima conditio* (ut pœnitentia perfecta sit) est, ut sit universalis, extendens se ad peccata omnia: Unum enim peccatum saltem mortale sine alio, aut ullum non detestatum seu non retractatum remitti impossibile est; similiter pœnitentia de uno veniali & non de alio non est integrè fructuosa, etsi unum sine altero remitti possit; quia tandem saltem in vitæ fine debebit quis & hoc detestari, ad hoc ut in futuro seculo id sibi remittatur; & debebit pro eo satisfacere vel fatispati. Unde & Ezechiel: 8. dicitur: *Pœnitentiam agite ab omnibus iniquitatibus vestris.* Hæc autem conditio denotatur per illam particulam *mala*: siquidem in plurali S. P. Benedictus loquitur: nam generalitate illius vocis (*mala*) intelliguntur non solum omnia mortalia, sed etiam venialia; indefinitè enim loquitur. Namque sunt plures, quos pœnitentet aliquorum peccatorum (ait cit: Cardinalis) est non omnino omnium pœnitentet, sed aliqua sibi reservant vel diffimulant, aut per incuriam prætereunt. Et videri potest inter hos fuisse S. Noster Maurilius Episcopus, qui etsi vir sanctus, & multis plenus meritis, dum ultimum exhalârat spiritum, & jam exanime corpus sepulturæ mandandum fuerat, (ecce tibi) in plurimorum adstantium coronâ, repente deferetro caput effert Maurilius, præsentésque alloquens, ait: Decreta quidem sibi esse cœli gaudia, & quidem talia, quæ homini eloqui non licet, sed addidit: in via sese (dum ad cœli gaudia pergeret) horribili malorum

dæmonum aspectu & grandi terrore detentum non nihil fuisse, quo minus rectâ & sine mora ad cælum pervenerit, ob id solum, quòd levia quædam peccatilla NB. (quis enim tam sanctus, ut sit sine nævo?) pœnitentiâ & sacrâ exhomolegesi expiare neglexisset; nunc tamen jam sese ad præmia pergere. *Bucell: 9. August:* Huc oculos Religiosi ad tale spectaculum! huc aures ad experti Roberti (Maurilij inquam) testimonium, vos præcipuè, quibus omne (sât grave etiam piaculum) peccatillum est, leviora in computatione non sunt; qui de minoribus aut minimis minimè curatis. En levissima quæque ad justam lancem divina justitia appendit; & ne etiam minimis grave pondus inesse negetis, hæc quoque deprimunt, & in cælum rectâ ire non sinunt, nisi prius pœnitentiâ, lacrymis, vel gemitu, imò confessione factâ Domino (ut S. P. B. monet) fuerint deleta. Ergò mala (quomodolibet mala sint) gravia, levia, contra DEUM, proximum, vel seipsum, accuratè expendenda & Deo cum gemitu confitenda sunt. Bernardus hoc ipsum *in meditat: cap: I. monet: Vitam tuam quotidianâ discussione examina, attende diligenter, quantum proficias, vel quantum deficias: qualis sis in moribus, & qualis in affectibus: quàm similis DEO, vel quàm dissimilis? quàm propè vel quàm longè (non locorum intervallis, sed morum affectibus) distes?*

Secunda conditio denotatur per particulam *sua*: quâ innuitur pœnitentiam debere esse humilem & accusatoriam sui, oportet enim peccata humiliter agnoscere, & ea sibi adscribere, non alteri; nec confiteri Deo peccata aliena, sed sua propria. Sunt tamen, quos sæpe magis cruciant defectus alieni, quàm proprii; videntes festucam in oculo fratris, in proprio trabem negligunt. Dolor talis de alienis malis inordinatus est. Filix Jerusalem monebantur: *Nolite flere super me, sed super vosmetipsas flete: hoc ipsum posset quandoquæ incul-*

inculcari quibusdam devotulis, & zelosis magis quoad alios, quàm quoad se. De quibus alibi actum est.

Tertia conditio fructuosæ pœnitentiæ est, ut dolorosa sit, quæ conditio denotatur per particulas *cum lacrymis vel gemitu*; ubi nota, notanter dictum esse *cum lacrymis vel gemitu*; quia donum lacrymarum non omnibus datum est, nec possunt semper excuti lacrymæ, idque ex indispositione naturæ, non obstante intenso interiori dolore. Tunc ergo sufficiet gemitus cordis. Quamvis & lacrymæ distingvi possint in lacrymas corporeas & lacrymas mentis seu cordis, ut loquitur August: libro de pœnitentia, dicens: *Rectè pœnitens (quidquid contraxit sordium) oportet ut illud eluat lacrymis mentis*: imò etiam gemitus non debet esse necessariò pectoralis, seu pectoris, sed sufficit gemitus animi: juxta id, quod Aug: dicit To: 10. serm: de nativitat: Christi: *Multi assidue se dicunt esse peccatores, suspirant, ingemiscunt, & tamen adhuc illos delectas peccare, confessio quidem est, non emendatio. Accusatur per hoc anima, at non per hoc salvatur. Pronunciatur offensa, non tollitur; pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati (NB.) & amor DEI. Quando sic pœnitet, ut tibi jam amarum sit (NB.) in animo, quod antè dulce fuit in factis, & quod te prius oblectabat in corpore, ipsam te cruciet in mente, NB. (non pectore) jam tunc bene ingemiscis NB. ad DEUM. Hæc S. Augustin: Quibus verbis innuit, efficaciam pœnitentiæ non in protestatione lingvæ, nec in suspirijs pectoris, sed in dolore animi consistere. Quod si externæ illæ lacrymæ & suspiria accedant, bene est, sed necesse non est.*

Quarta conditio est, ut pœnitentia sit continua seu continuata, & habitualiter saltem perseverans, quod indicatur, cum dicitur *quotidie*: de qua conditione Bernardus serm: de pœnitentia: *Verus pœnitens semper est in labore & dolore. dolet de præteritis, laborat de futuris cavendis.* Item: *Vera pœnitentia est, sine intermissis*

terminacione temporis de peccatis dolere; ubi enim dolor finitur, deficit penitentia. Quæ tamen intelligenda sunt de gemitu vel dolore habituali non actuali; juxta id, quod Doctor Angelicus 3. P. Qu. 44. A. 9. tradit: Penitentiam debere esse continuam secundum habitum, non secundum actum, siquidem impossibile est, ut homo continuè peniteat actu; quia necesse est, quod actus penitentis, siue interior siue exterior, interpolletur ad minus somno vel alijs, quæ ad necessitatem corporis pertinent; alio modo dicitur penitere secundum habitum, & sic oportet, quod homo continuè peniteat; hoc est, quod homo nunquam aliquid contrarium faciat penitentiae, per quod habitualis dispositio penitentis tollatur. Hæc S. Thomas. Unde etiam S. Benedictus nec dixit continuè, sed quotidie; quia modò quotidie renovetur de peccatis commissis dolor serius cum lacrymis vel gemitu, jam eo ipso non facile revocabit dolorem hunc habitua-lem per actum contrarium.

Quinta conditio est, ut salutaris penitentia etiam satisfactoria sit; quod denotatur, cum dicitur *in oratione*: est enim oratio pars quædam satisfactionis seu eorum operum, quæ pro satisfactione peccatorum aliunde injungi possunt & solent. Religiosus ergo orando quotidie pro peccatis suis, per orationem ipsam quotidianam, in se quasi penitendo punit, quod male admisit. Oratio ergo quotidiana Religiosi sit opus penitentis oportet, quæ malum, quod fecit, impunitum esse non sinat. Nec dubium est, quin quotidiana oratio ad hunc finem directa, in satisfactionem nimirum pro peccatis, sit valde fructuosa, & ad mentem ac intentionem S. P. B.

Sexta conditio est, ut penitentia habeat aliquem ordinem ad DEUM, seu ut elicitæ sit ex motivo supernaturali, ita ut non doleamus tantum propter temporalia incommoda, quæ ex peccatis sequuntur. V. g. si fur doleret propter suspendium, quod debet subire; & for-

& fornicator propter mulctam, quam dare debet, vel fornicatrix propter infamiam : sed dolere oportet propter motivum aliquod supernaturale, v. g. propter offensionem Majestatis Divinæ, aut propter metum gehennæ, in quam Deus mittit peccatores. Et hanc conditionem denotari dicit Cardinalis per illam particulam *Domino*.

Addo ego, quod per quatuor illas particulas *in oratione confiteri Domino* voluerit S. P. B. insinuare, se nolle nos adstringere ad quotidianam confessionem Sacramentalem, faciendam Sacerdoti in Confessione, seu ad verbalem accusationem sui coram illo, sed ad minimum, ut *in oratione* confiteamur *peccata Domino*, per seriam agnitionem & detestationem, esto non semper per accusationem Sacramentalem Confessario confiteamur. Qui verò id faceret ex intuitu hujus Instrumenti, quotidie (etiam Sacerdoti) confitendo peccata sua, nunquid non benè imò optimè faceret? confiteri enim peccata sua Sacerdoti non tam est confiteri homini, quàm DEO. Scio certè à multis tenerioris conscientiæ viris id fieri, utique propter observantiam hujus Instrumenti & propter augmentum gratiæ Sacramentalis. Per confiteri igitur intelligi potest culpam agnoscere, faterique coram DEO, vel Confessario, & de illa se accusare sive coram Confessario, sive coram Deo. Confessio enim, quæ fit Confessario, quæque non minus censetur fieri Domino, sine dubio maximi est meriti, & obeunda quotidie, si svadentem me audis, modo copia adsit Confessarij, & aliunde alia causa prohibens non obstat. V. g. scrupulositas subortura aut suborta, &c.

Alterutro ergo modo mala sua præterita confiteri oportet & expedit quotidie, vel Domino in oratione cum gemitu & dolore, vel Vicario ejus, nempe Confessario in confessione : siquidem post lapsum non est alia via perveniendi ad Deum, nisi hujusmodi; id est,

est, per pœnitentiam. Hinc Chrysoſtomus : *O pœnitentia, quæ peccata DEO miserante relaxas, paradifum referas, contritum sanas, tristem exhilaras, vitam de interitu revocas, statum restauras, honorem renovas, fiduciam reformas, & gratiam abundantiorẽ recuperas !* Pœnitentia sola est, quæ nos ad regnum cœlorum intro-mittit; an non ergo renovanda est quotidie, esto non peccaremus quotidie, esto tantum semel peccassemus in vita. Siquidem homo in hac vita quantumcun-que satisfecerit, de peccati remissione certificatus non est; nescit enim, utrum amore vel odio dignus sit. Cumque vel ideo Religiosus Religiosum statum (qui status pœnitentiæ dicitur) amplexus sit, ut mala seculi corrigat & eluat, ideo hæc ipsa sæpius ad memoriam revocare debet, & detestari assidue, quia quod semel malè commissum est, semper detestabile est. Taliter ergo (quis dubitet) mala sua, si quæ habuit, S. Petrus de Alcantara quotidie DEO in oratione cum lacrymis & gemitu confiteri erat solitus, & assiduam agere pœnitentiam ac detestationem, ob quod dein post mortem apparens gloriosus cuidam, dixit : *O felix pœnitentia, quæ talem ac tantam mihi promeruit gloriam.* Ex Breviario.

Septima demum conditio veræ pœnitentiæ est propositum non peccandi de cætero; hæc conditio insinuatur pariter illis verbis : *cum lacrymis confiteri Domino.* Prout S. Gregorius ait : *Vera pœnitentia est, antea facta desistere, & desistenda iterum non committere;* qui enim sic aliqua deplorat, ut tamen eadem vel similia rursus committat, non seriam pœnitentiam agit, sed simulatam. Verum hac de re Instrumento sequenti.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. I. *De peccatis omnibus commissis quotidie dolere, & universalem quotidie excitare serium dolorem, præsertim manè, vespere, ante aut post Sacram, vel sacram communionem, ante vel post mensam, &c.*

2. De singulis etiam venialibus commissis seridè & ex corde dolere.
3. Magis deflere defectus proprios quàm affligi propter alienos.
4. Si non lacrymis oculorum, saltem lacrymis mentis seu gemitu sincero & serio detestari totius vitæ delicta.
5. Dolorem continuam de præteritis peccatis ostendere, fugiendo nova.
6. Aliquod speciale opus mortificationis quotidie exercere, aut saltem quotidie aliquid orare (forte Psalmum Miserere) pro remissione peccatorum totius vitæ.
7. Peccata detestari præcipue ex motivo Divinæ bonitatis (cui summè adversantur) potius quàm ex alio motivo proprii damni, pænæ, incommodi, &c.
8. Peccata sua etiam Confessario, quantum fieri potest & licet, frequenter confiteri.
9. Non differre peccatorum detestationem, sed quotidie dolere de ijs, si peccasse contigit.
10. Demum ad observationem hujus Instrumenti saltem solitum Confiteor quotidie ad Completorium vel ad Primam cum devotione & seria compunctione recitare. Hoc fanè erit peccata quotidie in oratione DEO confiteri.

INSTRUMENTUM LIX.

Et de ipsis malis de cætero emendare.

Vera pœnitentia est, mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere; ut loquitur Ambrosius. Attamen (teste Isidoro) multi lacrymas fundunt, & tamen peccare non desinunt. Verum irrisor est, non pœnitens, qui adhuc agit, de quo pœnitet. Qui tangit laterem, & lavat se ab inquinamento ejus, si laterem iterum tangat, quid prodest lavatio

vatio ejus ? laterem crudum lavat, qui peccatum deplorat, & iterum peccatum admittit. Quid autem lavare profit laterem ? qui quo plus lavatur, plus sordescit, & plus coinquinatur. Si ergo vis verus pœnitens esse Religioſe, in ſtatu pœnitentiæ, id eſt in Religione & Religioſa profeſſione tua, ceſſa à peccato: noli amplius peccare ; quia inanis eſt pœnitentia, quam ſequens coinquinat culpa. Quomodo enim verè deplorat, aut quid ſic deplorare juvat, ſi mox admittat deinceps, cujus pœnitebat. Quòd ſi iterum idem committat, & ad peccatum redeat, canis eſt (revertens ad vomitum ſuum) non homo ; aut certè homo-canis. Proh pudor ! *homo-canis !* & tamen teſtatur id Apoſtolus 2. Pet. 2. *Si refugientes coinquinationes mundi, his rurſum implicantur, facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam juſtitia, quàm poſt agnitionem relinquere. Contingit enim eis illud veri proverbij : Canis reverſus ad vomitum ſuum, & ſus in volutabro luti.* Hæc Apoſtolus. Unde & Chriſtus Joan: 5. monet : *Ecce ſanus factus es, jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.*

Demum obſerva, voluiſſe S. P. Benediçtum hoc Inſtrumento Diſcipulos ſuos à ſecularium & mundanorum moribus & conſuetudine facere alienos, qui plerumque ſolent pœnitentiam, & ſeriam peccatorum deteſtationem in finem uſque vitæ differre, aut certè de die in diem. Contra Scripturæ monitum : *Ne tardes converti ad Dominum, neq; differas de die in diem, ſubito enim veniet ira ejus, &c.* Eccleſiaſtici 5. Serum eſt tunc de mala vita pœnitere, & vitam velle corrigere, cùm definendum eſt vivere. S. Benediçtus igitur conjungit immediatè hoc Inſtrumentum cum priori, connectitque illa per particulam & : vultq; quotidie mala conſiteri Domino *ET* de cætero emendare ; non verò differre confeſſionem talem, & emendationem. Prout idipſum etiam Scripturæ monet : *Nequid*

dicas, miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur; misericordia enim & ira ab illo citò approximant, & in peccatores respicit ira illius. Eccli: 5. Quòd si Religiosus quispiam irreligiosus dicat: adhuc juvenis sum, faciam modò & adhuc aliquot annis hoc & illud, quod me delectat; postea pœnitentiam agam. Respondet huic stultæ præsumptioni Augustinus: *Nonne hoc est dicere: percutio me gladio, & postea ad Medicum vadam; & nescit, quòd in unius horæ puncto vulnus accipitur, quòd vix longo tempore ad sanitatem pristinam revocatur. Expectas tempus infirmitatis, tunc pœnitentiam ages? sed an nescis, quia pœnitentia infirmi infirma est, & ideo dilectissimi, quicumq; invenire vult misericordiam, sanus agat pœnitentiam. Justo enim DEI judicio plerumq; fit, ut homo, qui cum converti possit, non vult, converti etiam non possit, cum vult; quia qui præsens tempus pœnitentiæ excludit, futurum non meretur.*

Ergo Fratres (iterum loquitur Augustinus) quoniam habemus tempus misericordiæ, non nobis blandiamur, non dicamus: *semper parcit DEUS; sed hodie sed quotidie, cum lacrymis vel gemitu confiteamur peccata Domino.* Festinare enim debemus ad DEUM pœnitendo, unusquisque dum potest; ne si noluerit, dum potest, non possit, cum tardius volct. Sed Prophetam audiamus: *Quærite Dominum, dum inveniri potest, invoke eum, dum propè est.* Sive ergo senex Religiosè sis, sive juvenis; procrastinanda non est pœnitentia & emendatio vitæ. Senex es? mors senibus est in januis. Juvenis es? juvenibus est in insidijs. Promiscuè juvenum & senum densantur funera, & nulli parcunt Parcæ. Expertus est hoc juvenis ille Religiosus, sacrum Cisterciensium Ordinem ingressus, sed turpis postea factus transfuga ex vano Cuculi argurio; quem cantantem ad veris initium audiens, viginti duas vocis interruptiones (quas fecerat avis, aut verius

verius diabolus sub illa latitans) numeraverat; credidit ergo se totidem annos supervicturum, ut aniles fabulæ ferunt. Is ergo nimis superstitiosè credulus, & claustralis asperitatis pertœsus, statuit Religioni valedicere, seseque ad mundi illecebras recipere, viginti annos delicijs impensurus, reliquos duos consecraturus pœnitentiæ, & emendationi vitæ. Sed deceptus est miser, & tum sua spe tum Cuculi vaticinio delusus, mox altero tam foedæ transmigrationis anno in delicijs & iniquitatibus suis miserabiliter extinctus est. Atque adeo Stygius ille Cuculus malè credulum illum Monachum sacro cucullo exuit; & neque quos sibi promiserat viginti annos, in voluptatibus decretis exigere potuit, neque postremos duos, quos pœnitentiæ superfuturos somniaverat, obtinuit. Cæs. libro 5. mirac: cap: 17. Eandem historiam metricè sic describit Joannes Jahoda Societatis JESU in allocutionibus facris super Evangelia Dominicarum, Dominica Septuagesimæ:

*Turpis ab excelsâ ruflabat Cuculus orno.
 Dulcisonus inter cantor ineptus aves.
 Bis decies fractum jam riserat aura sonorem,
 Addiderat pausas vox repetita duas.
 Audist hac juvenis? Quid de virtutibus? inquit,
 Et florem tanto tempore perdo meum?
 Augurium accepto potius. Me Cuculus annos
 Viginti cantat vivere posse duos.
 Ergò vale virtus! viginti scilicet annis:
 (Quos genio vivam delicijsq;) vale!
 Qui restant, tibi dono duos; quod sufficit. Eheu
 Quàm fati juvenis prodigus ipse sui est!
 Credit avi: & geminū nondū compleverat annū,
 Cum jam calva levis, jam brevis umbra fuit.
 Vigintiq; ubi sunt, cecinit quos Cuculus annos?
 Næ dignus famulo est iste Propheta suo?*

De S. Vincentio Ferrerio Ordin: S. Domini, refertur
 apud

apud Sur: 5. Aprilis, quòd concubiâ fortè nocte idem Sanctus, dum adhuc Religiosæ militiæ tyro esset, & pro virtute perseverantiæ supplicandus semel oraret, viderit insperatò ad latus adstantem veneranda specie senem, & prolixâ barbâ spectabilem Archimandritam (Cacodæmon is erat sic personatus) qui Vincentium alloquens dixit: velim noscas me Vincenti, unus sum ex veteranis illis Patribus Ægyptiacæ quondam solitudinis incolis, qui Eremiticæ id genus vitæ, in canis hisce meis & senio amplexus sum; priores juventutis annos in gaudijs, amoribus, & delicijs consumpsi; sequere me præeuntem; annis florentis juventutis tuæ concede aliquid; & tunc demum vanarum satum voluptatum ipsa te senectus docebit vitia ponere, ubi æstus adolescentiæ remittet; tunc meliori consilio ultimos dies transcribe DEO, transcribe pœnitentiæ, quâ universa prioris vitæ delicta unicâ & eâdem operâ poteris obliterare atque eluere, & quasi una fideliâ parietes dealbare duos. Felicitatem æternam compendio lucrari potes, unicâ pœnitentia universa peccata eluendo. Quid opus est quotidie peccatilla tua Deo cum lacrymis & gemitu confiteri, & delicijs omnibus abstinere præsentibus, &c. Advertit facile ex cantu suo Orcinum corvum S. Vincentius, *cras cras corvimum* occinentem. Itaque abacto hoc Stygio alite & consultore pessimo, in Religiosæ vitæ propolito, in quotidiana compunctione cordis & pœnitentiæ permanfit. Tu ergo Religiose non dæmonem svasorem differente pœnitentiæ & emendationis, sed S. Benedictum Legislatorem audi & sequere; quotidie diem mortis ante oculos suspectam habe; & ideò quotidie cum lacrymis priora detestare delicta, futura cave. Exempla tibi nota erunt utique quàm plurima, qualiter decepti sint, qui sibi ipsis sponponderunt inducias pœnitentiæ agendæ, & vitæ corrigendæ, quas nunquam à DEO impetrarunt; qui cum per omnem vel potissimam

vitam, per longum tempus, per aliquot annos Divinam justitiam ad vindictam sceleribus suis provocasset, ausi tamen sunt salutarem à DEI clementia gemitum, & deplorationem præteritorum malorum, antè nunquam deploratorum sperare circa vitæ finem & mortis viciniam; Certè talis spes alit & fallit, qui sperat, errat. *Spes impij* (ait Salomon Sap: 5.) *tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur, & tanquam spuma gracilis dispergitur, & tanquam fumus, qui à vento diffusus est.* Dum potes igitur, pœnitentiam age, rebus tuis prospice: Ne credas Stygio corvo, & suum illud cras eras oggerenti; ne credas fallaci Cuculo, multos vitæ annos tibi præmentienti: è Styge sunt istæ volucres; noscuntur ex cantu. *Non demoreris in errore impiorum* (inquit Eccles: cap: 17.) *in more mundanorum, (&c.) ante mortem confitere, confiteberis vivens, vivis & sanus confiteberis* (NB.) *& laudabis DEUM, & glorificabis in miserationibus illius.* Hæc Eccl: Nam si vis agere pœnitentiam tunc, quando peccare non potes; peccata te dimittunt, non tu illa. Adeoq̃ue pœnitentia serâ non est, sed serâ nimis! ut verissimum planè sit: pœnitentia serâ rarò est serâ; Oportet ergo hodie incipiendo, ipsa mala non solùm deplorare, sed & de cætero (hodie incipiendo) emendare.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. I. *De peccatis præteritis dolorem serium ostendere, fugiendo novâ.*

2. *Non differre pœnitentiam & vitæ emendationem de die in diem, imò nec ad unam diem vel horam (si peccasse contigit) multò minus ad finem vitæ, prout Vincentio malè svasit Diabolus, & Cuculus illi Novitio.*

INSTRUMENTUM LX.

Desideria carnis non perficere.

I. Pet. 2.

HOC

Hoc Instrumentum pluribus iterum alibi inculcat S. P. B. nimirum cap: 7. gradu 10. humilitatis dicens: *Custodiens se omni hora à peccatis & vitijs cogitationum, lingua, oculorum, vel propria voluntatis, desideria carnis amputare festinet*; & paulò post: *In desiderijs verò carnis nobis DEUM credamus semper esse presentem, cum dicat Propheta Domino: ante te est omne desiderium meum. Cavendum ergò malum desiderium, quia mors secus introitum delectationis posita est, unde Scriptura precipit, dicens: Post concupiscentias tuas non eas, &c.* Quod hic S. P. Benedictus, hoc dudum antè monuit S. Petrus: scilicet abstinere à carnalibus desiderijs, quo minus eadem perficiantur, hoc est in opus & effectum deducantur consensu voluntatis. Non precipit S. Legislator, desideria carnis non habere, non sentire; sed non perficere, hoc est, ipsa opera carnalium desideriorum consensu voluntatis non implere. *Non dicit: Noli habere desideria mala, motus pravos, seu carnis stimulos; quomodo enim in hac carne mortali, ubi caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, possumus non habere ex parte carnis desideria mala, motus pravos & stimulos; illud ergò fac: ut non obedias stimulis & motibus ejus, ut desideria ejus non perficias.* Carnalia desideria penitus nulla, motus & stimulos nullos sentire, ne scire seu omnino evitare carnis concupiscentias, humanam possibilitatem & conditionem excedit, ideoque hoc non exigit à Discipulis suis S. P. B. sciens, quòd in arbitrio nostro positum non sit hoc, sed naturaliter adversus spiritum caro concupiscat, & hujusmodi concupiscentia vel invitis nobis ac repugnantibus, insiliat & ad malum pelliciat, aut ijs morem gerere inhibet. Ipse S. Paulus de se ipso testatur, Cor: 9. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; nihilominus fatebatur Apostolus: Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae.* Sentire ergò carnalem le-

gem in membris, malum non est, sed ei morem gere-
re, non obsistere, non repugnare, sed imperata perfice-
re, desideria ejus implere, hoc scelus, id nefas est. Ca-
ro quidem concupiscere malum potest, sed peccare
non potest, nisi consensu perficiat animus & spiritus,
quod adversus eum concupiscit caro: *Caro adversus
animam certare potest* (inquit Chrysostomus) *vincere
non potest, nisi ipsa anima consenserit, ut vincatur; ani-
ma autem adversus carnem & certare potest, & vincere.*

Quæres, quomodo caro concupiscat adversus spi-
ritum, seu quid sit carnem adversus spiritum concu-
piscere? Ante responſionem nota, carnis nomine in-
telligi carnalem concupiscentiam, seu cupiditatem ho-
minis inferioris, ut loquuntur Ascetæ: Et Apostolus
Paulus: *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spi-
ritûs DEI.*

Nomine Spiritûs autem intelligi potest spiritualis
gratia à DEO infusa ad profectum & perfectionem spi-
ritûs nos excitantem: placet ergò Responſum audire
ex veridico Vate (Mezlero lib: 3. cap: 54. de imitatio-
Christi) naturæ seu carnis, & gratiæ motus sic inge-
niosè conferente.

*Expetit hæc atq; illa bonum. Sectatur honestum
Gratia; naturam non nisi blanda juvant.
Allicit hæc multos, tamen est plenissima fraudum;
Non fallit quenquam gratia, fraude caret.
Detrectat natura crucem, vinciq; premi-
Non renuit frænos gratia, spontè subest.
Pro lucris natura suis avidissima pugnat.
Gratia quod multis utile censet, amat.
Suspirat natura decus, famæque nitorem.
Gratia pro solo sudat honore DEI.
Ludibrium natura fugit. Pro nomine Christi
Fanda nefanda pati, gratia dulce putat.
Otia natura sapiunt, carniq; rebelli.
Contra (quod proſit) gratia semper agit.*

Divitias, famam (natura) & inania laudat.

Gratia virtutes aestimat, horret opes.

Delicias (caro quae sentit) natura requirit.

Solum in delicijs gratia Numen habet.

Nil gratis natura facit, corradit ubiq; :

Gratia mercedem gaudet habere DEUM.

Illustres natura Atavos, & stemata jaclat,

Virtutes Atavis gratia pluris habet.

Defectus patitur natura molestius aequo.

Gratia fert hilari pectore pauperiem.

Omnia dat natura sibi. Dat gratia Divis

Omnia, nec meritis arrogat alta suis.

Pascitur illa novis, vult magna & mira videri.

Ista latet, cupiens non nisi nosse DEUM.

Sedulus hinc sectare (facit quos gratia) motus :

Quos natura creat, seu caro falsa, fuge.

Ex his puto Religiose satis vides, quomodo caro & natura, seu naturalis concupiscentia & fomes peccati concupiscat adversus spiritum, & spiritus adversus carnem: & quænam sint illa desideria carnis, à quibus abstinere & eas minimè perficere oportet, seu in opus redigere. Compendiosius improba carnis desideria & opera à Religioso, & quocunq; Dei famulo, nullatenus perficienda, tradit ipsa sacra Scriptura Gal: 5. 19. *Manifesta sunt opera carnis (inquit Apostolus) fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitium, veneficia, inimicitia, contentiones, emulationes, iræ, rixæ, dissensiones, secta, invidia, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia: Qui talia agunt, regnum DEI non consequentur.*

Quæres secundò: Cur desideria carnis dicantur militare adversus animam, seu cur perficienda non sint? Respondeo: perficienda non sunt vel ideò, quia adversus animam militant, dicente Apostolo, & hoc ipsum allegante pro motivo: *Obscuro vos abstinere à carnalibus desiderijs, quæ militant adversus animam.*

Gal: 5: Militant autem adversus animam carnis desideria multipliciter: Primò naturales animæ facultates & potentias obtundendo: prout Bacchus (& Venus præcipue) tum sensum tum intellectum, ac per consequens voluntatem hebetem facit. Secundò dignitatem hominis & naturæ humanæ deprimendo, quia desideria carnis naturam hominis quodammodo vertunt in naturam pecoris, ob quod homo comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Psalmo 48. Tertiò, quia animam expoliant bono & dono gratiæ, dicente Apostolo, Rom: 8. *Qui in carne sunt, hoc est secundam carnem vivunt, Deo placere non possunt.* Quartò, quia æternam vitam animam privant, & in mortem æternam deducunt, *quoniam qui talia agunt (inquit Paulus) Regnum DEI non consequentur.* Gal: 6. Et Rom: 8. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini.* Quintò: quia animam aliàs incorruptibilem & immortalem corrumpunt carnalia desideria; *Qui seminat in carne sua, de carne metet corruptionem.* I. Cor: 15. Quæadmodum enim à turbida origine non nisi lutulenta & ad potandum male commoda seaturit aqua, ita & à carne totius corruptionis fonte & merâ immunditiarum cloacâ, quidquid fluit, corruptum est: quasque concupiscentias & desideria excitat, impuræ, immundæ corruptæ sunt, corrumpentes ipsam animam. Quòd si proinde Religiosus, vel alius, à carnalibus desiderijs (quibus homo penitus carere non potest, utpote ex carne constans) se tamen sic custodiat, ut maneat ab illis illæsus & incorruptus, iis non consentiendo, & ea opere non perficendo, talis non tam dicendus est homo incorruptibilis aut incorruptus, sed potius Angelus, sed incarnatus: imò excelsior Angelo, quia corruptæ ac sordidæ carnis velatus amictu, Angelicam tamen puritatem sectatur & tuetur. An non ergò salubriter S. P. B. consulit Religiosis, desideria carnis non perficere, sed contra au-

dentius ire, vincere, subjugare, quos ceu terrestres Angelos esse oportet.

Quæres tertio : Cur DEUS permittat carnem adversus spiritum concupiscere, ut continuo homo sentiat aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis suæ. Respondeo : *Quia talis concupiscentia & assidua spiritus oppugnatio est occasio perveniendi ad perfectam virtutem*, ut loquitur Divus Thomas in 2. Corinth: 12. 7. quatenus homo sciens se infirmum ex una parte, & ex altera se semper impeti carnis insultibus, magis redditur sollicitus ad resistendum, & ex hoc ipso quod magis & frequentius resistit, exercitior semper efficitur, & per consequens fortior. Sic DEUS Judicium c. 2. & 3. noluit deleri & destrui omnes gentes, sed reliquit illas, & cito subvertere noluit, ut filij Israël pugnando cum illis exercitarentur. Et Scipio Africanus volebat destructionem Civitatis Chartaginensium, ut Romani haberent hostes, contra quos pugnarent, & pugnando exercitati, fortes, magnanimi, invincibiles manerent, sic etiam DEUS permittit quandoque nos subjacere carnis motibus & concupiscentijs, ut pugnando melius exerceamur, & gloriosum sæpius de tali intestino hoste reportemus triumphum.

Subjungit autem S. P. Benedictus Instrumentum hoc post duo Instrumenta priora, quia qui desideria carnis amat perficere, utique nec præterita mala poterit serio deplorare, & Deo ea cum sincero gemitu confiteri Domino, nec de ipsis malis de cætero emendare. In cujus confirmationem referre placet recentem, sed luctuosam historiam ex Henr: Engelgrave, in luce Evang: Parte 2. Dominica I. Adventus. Postquam Henricus VIII. Angliæ Rex, hæresin (dulce malum, sed venenosum & pestiferum) in Angliam invexit, fuerat in Anglia juvenis nobilis, Catholicis aliàs oriundus parentibus; sed temporibus mutatis ipse quoque à parentum vestigijs discedens mutatus est, hæreticam

amplectens pravitatem ; non spiritu facta carnis mortificans, sed secundum carnem potius vivere, & omnia ejus desideria implere gestiens. (Nimirum aliunde omnia, quæ carnem aut carnalia desideria sapiunt, admittit & invehit hæresis.) Alebat ergo ad complementum desideriorum suorum juvenis ille domi pellicem, cum qua impudicè vivebat. Factum est autem, ut juveni hæretico rarâ Numinis indulgentiâ appareret ipse Pater ejus jam defunctus, eumque comoneret, ut abjuratâ hæresi fidem à se doctam & observatam amplecteretur, & dæmonem illum familiarem & domesticum, concubinam nempe, domo ejiceret atque ab oculis procul ablegaret. Dixit & evanuit. Sed verba aërem verberabant, cor tamen adolescentis minimè penetrabant, sed perexit cœptæ libibini & pravitati insistere. Igitur rursus aliâ nocte se obtulit parens, & ad iteratum serjū monitum adjecit : futurum, ut ipsâ die D. Martini è vivis excederet ; æternum damnandus, nisi vitam ipsè priorem damnet, detestetur, corrigat, emendet, & hæresim cum carnis desiderijs radicitus amputet. Sed ecce ! furdo fabula canitur ! usque adeo desideria carnis (præsertim libidines) excœcant oculos, indurant aures hominis, desiderijs hujusmodi insistentis ! Advenit ergo dies S. Martino Episcopo Turonensi sacra, quam à monente Patre intellectam esse putaverat, quod hæc deberet ei fatalis & ultima esse. Eâ igitur die seu in contemptum admonitionis factæ (quam noctis potius ludibrium fuisse interpretabatur) seu pellendi timoris & anxietatis causâ, instituit perditus juvenis insigne convivium, invitat contribules suos, & inter pocula & tripudia explodit non sine levitate & temeritate spectra sibi in somnis apparentia. Rem enim jam salvam credebat, quia dies decretoria aderat, & nondum perierat, sed incolumis usque manserat ; Hilaris ergo transigit diem cum combibonibus suis, noctem cum pellice ;

diem

diem Baccho sacrauit, noctem Veneri. Die igitur altero jam illucescente (quæ erat duodecima Novembris, & S. Martino Papæ & Martyri sacrata) de strato surgit, diemque considerat, plaudit, gloriatur, quòd vaticinium illud suum fuerit inane somnium, cum dies Martiniana cum nocte insuper transferit innoxia, quæ tamen sibi debuerat fatalis, funesta & suprema esse. Iterum ergò in lectum, in libidinem, in pellicis amplexus turpes ruit. Et ecce in medio turpissimi flagitij æstu, derepente turpissimus Veneris Alumnus fatali mortis spiculo læditur, solutis derepente totius corporis nervorumque compagibus. Sicut vixit, sic mortuus est, nimirum perficiendo carnis desideria, & repudiata procul omni pœnitentiâ aut melioris vitæ inchoatione vel proposito. Docet sanè juvenis iste te Religiose damno suo, ut pœnitentiam de præteritis seriam acturus, & mala de futuro emendaturus, desideria carnis ante omnia amputare festines.

Quamvis quidem difficilis & ardua pugna sit inter carnem & spiritum, naturam & gratiam, voluntatem & appetitum inferiorem, oportet tamen certare fortiter, carni, naturæ, & appetitui inferiori resistere, ejus desideria non perficere, qui vult seriam de malis præteritis pœnitentiam agere, & de ipsis de cætero emendare, qui vult à vanitate ad veritatem, à pravitate ad probitatem, ab inolita vitiorum consuetudine ad insolitam puritatem & innocentiam juxta præcedens Instrumentum converti. Neque terreatur quisquam difficultate certaminis, dum videt Athlethas tot alios tam fortiter contra carnem decertasse; & superasse in eo, qui ipsos confortabat, nempe DEO. *Grandis namque virtutis est* (inquit Hieronymus) *in carne non carnaliter vivere, secum pugnare quotidie, & intestinum hostem instar Argi, ut fabulæ ferunt, centum oculis observare.* Etenim ut Poëta (Mezl:) lib: 3. cap: 55. de imitat: Christi ait, de carne & concupiscentia ejus loquens:

Illa etenim primi vitio corrupta parentis,
 Author consilij non solet esse boni.
 Degener affectus cæco succumbit amori,
 Nec per se rectum, quod videt, exequitur.
 Nitimur in vetitum semper, trahit bucce voluptas.
 Nititur in vetitum luxuriosa caro.
 Esse bonus cupio, prohibet caro; dumq; resistit,
 Optima constituens, pessima rursus ago.
 Qua via sit recti, scio: sed caro præedit illud,
 Et facis, ut rectâ tadeat ire viâ.

Quæ cum ita sint, iterum atque iterum, sæpè & enixe
 rogandus DEUS est, ut carnalia desideria repellat, aut
 certè superari faciat, & det victoriam per suam gratiâ.
 Juvabit cum Augustino dicere: O amor, qui semper
 ardes, & nunquam extingueris, charitas DEUS meus ac-
 cende me! desideria carnis vincere jubes, da, quod jubes
 & jube, quod vis. Vel cum Poëta sacro, lo: cit:

O Divine favor, qui corda superba potentiam
 Deprimis; abjectis pandis ad Astra viam.
 O Ades! Athletam imbellem dulcedine comple,
 Unica donetur gratia, dives ero.
 Ingruat infestis manibus caro, mundus, & orcus,
 Gratia præveniat me tua: victor ero.
 Illa mihi nervos, & subsidiaria præbet
 Arma; mihi monitrix, Duxq; salusq; mea est.
 Hac sine sum cariosa sudas, & inutile lignum,
 Quæq; alit undantes (flaccida canna) rogos.
 Ergo tuus JESU præeat favor, atq; sequatur,
 Et { moveat } studijs incubuisse pijs.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. 1. Desideria
 carnis non perficere; hoc est: sectari, quod virtuosum
 est, non quod blandum, & deliciosum.

2. Lucris suis & commodis non inhiare, sed incrementum
 gloria DEI.

3. *Honorem, estimationem, laudem non quarere, nisi solius DEI.*

4. *Cruces, ludibria, depressiones, confusiones, illusiones non refugere, quin patius pro Christi amore libenter pati.*

5. *Non quarere otia, immunitates, exemptiones à laboribus & officijs molestioribus, vel occupationibus.*

6. *Ante omnia corporeas sensuum delicias non amplecti.*

7. *Non spectare mercedem temporaneam pro rebus gestis, sed caelesti mercede contentum esse.*

8. *Non jactare nobilitatem generis, stemmatis, talentorum.*

9. *Defectus aliquos & carentias rerum, vel denegationes postulatonum ferre fortiter.*

10. *Non curare novitates & vana, sed nosse DEUM. Hæc si feceris, desideria non carnis sed spiritus perfecisti.*

11. *Fornicationem, immunditiam, impudicitiam, luxuriam, veneficium, inimicitias, contentiones, emulationes, iras, rixas, dissensiones, scissas, invidias, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia fugere, quæ omnia Apostolus inter opera carnis seu desideria ejus numerat.*

12. *Si contingat motus carnis sentire, aut hujusmodi tentationibus gravius affigi, id forti animo ferre, quia non nocet, sed prodest sensus, si desit consensus.*

Ultimò: *DEUM specialiter & quotidie rogare, ut hostes visibiles & invisibiles, militantes adversus animam removeat, carnalia desideria repellat; id est: quævis prava desideria, quæ militant adversus spiritum. Vide, quid ex his feceris vel non feceris, & propone futura.*

INSTRUMENTUM LXI.

Voluntatem propriam odio habere.

Difficile quidem & laboriosum videtur Instrumentum præcedens, sed hoc certè difficilius, & consequenter etiam virtuosius atque perfectius est. Illud enim ad non perficienda carnis desideria nos invitat (quod satis laboriosum est) non verò ad carnem odio habendam; hoc verò Instrumentum etiam ad propriam voluntatem odio habendam, & non solùm ad non perficiendam nos compellit, quod sanè difficilius videtur. Videndum ergò hic est, quid sit voluntas propria? cur odio habenda? & quomodo? Voluntatem propriam sic definit Smaragdus Abbas, insignis sacræ Regulæ nostræ interpres: *Propria voluntas est voluntas privata, vel singulariter sua, quam nullius alius approbat, nullius justam esse proclamant; sive voluntas propria est, quæ nullius Superioris, nullius alterius viri sapientis boniq; consilio approbata est.* Aliter ex Regula sic definiri potest cap: 7. gradu 8. *Propria voluntas est, quæ quis vult, quod nec communis Monasterij regula, nec majorum cohortantur exempla, aut statuta.* Proprium enim & commune sunt sibi opposita, voluntas ergo propria est, quæ voluntati communi aliorum (præsertim Majorum) est opposita. Prout & Bernardus eam sic definit: *Voluntatem dico propriam, quæ non est communis cum DEO & alijs hominibus, sed nostra tantum;* quando quod volumus, non tam ad honorem DEI quàm propter nos ipsos facimus: non tam intendentes placere DEO, quàm satisfacere proprijs motibus animi.

Quocunq; horum sensu accipiatur propria voluntas, non caret vitio, sed omnem talem merito odit S. P. Benedictus jubet, non solùm hoc loco, sed etiam

etiam alibi cap: 7. gradu 1. dicens: *Voluntatem verò propriam ita facere prohibemur, cum dicit Scriptura nobis, & à voluntatibus tuis avertere: & iterum rogamus DEUM in oratione, ut fiat illius voluntas in nobis, docemur autem meritò non facere voluntatem nostram, cum caveamus illud, quod dicit Scriptura: Sunt viæ, quæ putantur ab hominibus rectæ, quarum finis usque ad profundum inferni demergit, & cum item caveamus illud: corrupti sunt & abominabiles facti sicut in voluntatibus suis.* Hæc ibi S. Benedictus. Et gradu 2. idem repetit, & addit: *Secundus humilitatis gradus est, si propriam quis non amans voluntatem desideria sua non delectetur implere; sed vosem illam Domini factis imitetur, dicens: non veni facere voluntatem meam, sed ejus, qui misit me.* Item dicit Scriptura: *voluntas habet penam, & necessitas parit coronam.*

Est autem sex præcipuè ex capitibus non solum non perficienda, sed & odio habenda propria voluntas: quia inimica DEO est, quia à sequela Christi abducit, quia contraria Religiosæ perfectioni est, quia crudelis & dira est, quia omnia bona opera bonitate, laudabilitate, pretio, & valore privat, quia radix omnium malorum, omnium peccatorum est. Inimica DEO est propria voluntas. Quia ut ait S. Hieronymus: *Propria voluntas DEUM impugnat, & adversus eum extollitur; ipsa est, quæ Paradisum spoliat, infernum ditat: ipsa est, quæ DEO multum displicet, diabolo autem plurimum placet: Quid enim odit DEUS, nisi propriam voluntatem? quem punit, & tractat tanquam inimicum, nisi propriæ voluntatis amicum? cesset voluntas propria, & infernus cessabit.* Denique si omne peccatum est inimicum Deo, omnis voluntas propria multò magis inimica Deo est, tum quia propter quod unumquodque tale, illud magis tale est, peccatum autem Deo est inimicum propter propriam voluntatem; ergo illa magis inimica est; tum quia omnis peccati

fons

sons est, & prima radix ac mater universalis. Tum quia voluntas propria est, quæ non est communis homini cum DEO, sed Dei voluntati contraria: adeoque non potest non esse Deo inimica, utpote illius voluntati contraria.

A sequela Christi abducit seductrix voluntas propria; dicente Christo: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum*; ergò post Christum venire non potest, qui se non abnegat; quid autem est abnegare se nisi proprias voluntates penitus relinquere? Religiosus ergò, qui in Monasterio DEUM quærit, qui post Christum venire, eumque invenire imitando cupit, nunquam finem suum obtinebit, nisi voluntatem propriam odio habuerit, quæ sola à Christo & Christi sequela separat. Certè Christus de se testatur, *Joan. 6. Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me*. Religiosus igitur, qui oppositum facit, & voluntatem suam exequitur (non Christi aut Patris cœlestis) is Christum minimè sequitur, minùs affequitur. Unde odiendam, persecuendam, expugnandam, & debellandam voluntatem propriam, seu ad victoriam sic extimulat (te Religiose) Mevlerus libro 3. cap: 51.

Vita tibi si pura placet, te vince, necesse est.

Nec debes alium, Te timuisse magis.

Clavio in terris non est (mibi crede) triumphus,

Quàm qui prostrato temet ab hoste venit.

Namq; ubi divini ratio se nutibus aptat,

Atq; animi famulum si putre corpus agit.

Nicephoras illic fas est numerare coronas,

Cælorum hoc pretio venditur imperium.

Velle tuum cade ames; privataq; commoda vitæ

Destruito, propriis quod malè struxit amor.

Hic ille est obex, & atrox virtutis Erynis,

Cedat amor proprius, cætera victor eris.

At quia nemo sibi moritur, Genioq; litatur,

Passim ideo fermè gens pigra serpit humi.

*Ergò sequi Christi, qui vult vestigia, frangat
Velle suum, & fluxis nil cupienter amet.*

Contraria Religiosæ perfectioni propria voluntas est, teste Eusebio, dicente: *Illum diem tantum te benè vidisse puta, in quo voluntatem propriam abnegasti, & desiderijs tuis restitisti.* Et S. Hieronymus: *Tantum virtuti adjicies, quantum propriae voluntati subtraxeris.* Denique si bonorum operum imminuit pretium, & malorum omnium subministrat fomitem, uti dicemus, utique Religiosæ perfectioni quam maximè obfistit.

Crudelis & dura est. Dicit enim Bernardus: *Nulum onus gravius est homini, quam propria voluntas; quis enim tam nequam Dominus, quis adeò crudelis Tyrannus, qui non multò amplius subdito sive servulo parcat, quam homini sua propria voluntas? Nunquam quiescere, nunquam sub ea pausare licet, ubi illa dominatur. Quo amplius illa ad obediendum sibi te novit fatigari, eò amplius urget; & quò magis instigat, eò gravius onerat; an non crudelis est? sine pietate? sine misericordia! Cùm igitur homo solo naturæ ductu quidquid sibi adversatur, aut quo premitur, fugere & odisse solet, maximum verò à propria voluntate patiatur incommodum, pressuram maximam, utique vel ipsa natura ad eandem fugiendam nos impellere deberet.*

Valorem meritorum enervat, juxta illud Isaiaë 58. *Quare jejunavimus, & non aspexisti; & additur: Ecce in die jejuniij vestri invenitur voluntas vestra.* Hinc Bernardus: *Grande malum propria voluntas est, quò fit, ut bona tua tibi bona non sint; etenim si in die jejuniij mei inveniat voluntas mea, tale jejunium Christo non placet; (puta si Superiori videatur hic & nunc mihi esse comedendum, ego tamen ex propria voluntate vellem abstinere.) Non illi sapit jejunium, quod non obedientiam sapit, sed vitium propriae voluntatis.* Hæc

Bernardus; Additque Emin: Cardinalis Turrecremata: *Ego (ait) non solum de jejunio, sed de silentio, de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere manuum, postremò de omni observantia Monachi idem sentio: minimè proprius observantias illas (etsi in se bonas) tamen inter virtutes censuerim reputandas, ubi invenitur voluntas propria contra voluntatem Superioris.*

Fons est omnium malorum; de quo Bernardus super Cantica: *Sicut voluntas DEI fons est & origo totius boni, ita propria voluntas hominis est totius mali exordium.* Et Divus Thomas in I. ad Tim: 3. lect: 1. *Radix totius iniquitatis est amor sui ipsius.* Hinc ergo est, quòd Christus Lucæ 14. dicat: *Qui non odit Patrem & Matrem suam, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse Discipulus.* Et Joan: 12. *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam; odisse enim animam suam est odisse voluntatem propriam.*

Porrò quomodo voluntas propria omnium malorum causa & mater sit, pulchrâ similitudine ostendit S. Noster Anselmus libro de similitudinibus; *Propria voluntas (ait) ceu Regina est; ipsa enim dominatur omnibus inferioribus animæ potentijs, ipsi etiam intellectui, ipsi iudicio: hæc Regina meritò soli supremo Regi desponsanda imò desponsata est, maxime in Religioso per votum obedientiæ. Regina ergo propria voluntas est, sed sæpè adultera, sed perfida sponso suo; cum quo solo deberet esse & manere conjuncta. Sæpe enim non Regi Regum, sed Rectori tenebrarum Diabolo se conjungit, fidem DEO debitam & datam frangit, cum diabolo commercium habet. Hinc quid mirum, tot adulterinas soboles, tot monstrosos filios, tot vitia ex ea progigni: tot nimirum, quot sunt prava carnis desideria, superiori Instrumento allata.*

Denique potiores ejusdem propriæ voluntatis & amo-

amoris proprii abominandas soboles recenset S. Paulus 1. Tim: 3. *In novissimis diebus (inquit) erunt homines se ipsos amantes, & statim subjungit: cupidi, elati, superbi, blasphemi, Parentibus aut Superioribus non obediētes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace; criminales, incontinentes, immites, sine benignitate; proditores, protervi, tumidi, & voluptatum amatores magis quam DEI, habentes quidem spem pietatis, NB. virtutem autem abnegantes.* Ecce abominandas unius propriæ voluntatis soboles ex Dæmone conceptas, proprijsque demum è visceribus progenitas!

Filiæ ergo voluntatis propriæ sunt cupiditas, elatio, blasphemia, superbia, inobediētia, ingratitude, impietas, aversio, turbulentia, criminatio, incontinentia, immansetudo, inclementia, proditio, protervia, tumor, voluptatum amor seu desideriorum carnis. Ex quo vides, quàm aptè post illud Instrumentum de carnis desiderijs non perficiendis hoc præsens subjungit de detestanda & odio habenda voluntate propria, quâ extirpatâ nunquam certè perficiemus ulla carnis desideria. Quia ut Gerardus in hunc locum loquitur: *Desideria carnis facile non perficit, quisquis hostem illum acerrimum (voluntatem propriam) interficit.* Rectè igitur voluntatem propriam ceu hostem, ceu adulteram, & matrem adulterinam tot malorum nostrorum odisse monemur.

Voluntas propria omnibus habenda odio est, non quia voluntas est, sed quia propria est, sive quia nostra est; neque enim voluntas nostra (quia voluntas est) omnis mali radix est, sed quia propria & non communis cum voluntate DEI est. Odisse ergo oportet voluntatem propriam: sed quomodo? Eo modo quo adversarium, quo hostem, quo malefactorem odisse solemus: quos odio habemus, ut ne vocem quidem audire, nec vultum eorum videre æquo animo patiamur. Ita & animas, voluntatesque nostras (si præter

DEI voluntatem nobis aliquid imperant) vehementer averfari oportet, quafi nil de ijs audire aut fcire velimus; fed quidquid fuggefferint, illis in odium, eo ipfo contrarium facere oportet. Qui fic odit animam fuam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Quod utinam Religiofi obfervarent omnes!

Certè quàm perniciofa & præjudiciofa (præfertim viro Religiofo) fit propria voluntas, nemo nescit; multos certè ea in interitum corporis animique præcipitavit. Qui enim propriam voluntatem amat (ait Bernard:) femper illi oneri eft, femperque molefta aliena voluntas, puta Superiorum vel aliorum. Quidquid hi judicaverint, ordinaverint, difpofuerint, fecerint, ipsis arbitris malè judicatum, malè ordinatum, malè difpofitum, malè factum eft; contrarium ipsis voluntati contrarium ipsis faciendum videtur; nimirum ut Sapiens Prov: 14. v. 15. ait: *Via ftulti recta in oculis ejus, qui autem sapiens eft, audit, & fequitur aliorum confilium.* Caffianus in collat: Abbatis Moyfis expreffè ait: *Nullo alio vitio tam præcipitem diabolus Monachum trahit, ac perducit in ruinam, quàm cum neglectis difpofitionibus Majorum, Seniorumque, confilij, fuo judicio definitionique confidit.*

Exemplo fit Malchus ille Monachus Divo Hieronymo optimè notus, & coævus, cujus etiam rem geftam ipfe refert Hieronymus: Malchus (inquit) vir Religiofus & probus, inordinato tenebatur defiderio redeundi ad tempus in patriam, ut Matrem adhuc fuperviventem (Patrem enim jam mortuum audierat) in fua viduitate folaretur, & venundatâ poffeffiuncula feu hæreditate paterna, partem pauperibus erogaret, partem Monafterio adferret: ecce pia in fpeciem intentio! Ufque adeò verum eft, quod Mezlerus lib: 3. capite 15. de imit: Chrifti ait:

*Est defiderium non quodlibet æthere ab alto,
Eft ego infipiens id reat effe bonum.*

Nam minimè pronū est votorum expendere fontes,

Num DEUS an petulans urgeat illa caro.

Sapè boni species tandem delusi: inanis,

Hos: quos jurasses nil voluisse mali. &c.

Ergo tentationem esse diaboli, advertens Abbas, & sub velamine boni operis, latere insidias antiqui hostis præsciens, conabatur omni modo impedire ac dissuadere discessum; proponebat illi Abbas exempla complura hominum astu dæmonis sic deceptorum prætextu pietatis: Cumque persuadere id Monacho non posset dehortando, persuadere nitebatur obsecrando, ne id peteret, & se ipsam perderet, aratrumque manibus tenens, post tergum respiceret; svadebant idipsum alij, sed vicit pertinaciâ voluntatis suæ, Monitorum optima consilia; extorquet ergo ab invito Abbate licentiam seu permissionem eundi; ipse Abbas adeo charitativus & compassivus, eundem aliquamdiu comitatur. Tandem valedicens, dixit: Video te fili, Sathanæ cauterio notatum; non quæro causas; causa est pertinacia tuæ voluntatis; eas (ut lubet) in nomine Domini. Cumque igitur vias suas pergeret Malchus, incidit in Saracenos, qui illis in locis ad prædam capiendam sæpius evagari solebant; ergo capitur, rapitur in servitutem & captivitatem miser, priusquam aut Patriam aut Matrem videre licuit; injicitur camello vinctus, & ad terras hostiles deportatur, includitur carceri, & exuto habitu, nudus ambulare pecoris instar compellitur: urgetur deinde in uxorem ducere servam, similiter captivam, alterius viri pariter captivi conjugem; cumque renueret id facere, sciens citra mortale crimen & jacturam æternæ salutis, id fieri minimè posse, egit herum suum in furorem; qui implacabiliter commotus evaginato enim cepit percutere gladio, & nisi confestim brachia tendens mulierem acceptasset, quasi ducturus illam, vitam cum sanguine sudisset. Tunc igitur sensit pertinaciæ & voluntatis

propriae nocumenta, humique prostratus eam, & ipsum deplorare coepit. Huccine (inquit) me propria voluntas in speciem pia perduxit! ut hic impius esse cogar, qui semper alias pietatem, semper virginitatem colui? quid prodest parentes, patriam, numerum, & agrum, omnemque possessionem, imò uxorem (quam ducere meam vitam non cogitabam, pro Domino reliquisse? tot annis jam in Monasterio DEO & virtuti servijisse? &c. Si modò cum hac fortuna me coinquinavero; si modò non uxorem, sed adulteram, sed scortum duxero. Quid agis anima mea! perimus an vincimus? an proprio me munere confodiam? &c. In eas nimirum angustias, desperationem venit propria voluntate duce Malchus. Quis credat, quis ponderet, quis cogitet quantis gemibus, quam densis lacrymis pertinaciam suam & voluntatem propriam harum miseriarum causam (serò nimis!) incusarit! Sic nimirum est, sic agitur, sic evenit, sic fit pertinacibus, & propriam voluntatem amantibus, qui sui capitis & suae voluntatis sunt, alienis nolunt acquiescere consilijs. Idololatriæ est nolle acquiescere, & quasi peccatum ariolarum est suam præferre & quasi adorare voluntatem. Deinde ergo Religiosè damno & exemplo Malchi, jam nolumus velle proprium, sed commune amplecti & præferre; præsertim Majorum, & velle DEI. Illud Poëta lib: 3. cap: 15. de imit: Christi, ad Christum, Christi Vicarium concinens:

Velle tuam sit velle meum, nil prorsus ut optem,

Quod lato à placitis discrepet ungue Tuis.

Q mibi si nec velle foret, nec nolle facultas,

Extra ea, quæ rata sunt, irviva quæq; Tibi.

Sic ora, sic age Religiosè, & sic Instrumentum optime observabis.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. I. *Velle propriam, hoc est privatam & singularem ab*

rum aequalium factis, exemplis, approbatione & consilio alienam fugere.

2. Nil facere contra præscripta Superiorum, statuta Monasterij, &c.

3. Temporis distributionem, & communem consuetudinem servare.

4. Voluntatem suam cum Divina conformare, & non esse alterius voluntatis.

5. Voluntati nostræ, si præter DEI voluntatem aliquid imponat, obistere, & ipsi in odium eo ipso facere contrarium.

6. Voluntati aliorum, consilio, persuasioni, iudicio, dispositioni, &c. libenter accedere, & cedere, ubi & quantum licet, idq. in odium voluntatis propriæ. Vide, an semper ita feceris, & facienda posthac decerne.

INSTRUMENTUM LXII.

Præceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamsi ipse aliter (quod absit) agat: memor illius Dominici præcepti: quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt, facere nolite.

2. I.

Explicatur breviter tenor præsentis Instrumenti.

Cohærent quàm optimè Instrumenta hæc duo: *Voluntatem propriam odire, & Præceptis Abbatis in omnibus obedire*, & idcirco optimo ordine Instrumenta hæc duo S. P. B. conjungit, qui enim propriam voluntatem odit & fugit, alienam sequatur necesse

cesse est; præsertim illam, cui ex obedientiæ voto de-
 vinctus & alligatus est, qualis est voluntas Abbatis &
 cujusque Superioris. Horum ergo præceptis obedi-
 endum est in omnibus, juxta id quod etiam Apostolus
 monet Coloss: 3. *Filij obedite parentibus per omnia: hoc
 enim placitum est Domino*: Obedire autem Præpositis
 & Superioribus quid est, nisi obedire parentibus? Et
 hoc quidem specialiter innuit nomen Abbatis, quod
 Patrem significat. Certè sicut obedientia mater est,
 (unde plerumque Religiosi, filij obedientiæ dici so-
 lent & volunt) sic eadem obedientia nos constituit fi-
 lios Superioris, cui obedimus; Unde Divus Thomas
 explicans illud Eph: 6. 1. *Filij obedite parentibus vestris*
 dicit: *Proprium filiorum est obedientia*; quali diceret:
 proprium filiorum est obedire, & proprium obedienti-
 um est esse filios. Sicut ergo filij tenentur juxta Apo-
 stolum obedire parentibus in omnibus, sic Religiosi
 Superioribus tanquam parentibus; aliàs certè indi-
 gni sunt tam honorifico titulo, ut filij nominentur
 obedientiæ.

Religiosorum igitur tanquam obedientiæ filio-
 rum est, Abbati & cuivis legitimo Superiori obedire
 in omnibus, intellige, quæ justitiæ, pietati & legi DEI
 vel sacræ Regulæ conformia sunt; nam si iniquum
 aliquid præcipiat Abbas vel Superior alius (quod ta-
 men præsumendum nunquam est) obediendum mi-
 nimè est; sed respondendum est illi tunc, quod re-
 sponderunt Apostoli: *Oportet obedire Deo magis, quam
 hominibus*. Nunquam ergo debet præceptum Abba-
 tis à lege Domini discordare, ne dum præceptis Abba-
 tis obedimus, à Domini DEI præceptis recedamus.
 Hinc S. Thomas 2. 2. Q. 140. A. 5. triplicem distinguit
 obedientiam, unam indiscretam, & saluti præjudicio-
 sam; alteram imperfectam, sed sufficientem ad salu-
 tem: tertiam perfectam. Indiscreta illa est, quando
 quis obediret etiam in rebus iniquis, & legi DEI vel
 etiam

etiam sacrae Regulæ contrarijs (quam professus est) saltem in quibus Abbas dispensare non potest : talem obedientiam Superioribus non tantum non tenemur exhibere, sed tenemur non exhibere. Imperfecta autem obedientia, sed sufficiens ad salutem est, quâ aliquis obedit in his, in quibus tenetur sub peccato : non verò in alijs. Talem obedientiam si solummodo exhibeat subditus, ad quam sub peccato gravi tenetur, sive quæ voti finibus continetur, tunc (teste S. Bernardo) imperfecta est talis obedientia.

Obedientia perfecta est, quæ Religiosus obedit simpliciter in omnibus, quæ non sunt contraria legi Divinæ vel sacrae Regulæ ; sive deinde sit obligatus in conscientia sive non. Prout ibidem S. Bernardus dicit : *Perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, non continetur professionis angustijs, sed ad omne, quod injungitur, spontaneo vigore liberalis animi extenditur.* Hac ergo ratione vult S. P. Benedictus discipulos suos præceptis Abbatis obedire in omnibus, non quidem ex debito necessitatis, sed saltem ex honestate virtutis.

Quia verò contingere potest, imò contingit, quod Religiosus subditus in Superioribus etiam suis, imperfectiones & vitia quandoque curiosius observet, indeque oblatrandi, & debitam eis submissionem subtrahendi ansam arripiat ; idcirco ne quis fortè respiciens ad hujusmodi disconvenientem conversationem Superioris, auctoritatem contemneret bona præcipientis, subjunxit providè S. Pater : *Obediendum esse in bonis, etiamsi ipse (quod absit) aliter agat.* Certè fidelis subditus, Minister & miles fidelis, & ad obediendum promptus curare non debet, cujus conditionis & vitæ sit ille, qui Principis & Ducis sui mandarum defert ; sed quid mandetur à Principe ; ita etiam Religiosus verè obediens (qualis sit Superior suus, perfectus an imperfectus) non discutit, sed *ac si divinitus (id est) ab ipso*

ipso DEO imperaretur, moram pati nescit in parendo, attendens ad illud Christi monitum: *Quæ dicunt facite, quæ autem faciunt, facere nolite.* Matt: 23. Doctrinam oportet sequi, si bona sit, non vitam, si mala sit, Superioris. Et ut S. Chrysoſtomus loquitur: *Sicut aurum de terra eligitur, & terra relinquitur, sic & subditi doctrinam arripiant, & mores relinquunt, cum etiam de malo sæpe homine possit procedere doctrina salutaris & bona.* Sint ergo (quid tum?) non nulli Superiores, Prælati, Confessarij, Concionatores, similes illis Scribis & Phariseis, qui legem prædicabant de Christo venturo, ipsi tamen nec recipiebant præsentem; sint, qui fidem prædicant, sed infideliter agant; qui pacem docent alios, sibi pacem non habent; qui veritatem laudant, & mendacia (quod absit) loquuntur; qui gulam avaritiamque, &c. castigant, & gulam, avaritiamque exercent; virtutem laudando exaggerant, vivendo calcant: Sint tales illi! quid ad nos. Si aliter faciunt, ac dicunt, & sibi ipsis contradicunt; si moribus destruunt, quod verbis ædificant. Sint tales illi, obediendum tamen illis in bonis est, etiamsi ipsi (quod absit) aliter agant. Non igitur Religiosus pius se subtrahat Superioris imperio, quiscunque ille sit, sed mone[n]te Apostolo *emuletur charisimata meliora*; id est, doctrinam sequatur, mores relinquat; discat, quod audit; agat quod didicit; nil curans, quidquid alter agat. *Stultè profectò attenditur (ait Gerardus hic) quid præcipiens faciat, si non nisi quod decet & expedit, faciendum jubeat.* Cum de se solum Religiosus respondere teneatur, quid fecerit, non quid Abbas; iste autem in super quid fecerit, & quid jusserit.

Demum quid mirum, si fortè Prælati à subditis exigant, quod nec ipsi faciunt; cum enim Patres sint subditorum suorum, ut initio dictum est, non mirum, si quædam bona in filijs requirunt, quæ ipsi non habent. An vitio parentibus vertitur, & non laudi potius

us ac merito eorum tribuitur, si parentes Laici filium optant Clericum? aut filiam Sanctimonialem? si agricola filium cupiat militem, illiteratus doctum, imò & improbus probum virtuteque præstantem? Ergo obediendum est præceptis Abbatis in omnibus, etiam si ipse (quod absit) aliter agat.

Synopsis & praxis hujus §. I. *Obedire Superioribus in omnibus, quæ justa & pia sunt, aut saltem non impia.*

2. *Non solum obedire in his, in quibus tenèris sub peccato (quæ est obedientia imperfecta) sed etiam in alijs; si non ex debito necessitatis, saltem ex honestate virtutis.*

3. *Non minus libenter obedire Superioribus dyscolis & imperfectis, bona vel indifferentia præcipientibus, quam bonis.*

4. *Attendere, non quid agant ipsi Superiores, sed quid agendum censeant aut jubeant.*

5. *Boni consulere jussu Majorum, & hoc laudare in illis, si majorem virtutem & perfectionem à te requirant, quam ipsi præferant. Signum enim est, quod ament te, & quidem plus quam se. Sicut si agricola rudis filium suum admoveat studijs, & cupiat esse doctiorem se, signum id sinceri amoris est. Vide, an hoc modo, omni obedientia te semper subdideris & subdere soleas Majoribus; & emendanda emenda.*

§. II.

Quomodo obediendum sit in omnibus, ut in omnibus DEO grata sit obedientia nostra?

UT in omnibus DEO grata sit obedientia nostra, primam conditionem præscribit S. P. B. cap: 5. Reg: Nimirum ut sit sine mora. Tunc enim DEO acceptabilis erit obedientia nostra, & dulcis hominibus (ut loqui-

loquitur S. P. B.) quando exercetur sine mora; seu quando mox ut aliquid imperatum à Majore fuerit (ac si divinitus imperaretur) quantocius id exequitur obediens, nec moram facit in exequendo. Illa DEO obedientia placet, quando obediens statim relinquit, quæ sua sunt, & voluntatem propriam deferens, vicino obedientiæ pede jubentis vocem sequitur, & exequitur factis; Illa DEO obedientia placet, quando obeditur celeriter, & incunctanter, ut veluti uno momento simul sit Superioris jussio, & prompta discipuli obedientia, ac executio. Hæc est illa obedientia, quam requirit à Discipulis suis S. P. B. hæc est, quam amat, miraculis decorat, & honorat, æternis præmijs remuneratur DEUS, dicente Scriptura: *Hilarem datorem diligit DEUS.* Hæc est obedientia illa Deo acceptabilis, & dulcis hominibus, ut S. P. B. loquitur; Si quod jubetur, sine mora, id est non trepidè, non tardè, non tepidè, aut cum murmure, vel responsione nolentis efficiatur, sed statim & incunctanter, ac si divinitus à Deo ipso id præciperetur. Omnis enim obedientia, quæ Majoribus præbetur, DEO exhibetur: ipse enim dicit: *Qui vos audit, me audit.* Quod cum ita sit, utique cum bono animo à Religiosis exhiberi obedientiam oportet, quia hilarem (ut dictum est) datorem diligit Deus; nam cum malo animo si obediatur, si ore vel corde murmuret, etli impleat jussionem, tamen acceptum jam non erit Deo, qui cor respicit murmurantis, non opus ipsum cunctantis. Et pro tali facto nullam consequitur gratiam, imò pœnam murmurantium incurrit, si non satisfactione emendaverit. Hæc S. Benedictus cap: cit.

Veri obedientes (mox ut aliquid imperatum fuerit) moram pati nesciunt in faciendo seu exequendo, ait S. B. De quibus Dominus dicit: *In auditu auris obedivit mihi:* ex Psalmo 17. Sed quæres: quid hoc significet, *in auditu auris obedivit mihi*, seu quid sit obedire

bedire in auditu auris ? Respondetur : sensum illius textus in auditu auris, &c. esse : in ipso auditu auris, quo vocem Superioris seu Dei per Superiorem loquentis audiit, statim & sine mora mihi obtemperavit, & obedivit ; quo etiam insinuat S. P. Benedictus : Deum reputare obedientiam tanquam sibi præstitam, quæ Superioribus præstatur : & vel ideo eam oportet exhiberi promptè & instantè ; *ita ut mox ex occupatis manibus* (id est relictis interea occupationibus, quæ præ manibus erant) *& opus, quod agebant, interea imperfectum potius relinquunt, & vocem sequantur, exequanturque jubentis, si positis & postpositis omnibus alijs.* Quia magis placet DEO talis obedientia, quam victima, id est, quam quæcunque alia opera. Talem obedientiam vocat S. P. cap: 5. Regulæ primum humilitatis gradum, vel (ut alij legunt) primum Religionis gradum : primum hoc est præcipuum & principalem, quo vera Religio & Religiosa humilitas (quæ est virtutum omnium & totius perfectionis basis) acquiritur, custoditur, fovetur, augetur, roboratur ; dicente Gregorio lib: 35. Moral: cap: 12. *Sola obedientia virtus est, quæ ceteras virtutes menti inserit, insertasq; custodit.* Humilitas ergò illo loco dicitur vita Monastica sive status Religiosus, dum S. Pater dicit : Primus humilitatis gradus est obedientia sine mora : quatenus Status Religionis (teste Bernardo) est schola humilitatis. Nota ergo prima seu primaria boni Religiosi obedientia est.

Quantum verò meriti sit, statim (id est in ipsa voce imperantis) relinquere opera sua, commoda sua, occupationes suas & exercitia, & quod agebatur, imperfectum relinquere, ac vicino obedientiæ pede vocem jubentis exequi factis ; quanti inquam apud Deum meriti talis obedientia sit, patet exemplo S. Franciscæ Romanæ ; quæ dum orationi sacre vacaret præfervidè, ter sub iisdem precibus à Marito vocata, ter præ-

precatorium libellum cum precatione seposuit; & opus, id est orationem sacram, imò & constructionem sensumque relinquens imperfectum, vicino obedientiæ pede festinanter ad obediendum cucurrit, & quod ei vocatæ injungebatur, velociter & sine tarditate adimplevit. Et ecce dum tertia vice post adimpletum opus, quod injungebatur, velociter ad solitum precandi studium reverteretur, invenit caracteribus aureis notatas & scriptas literas seu syllabas ac verba, ubi orationem propter obedientiam disruptit imperfectamque reliquit, ut obedientiam perfectam exerceret. Ad eò super aurum & topazion grata Deo obedientia est, ut aureis notari calculis utique sit dignissima.

Aliud exemplum narrat Climacus, gra: 4. num: 4. quòd dum in Cœnobio, in quo tunc temporis Climacus degebat, consuetæ pro viro quodam Religioso & piè defuncto celebrarentur exequiæ & preces solitæ: repente totum odeum, seu locus, in quo funus jacebat, gratiosissimo odore fuerit repletum. Cumque jussu Cœnobiarchæ apertum fuisset feretrum; Ecce tibi ex venerandis ejus pedibus seu plantis geminos quasi fontes fragrantis unguenti scaturire in omnium præsentia visi sunt. Ad quos Præfectus Monasterij: *En miraculum, quod omnes videtis. Sudores nimirum laborum & fatigationum de pedibus ipsius expressi per obedientiam, tam gratum DEO odorem unguenti obtulerunt. Vis & tu Religiose sicut odor balsami esse ante Dominum, curre in odorem unguentorum istorum, vicino semper sis obedientiæ pede, obedi velociter, hilariter, incunctanter. Eo modo, quo in te ipso vides, ad natum voluntatis tuæ omnes sensus tuos internos & externos, & quælibet externa corporis membra moveri citissime sine interpositione moræ: quamprimum voluntas imperat, ipso momento, imperata faciunt sensus externi & interni, quidni nos Religiosi idem faciamus, qui sumus membra Christi, quid-*

quidni ad voluntatem Christi & Vicariorum ejus, ad nutum Superiorum, ad imperium Majorum quantocyus promptè & sine mora exequamur imperata: id si minus facimus, minus nos facimus DEO, quàm nobis faciant sensus nostri! Et certè nos dum aliquid ab alio fieri volumus (jubentes puerum, discipulum, famulum, hoc illudve facere) volumus, ut non tantum prosperè sed etiam properè fiant imperata sive deliderata, cæterum ægrè ferimus cunctantem. Quidni & nos præstò simus, dum nobis aliquid à Superiore præcipitur, quidcunq; illud sit, & quiscunq; ille sit.

Obediendum non tardè, sed sine mora est, sicut Apostoli obedierunt Christo. Prout de Petro & Andrea à Christo vocatis dicitur: *At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum*; similiter Joannes & Jacobus statim NB. *relictis retibus & Patre secuti sunt eum*. Quod considerans S. Bern: serm: 2. de S. Andrea ait: *Vix audire perfecta obedientia formam? vidit Dominus (ait Evangelista) Petrum & Andream mittentes rete in mare, & ait illis: Venite post me: faciam vos fieri piscatores hominum, faciam, inquit, de piscatoribus piscatores, imò & prædicatores. At illi continuo, nihil dijudicantes aut hæsitantes, non solliciti, unde viverent, non considerantes, quoniam modo rudes homines & sine literis prædicatores fieri possent, nihil deniq; interrogantes, sed sine omni mora relictis retibus & navi sequuti sunt eum. Agnoscite Fratres, quoniam propter nos scripta sunt hæc, ut discentes vera obedientia formam, eandem in vobismet ipsis exprimatis. Et alibi idem S. Bernardus dicit: Fidelis obediens moras nescit, fugit dilationem, ignorat tarditatem: precipientem prævenit, aut certè factò comitatur vocem jubentis: oculos parat visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri; & totus in procinctu est, ut imperantis impleat voluntatem: ut possit cum Psalte dicere: paratum cor meum DEUS: paratum cor meum. Talis esto & tu Religiose, & sic semper*

per obedientia tua erit acceptabilis DEO, & dulcis hominibus.

Monet S. P. B. cap: 2. Regulæ, ut Abbas nullum diligat præ alio, nisi quem in obedientia invenerit promptiorem & meliorem: nec immeritò: promptitudo obedientiæ longè ampliori dilectione obedientem discipulum reddit dignum. Ob quod & Abbas Salvianus (ut in vitis P. P. legere est) è duodecim discipulis, quos habebat, unum eorum (quem Marcum dixerunt) præ cæteris multò tenerius amabat, & quidem ad invidiam & tristitiam aliorum: cumque deinde cæteri de hoc apud eundem quererentur, causam majoris dilectionis legitimam, sequenti facto detexit. Ivit ad singulas Fratrum cellas, & ad cujuslibet ostium pulsans, quemlibet vocavit, qui omnes moram faciebant in comparendo; hos deinde duxit ad Marci cellam, & pulsans vocavit Marcum, is relicta etiam literulâ (quam formabat) imperfectâ, statim comparuit sine mora: quo viso ipsi quoque malè invidi Fratres agnoscere debuère, plus meritò illum esse (quàm semet) diligendum. Plus etiam diligèris ab ipso Deo, si obedientiam sine mora dilexeris. Certè plus grati sunt Principibus, & magis diliguntur ab illis, qui præcepta eorum celeriter adimplent, quàm qui tardè; juxta illud Proverb: 20. *Vidisti hominem velocem in opere suo, coram Regibus stabit, nec erit inter ignobiles.* Obedientia autem morosa, tepida & remissa nauseam DEO provocat. Ait enim Apoc. 3. v. 16. *Quoniam tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo.* Sic nimirum obedientiæ opus aliàs tam gratum & acceptabile DEO, si tamen tepidè fiat, aut tardè, fit ingratum & nauseabile DEO. Ergo non tepidè sed hilariter seu cum animo bono, & velociter fiat obedientia, quia ut Bernardus ait: *Serenitas in vultu, dulcedo in sermonibus, multum colorant obsequentis obedientiam.* Econtrà nubilosa corporis compositio, & facies tristitiæ tenebris obfusca

fufcata (dum obediendum est) obedientiam ab animo recessisse significant.

Ergo cum bono animo à Discipulis obediri oportet, ut obedientiæ suæ mercedem obediens recipiat, seu gratiam ineat apud DEUM, monente Eccli: 35. *In omni dato hilarem fac vultum tuum*; nam quando quis cum malo animo, cum tristitia, langvore, vultuque nubilo obedit, obedit quidem, sed DEUM per hoc non exhilarat, qui solum hilarem datorem diligit.

Gerardus in illa verba Regulæ (non trepidè, non tardè, non tepidè, aut cum murmure vel responsione nolentis obediendum esse) sic ait: *Quomodo possit obedire trepidè, qui noverit DEUM certò sibi adesse, & ad juvandum præsto esse? Quomodo tardè: qui DEUM ipsum noverit id præcipere, nec sanè poterit tepidè; qui expendit suâ tantum interesse, si obediat, & opus injunctum perficiat. Quid stultius autem foret, quàm cum murmure obedire, & murmurando præstare, quod infallibiliter intelligit sibi prodesse? Quomodo non currat, & exequatur hilariter, qui gressum omnem remunerari noverit tam liberaliter? Hoc ergo differt ab inobediente is, qui cum murmure obedit, quod ille furit, iste desipit; & sicut ille impiè, quod amplecti deberet, detrectat, sic stolidè iste in vanum laborat & sudat, & adhuc stolidius sibi ipsi onus aggravat; nam tantò magis onus sibi aggravat, quantò ægrius, quod leve est, portat. Ergò animosè, velociter, ferventer, hilariter, sine murmure, sine contradictione sit obedientia Benedictina, aliàs licèt obediat, obedit frustra.*

Sine murmure verò vel maximè fiat (oportet) obedientia, ut lucrum obediens reportet, qui enim cum murmure facit obedientiam seu opus injunctum, nec ab imperante laudem, nec à DEO recipiet mercedem. Sed potius ab Abbate debitam pœnitentiam, & à Domino eam, quæ murmurantibus debetur, justam recipiet pœnam. Unde monet Apostolus Philip: 2. *Omnia faci-*

facite sine murmurationibus & hesitationibus, & sitis sine querela, ut simplices filij DEI. Eodem modo nec cum responsione nolentis fiat obedientia, disputando an sit suus Superior? an habeat, quod jubeat? dicens fortè cum Judæis: *Non habemus Regem, nisi Cæsarem; non agnosco alium Superiorem, nisi hunc: nolimus regnare hunc super nos, &c.* Lucæ 19. Talis obedientia ingrata DEO, infructuosa est exequenti; qui igitur cum nolentis responso vel cum murmure obedientiam inchoat, (nisi citò emendet defectum) obedientio litus arat.

Atque hoc est, quod alij dicunt obedientiam debere esse cæcam, id est, debere exhiberi cæco modo sine discussione, quare hoc? quare ego? &c. Quia ut Bernardus ait: *Multos videmus post præcipientis imperium multas facere quæstiones, & sapius interrogare, cur, quare, &c.* quare hoc præcipit, quare mihi, unde hoc venit? daß gleich allzeit auff mich kombt? daß gleich ichs allzeit thun muß? inde murmuratio, excusatio, simulatio impossibilitatis, &c. Tales sanè, etsi deinde obediunt, non faciunt obedientiam DEO acceptam, nec hominibus gratam. O impium! exclamat hic Gerardus: *qui cum Deo ipso sic contendere & expostulare audet, cur hoc faciat? cur hoc jubeat? &c.* Cæsarius ad Monachos hom: 8. ait: *Quidquid tibi à Senioribus fuerit imperatum, accipe tanquam de celo sive de ore DEI prolatum; nihil reprehendas, nihil dissentias, in nullo penitus murmurare præsumas: totum æquum, totum utile, totum sanctum judica, quidquid tibi à Pralato videri imperari.* Hanc simplicitatem, seu ut alij vocant, cæcitatē obedientiæ, magni faciebant olim S. S. P. P. Sic Antonius præcipiebat Paulo simplici Eremitæ vestes suere, & iterum dissuere: sportulas texere & postea frangere. Plura similia & sæpe ridicula pro probatione junioribus injungebant: à quibus si viderunt hæc promptè fieri, præsumebant in rationabilioribus multò

multò magis obedientes futuros. Ut verò sic humili simplicitate & simplici humilitate quis obediat, illud præcipuè considerare juvat, quòd, ut S. P. B. loquitur, *obedientia, quæ Majoribus præbetur, DEO exhibeatur.* Sicut enim nemo utique discerneret mandatum, aut disceptaret, si aliquid à DEO ei præciperetur, sed illud humiliter impletet, sic nec disquirere mandata Prælati debet humilis & obediens Religiosus, quidcunq̃ demum præcipiatur, & quiscunq̃ sit præcipiens. Equus videns & apertis oculis incedens, omniaq̃ (aut certè hinc inde) dispiciens, non est idoneus circumire ad molam; sed cæcus sit oportet, & cæco modo incedat, ut bene agat munus suum. Sic qui in Religione est ad rotam obedientiæ destinatus vel adstrictus, oculum proprii sensûs, proprii judicij eruat, cæco modo obediat, sine discussione, sine murmure, sine responsione nolentis, ut bene agat, quod agendum est.

Synopsis & praxis hujus §. 1. *Obedire promptè sine mora; mox ut aliquid imperatum à Majore fuerit, (acsi divinitus imperaretur) quanto citius exequendo.*

2. *Statim relinquere, quæ sua sunt, id est, quæ propriâ voluntate agebat opera; & vicino obedientiæ pede, jubentis vocem factu exequi celeriter & incunctanter.*

3. *Obedire tam incunctanter, ut non tam præcedere videatur Superioris mandatum, quin potius prædicta Superioris jussio & prompta inferioris obedientia & executio jussionis, quasi uno eodemq̃ momento simul stare videantur.*

4. *Obedientiam exhibere Superiori, animo bono, vultu bilari, prompto pede, non trepidè, non tardè, non tepidè, aut cum murmure vel responsione nolentis.*

5. *Non solum exterius seu secundum exteriorem apparentiam obedire promptè & libenter, sed neq̃, animo contradicere, aut obmurmurare; nec quidquam sive ore sive corde opponere.*

6. *Semper ex occupatis etiã manibus abire, id est*

relinquere interea occupationes, quæ præ manibus sunt, opusq; ipsum, quod agebatur, imperfectum relinquere, & vocem jubentis exequi sepositis & postpositis omnibus alijs: idq; exemplo Sanctæ Franciscæ.

7. Corrigitur saltem motus primos promptæ obedientiæ contrarios, & sese recolligere, si ex humana fragilitate & motu primo cum aliquali contradictione animi, opus obedientiæ sis aggressus, ut saltem non sine murmure & contradictione finias, quod cum murmure & animi contradictione inchoasti. Vide, an hæc omnia servaveris, & servanda posthac serva.

§. III.

Cur sit in omnibus obediendum?

Jubemur omni obedientiâ nos subdere Majori, seu in omnibus obedire, qualiscunq; sit Superior, & quideunq; demum statuatur, decernatur, jubeatur. Hujus autem promptæ obedientiæ in omnibus incunctanter præstandæ, varia possunt esse motiva. Primum est, quia obedientia Mater virtutum & custos est. Nam ut ait S. Gregorius: *Obedientia non tam virtus est, quam Mater virtutum. Hoc solam virtuti adjicies, quod propria voluntati detraxeris*, inquit Sapiens. Quantum verò virtuti ex obedientia accrescit, tantum accrescit & præmij. Ex quo habes Religiosè, quanto opere obli-geris, ad obedientiæ studium toto animi conatu suscipiendum, quatenus obligatus es tendere ad perfectionem & omnigenam virtutem vi Statûs & professionis tuæ. Sola enim obedientia, utpote virtutum omnium Mater, securissimo simul & compendiosissimo tramite ad ipsum supremæ perfectionis apicem perducit. Prout certè per obedientiæ tramitem incedens Dositheus S. Dorothei Discipulus, quinque annorum spacio tantum profecit in virtute & meritis, quantum alius, qui multis annis severissimam vitam egerat.

rat. Est ergo obedientia virtutum Mater, Quòd si mater? etiam custos.

Deinde obediendum est in omnibus, quia nobilissimum genus triumphì est vincere se ipsum. Nam quoties alterius imperio (ut loquitur Gregorius) humiliter subdimur, nosmetipsos in corde superamus. Unde rectè Sapiens Proverb: 21. *Vir obediens loquetur victorias.* Et (si est fortior, qui se, quàm qui fortissima vincit mœnia) fortissimus sanè triumphator & victor est, qui obedientiæ virtute & armis semetipsum triumphat & vincit in omnibus. Attestante iterum Sapiente Proverb: 16. *Melior est, qui dominatur animo suo, expugnatore Urbium.* Et Seneca ait: *Qui se ipsum vincit, contra omnia fortis est.* Atque hinc est, quod alibi S. P. B. dicit: obedientiæ arma esse fortissima, utpote quibus elementa & omnia quæque (ipsæ etiam nocivæ belluæ) domantur & triumphantur. De S. Canoaldo Episcopo legitur in An: Marian: Ben: 23. Aug: quòd (cum adhuc Monachus esset) ab Abbate in solitudinem, nescio cuius negotij gerendi causâ ire iussus sit; in qua solitudine feræ pessimæ grassabantur, nec id Canoaldum latebat (disputasset alius & dixisset, non est mihi commodum cedere bestiis in prædam, ipse eas, & periculosum id iter peragas, sed nihil horum Canoaldus Noster) sine mœra obedit, & vicino obedientiæ pede in sylvas illas excurrit, excurrenti mox rapido cursu ferox bestia obviam venit, apertis rictibus obedientiæ victimam devoratura: Ast stetit adhuc tanto licet in periculo Canoaldi animus, DEO & obedientiæ merito confusus; & stare quoque belluam Magistri nomine iussit, hæc curvatâ ad imperium Canoaldi cervice obedit & imperata facit, domum usque, cicuris instar catelli victorem comitata. Qui se ipsum vincit, contra omnia fortis est.

Tertium motivum esse potest, quia per obedientiam meritum cumulat abundantia, seu abundantiam

meritorum cumulus. Nam per eam etiam ea, quæ bona, quæ meritoria de se non sunt, meritoria & bona imò optima fiunt; per eam operans & operatio illa indifferens, redduntur acceptabiles Deo. Quia utique acceptum & placitum Deo est, quod DEUS ipse fieri vult, jubet, exigit; sic autem omne opus (quod obedientia injungit) accipiendum est, quasi à Deo præcipiatur; Si autem à DEO præcipi præsumitur, non poterit non esse gratum. Hinc semper obediens Deo charus & acceptus est, & inter dilectos Dei amicos numeratur, dicente Christo, Joan: 15. *Vos amici mei eritis, si feceritis, quæ præcipio vobis.* Et quid mirum, obediens sit DEI amicus, si placeat Deo, & inter spirituales Dei amicos computetur, quando obediens & obedientia facit, ut voluntas DEI sic fiat in terra, sicut fit in cælo à Beatis; unde & dubitavit Bernardus, num Religiosos *homines caelestes, an terrestres Angelos* debet compellare.

Quartum motivum esse potest, quia per obedientiam DEO acceptissimum omnium offertur Sacrificium, teste Scripturâ 1. Reg: 15. *Melior est obedientia quam victima; & auscultare magis, quam offerre adipe arietum.* Si quæras, quomodo obedientia sit sacrificium? R. Sicut per paupertatem offeruntur DEO res externæ & temporales; per castitatem caro & corpus; ita per obedientiam propria voluntas mactatur & immolatur Altissimo. Sicut ergo anima & voluntas propria præstantior est corpore & bonis externis, ita & immolatio animæ seu voluntatis propriæ (hoc est obedientia) præstantior est. Hinc Beatissima Virgo S. Aibertum Crispiniensis Cœnobij Monachum (quod sacrificium Missæ offerre Deo esset impeditus) lamentabundum, solata est, & ab ejusmodi lamentis jussit abstinere, dicens: *Mi Aiberte, Filio meo vita tua omnino jugis est sacrificium, quia jugis est obedientia.*

Quintum motivum esse potest, quia obedientia

Martyres efficit cultores suos. Quandoquidem obediens quasi proprium caput pro Christo sibi amputat, & caput sibi constituit Christum seu Christi Vicarium. Ausim hinc de obedientia dicere, quod de Virginitate Ambrosius: Non ideo laudabilis obedientia, quia in Martyribus reperitur, sed quia ipsa Martyres facit.

Sextum motivum esse potest, quia ad impetrandum quidlibet à DEO, nil efficacius apud Deum quam obedientia est? dicente Gregorio: *Si obedientes fuerimus Præpositis nostris, obediet DEUS orationibus nostris.* Et August: libro de opere Monachorum: *Citius exauditur una oratio obedientis, quam decem millia contemptoris.*

Septimum obediendi motivum esse potest & deberet amor DEI; juxta illud Deut. 30. *Diligas Dominum DEUM tuum, atque obedias voci ejus.* Hic diligere Dominum præsupponitur ad obedire. Qui enim Deum amat, quidni amore Dei libenter obediat. Unde & Christus ipse dicit Discipulis suis: *Si diligitis me, mandata mea servate.* Joan: 14. Teste M. Gregorio: *Demonstratio amoris, exhibitio est operis.* Hoc autem opere (scilicet obediendo) DEI amorem vel maximè demonstrabis, qualiter vel quantum eum diligas: Pro ut nimirum vel languide, vel celeriter, tepide vel ferventer, cum aut sine mora vel murmure, in omnibus vel in paucis obedire affoles. Obtulit se Patriarcha Jacob ad serviendum Labano pro Rachel septem annis, dicens Genes: 29. 19. *Serviam tibi pro Rachel septem annis: & diligens eam Jacob, servavit pro ea septem annis, & videbantur illi pauci dies pro amoris magnitudine.* v. 20. Si septem anni in servitute, labore, sudore, onere, & onerosa obedientia (quam præstabat Domino suo, in omnibus obtemperans præceptis ejus) videbantur Jacobo dies pauci pro amoris magnitudine, quo ferebatur in Rachelem. Quis non sub jugo obedientiæ, sub suavi jugo Christi, suaviter serviat DEO pro DEO, seu propter Deum? si cum toto corde,

totâ animâ diligit? Certè servus quilibet amans Deum suum, quamvis per dura & aspera itinera mittatur, tamen difficultates & pericula omnia, Domino amore contemnit.

Octavus obediendi stimulus esse potest vinculum professionis, quo se obstrinxit Religiosus ad obediendum in omnibus propter Deum, & abnegandam in omnibus voluntatem propriam. Decernens soli Christo (ceu Regi suo) assumptis præclaris obedientiæ militare. (Prolog. Reg:) Ergo si non amor Domini te movet, certè propter obligationem & votum, seu propter servitium sanctum, quod professus es, obediendum oportet in omnibus, monente Ecclesiaste 5. *Si quid visisti DEO, ne moreris reddere.*

Nonum obediendi calcar addere potest metus Gehennæ; potestque profectò hic metus efficere, saltem in rebus necessarijs, & in conscientia obligantibus obedire nunquam detrectemus, quin imò potentis consideratio Gehennæ stimulare Religiosum pium, ut etiam in rebus duris & asperis (etsi non obligantibus) ultrò obediat, & obediendo pro præteritis peccatis satisfaciat, quibus dudum jam fortè infernum meruerat, recedendo à DEO per inobedientiæ desidiam, quem modò redire & Gehennam evadere per obedientiæ laborem adlaborare debet. Certè qui timet Dominum, nihil negligit, (dicit Ecclesiast: 7. 19.) sed utriusque omnibus in omnibus se submittit.

Decimum denique obediendi in omnibus motivum esse potest æterna vita, obedientibus promissa, ejus intuitu utriusque omnis labor debet videri sua via omnis difficultas facilis, omnis amarities dulcis, omnis molestia deliciosa: præsertim si consideres, quantum Coeli gloria brevi tempore, brevi que valeat obedientiâ comparari? Certè Dositheus 5. annorum obedientiâ magni Antonij gloriam sibi comparavit, à juventute in supremam ætatem aliàs DEO servientiâ. Et Christus præ

pro 33. annorum obedientia, exaltatus est à DEO in tantum, ut acciperet nomen, quod est super omne nomen, utque in nomine ejus omne genu flecteretur cœlestium, &c. Filij hujus sæculi obedientiam tam perfectè exhibent propter levissimam mercedem, aut, ut indignationem, vel punitionem evitent vel modicam: quanto majori igitur conatu perfectè obedire Religiosus debet pro mercede æternæ felicitatis, evitandisque Gehennæ pœnis, &c. Unde iterum cap: 7. Reg: gra: I. ait S. P. B: *Vitam æternam (quæ obedientibus & timentibus DEUM præparata est) animo semper revolvat, & custodiat se omni hora à peccatis & vitijs propria voluntatis.* Possunt profectò ista sola motiva sufficienter movere ad libenter obediendam in omnibus; nihilominus quia verba & verbalia motiva quidem movent, ast exempla *trahunt*, placet his motivis etiam exempla Sanctorum, perfectè & sine defectu ex prædictis motivis obedientium addere, ut forsitan saltem tibi obediendi motivum efficacissimum sit exemplum.

Undecimum igitur motivum in omnibus obediendi sit Sanctorum exemplum. Quantus amator & exactus observator obedientiæ perfectissimæ fuerit S. P. B. constat ex vita ejus, dum initio conversionis suæ Romano obedientissimus eò iter instituit, quò illum Romanus direxit, & in omnibus alijs eidem acquievit.

In S. Anselmo Cantuariensi Archi-Episcopo actuali, quantum fuerit obedientiæ studium, patet ex vita ejus, qui, cum ad Archi-Præsulatum illum eveheretur, id curabat unicè, ne occasione obediendi, seseque subijciendi penitus privaretur, ideoque supplicibus precibus Urbanum II. Pont: Max: rogitabat, ut *sibi etiam Archi-Episcopo* aliquem præponeret, cujus jussis obtemperaret. Datus ergò ei est Edinerus, cujus jussa tanti fecit Anselmus, ut nihil sine ejus jussione faceret; & sese ad quietem reponere jussus, nec latus quidem

dem invertere præsumebat, DEI & obedientiæ amore.

De S. Lamberto Episcopo notum est, quantum obediendi studio tribuerit, dum rigente hyeme jussus orare ad crucem, magnam partem noctis orando insumpfit, nivibus & intensissimo frigore non obstantibus; donec à Superiore (ejusdem interea oblito) revocaretur.

S. Bercharius vocatus ab Abbate, sine mora occurrens, vas apertum reliquit; reversus tamen nec guttam vini intereà effluxisse reperit. Idem S. Magnus venit, qui re & nomine (ac præsertim virtute obedientiæ) verè Magnus, cum aliquando vinum ex vase hauriret, vocante repente Magistro, immemor claudendi vasis, solius memor obedientiæ, sine mora accurrit: stupuit tamen, stetitque ad viri obedientiam vinum, & nec guttula in terram distillavit. Unde & bestię in Magno aliquid majus homine cernentes, ultro eidem paruerunt in omnibus; inter quas fuit & ursus, obediens ei ceu famulus obsequentissimus, & ad omnia imperata paratissimus minister. Erat ursus (jubente Magno) pomorum custos, ferrifodinarum latentium proditor & index, erat instructor, artem docens, quã incolæ foderent; erat lignorum & aliarum sarcinarum fidelis bajulus, prout imperabat Magnus.

Fuit & S. Damascenus Noster obedientissimus in omnibus, sine murmure, sine contradictione; à corde tristitiam, ab ore murmur longè proscribens; qui cum Damasci apud omnes in summo honore esset habitus, utpote primarijs antehac in Aula officijs functus & inter Consiliarios Princeps & Procerum primus: jubebatur deinde Monachus fiscellas ibidem vendere, sordes Cœnobij purgare: nec murmur resonabat nec querimonia. En heroicam, perfectam, & humilem obedientiam! quam seu Christi amor, seu purgatorij timor, seu sancti servitij, quod professus est, recordatio,

tio, seu celestis gloriæ & vitæ æternæ spes & desiderium provocavit.

Carolomannus Rex, Austrasiæ Thuringiæq; Princeps, sago & togâ præclarus, hostium terror, abdicato seculi fastu, sub Regula S. P. B. & Abbate Petronace, Christo vero Regi deinceps militans in Monasterio Cassinensi, ad ollas & lances curandas ac lavandas, reliquaque culinæ ministeria ablegatur, & Coqui duri ac impatientis hominis subditur imperio: exequitur hinc Carolomā: iustā pro posse suo exactissimè, quod si tamē leviter sceptri magis quàm fasciū culinariū peritæ manus exerassent, mox in promptu severa verborū imò & verberum censura adfuit: dum post contumelias illatas, etiam recentes alapas à coquo impactas devorare debuit, semperque quieto stomacho decoxit. A culina deinde ad caulam promotus, spartam hanc obedientiæ quam accepit, gnaviter ornavit; qui, ut oves servaret, & muneri injuncto exactè satisfaceret, se suasque vestes prædonibus exposuit; claudicantem oviculam humeris suis domum reportavit. Plura exempla obedientiæ & obedientium, spontè omitto. Hoc solūm hinc te moneo Religiose: Quod potuere alij, te quoque posse puta. Et horum exemplo omni obedientiā te subde Majori.

Synopsis & praxis hujus §. 1. *Virtutum incrementum continuò querere, per obedientiam, quæ Mater virtutum est.*

2. *Quotidie victoriam reportare de se, & triumphos agere sui in aliquo, per obedientiam.*

3. *Vim meritoriam addere operibus suis per obedientiam.*

4. *Studere assidue placere DEO per obedientiam, quæ omnia dicta & facta, imò & omissiones factorum possumus reddere DEO acceptas.*

5. *Hominem caelestem, imò terrestrem Angelum agere, faciendo per obedientiam voluntatem DEI in terra, sicut fit in celo.*

6. *Immolare DEI iuge Sacrificium laudis per obedientiam.*

7. *Martyrum se sociare choro, seu dignum se reddere, associari illis in caelo, obedientia virtute.*

8. *Sibi nihil Christo charius existimare, ut vel sacrificiis eius amore in omnibus perfecte obedias.*

9. *Meminisse voti obedientiae, & vel sic reddere quae debes DEO & Superiori obedientiam.*

10. *Saltem metu Gehennae in omnibus libenter obedire, ut vel sic certius eam evadas, nam ubi voluntas propria cessat & deficit, infernus metuendus non est.*

11. *Obedire, quantumvis in difficilibus, propter retributionem vitae aeternae.*

12. *Etiam directori in spiritualibus, seu Patri spirituali obedire, uti S. Benedictus Romano.*

13. *Exemplo S. Mauri obedire promptè, & caetera etiam in impossibilibus quodammodo.*

14. *In quacumque dignitate & officio ipse constitutus, obedientiae tamen non oblivisci exhibenda, vel aliter Majoribus, vel etiam Minoribus, exemplo S. Anselmi.*

15. *Etiam in duris & asperis obedire, & obedientiae penas subire (quantumvis innocens aut excusandus sis) exemplo S. Lamberti.*

16. *Ex occupatis manibus, & quod agebatur imperfectum relinquendo, currere ad obediendum, exemplo S. Bercharij & S. Magni.*

17. *Etiam in rebus humilibus & in tui depressionem ac confusionem aliqualem cedentibus obedire fortiter, exemplo S. Damasceni & S. Carolomanni. Vide, an talis fueris, & esse propone vel stude posthaec.*

INSTRUMENTUM LXIII.

Non velle dici sanctum, priusquam sit, sed prius esse, quò verius dicatur.

Instrumentum hoc tangit hypocritas, qui cupiunt dici, & videri sancti, antequam sint; simulant se justos, observantes, obedientes, zelosos, uno verbo, devotulos, ut laudentur ab hominibus, Confratribus, Superioribus: de quibus vel certè horum similibus Christus dicit Matt: 6. *Facies suas exterminant, ut appareant hominibus jejunantes.* Quod si igitur Esaiã teste, cap: 9. 17. *Omnis hypocrita nequam est*, nequissimum hoc vitium meritò ab omni Religioso voluit S. P. B. esse alienum. Monente idipsum S. Paulo Gal: cap: 5. *Non efficiamini inanis gloriæ cupidi.* Quid enim prodest (ait S. Gregorius) quòd omnes laudent vel te, vel factum tuum; si de hoc ipso, quòd tam vanam laudem quæras, propria conscientia te accuset.

Sunt præterea & alij non tam vanæ gloriæ, quàm commoditatis propriæ cupidi, quos Placentinos vocant, qui ad oculum (Superiorum vel maximè) sanctuli sunt aut tales videri volunt, expectantes exindè suam promotionem ad qualequale officium; aut certam accommodationem in vel extra Monasterium, vel quodcunq; aliud temporale commodum; cujus intuitu se simulant esse, qui non sunt, ut obtinere possint, quod avidè gestiunt: Omnes isti in præsens Instrumentum graviter impingunt, & sive votorum suorum compotes fiant sive non, semper miseri sunt: si enim vel laudem, vel commoditatem & accommodationem, cui inhiant, non acquirant, infelices se ipsosmet dicent, tanquam sua expectatione frustratos: si acquirunt, quod quærant? æquè sunt infelices, quia

receperunt mercedem suam (sed heu quàm exilem) nempè temporaneam , momentaneam , vanam pro æterna immensa & inæstimabili mercede retributionis æternæ. Sic enim tali mercede receptâ, in futuro mercedem non habent.

Sunt & alij, qui quidem pro scopo & fine suarum actionum non habent vel laudem hominum, vel Superiorum favorem & complacentiam, sed tamen si contingat eos ab alijs laudari, vel devotos aut sanctos credi vel dici, in hoc sibi complacent, & sese super alios interius extollunt; aut certè ab alijs extolli gaudent. Cui defectui obviare volens S. P. Benedictus monet, ne sanctus quis dici velit, aut talem se dici patiatur, priusquàm sit revera; sed potius prius ita studeat in veritate sanctus esse, ut si ab alijs contingat eum credi, præsumi vel prædicari sanctum, non falsè, non mendaciter, sed veraciter & cum fundamento in re talis dicatur, vel judicetur esse.

Smaragdus Abbas in hanc rem & hunc locum ait: Sunt, qui non esse conantur, sed dici lætantur sancti. Nomen sanctitatis volunt habere, sed sanctitatis opus non volunt exercere: ergò qui sanctitatis nomen habere desiderat, necesse est, ut prius sanctitatis opus agere non desistat. Dominus enim filijs Israël non dixit Levit; 11. 19. Dicamini sancti, quia & ego sanctus dicor: sed estote, inquit, sancti, quia & ego sanctus sum Dominus DEUS vester. Unde necesse est, ut, qui vult dici sanctus, sanctitatis prius agat opus; ut justè dici possit sanctus, quia sanctus est.

Deinde Matt: 23. 7. Rabbini ipsi seu Magistris verè talibus, vitio vertitur, quòd velint Rabbini, hoc est, Magistri vocari. Unde & Christus dehortatur Apostolos ibidem v: 8. *Vos autem nolite vocari Rabbi* id est non solum non ametis vocari hujusmodi honorificis titulis, verùm datâ operâ subterfugite tales titulos, & quantum in vobis est, repellite, recusate ac repudia-

pudiate illos. Si igitur Rabbini cognomen vel ipsis Rabbiniis interdicitur ambire, vel gaudenter audire, ne qualisqualis exinde nascatur superbia, sed ut vanitas omnis præcludatur; quantò magis sancti nomen, Religiosus quisq; refugiat oportet, cum forsan verò sanctus non sit, prout Rabbini fuerunt verè Rabbini. Certè si turbatur Regina Sanctorum omnium (Sanctissima Virgo MARIA) dum eam Angelus gratiâ plenam dicit, prout & reipsa fuit; quidni turbetur potius, quàm gratuletur sibi Monachus, nondum utique tam sanctus, qualem se vel videt æstimari, vel audit compelli.

Et hoc est, ob quod S. Anselmus Noster, Archi-Episcopus Cantuar: uberrimas potius fuderit lacrymas, quàm gloriatus fuerit, dum pro sancto se haberi proclamarique videret. *Edimerus in vita.* Hoc est, ob quod B. Yso Monachus Sanct-Gallensis, virtutes & miracula tam sedulò celare, dissimulareque voluerit, tantùm ne sanctus audire cogeretur. *Tom: 2. constantia Benedictina.* Hoc est, ob quod S. Odilo Noster Clericum illum à se prodigiosè curatum, & solo attactu, crucisque signo ab ulcere læthifero liberatum, cum indignatione repulerit, dum is sanitati restitutus ad Odilonem recurreret, ac gratias referret; quia scilicet maluerunt sancti esse opere, quàm vulgò dici. Nonne generosa ista sanctitas est, sanctum esse aut conari esse, sanctum verò dici, & laudibus celebrari, prorsus abnuere. *Hac est utiq; magna virtus (ait S. Bernardus) & summa securitas, quando & pè vivis, & tamen plus attendis, quæ desunt tibi, quàm quæ jam obtinueris; obliviscens bonorum operum (quæ retrò sunt) & extendens te ad anteriora.* Magna hæc sanè virtus est! Nam

Rarius in terris quidnam est, quàm nolle videri,

Sed nec iudicio grande quid esse suo.

Quæres, quid nomine Sancti propriè intelligatur, qualem nominari in hac vita prohibuit hinc S. P. Benedictus?

dictus? Respondeo: ad veram sanctitatem requiritur, ut quis non una vel altera virtute sit præditus, sed ut omni virtutum genere sit ornatus; ut non solum excellat in uno sed in omnibus; aliàs si vel in uno virtutum genere deficit, & defectuosus seu vitiosus apprehenditur, jam sanctus non est in rigore loquendo. Quis autem ille, qui sine nævo sit, qui sit omnis criminis expers? Hinc ergo errant quàm maximè, qui jam sanctos esse se putant, dum vel unica virtute pollent. Erit fortè, qui orationi frequenter & libenter incumbit, particulares precatiunculas quotidie percurrit, aut etiam cum gemitu aliquo vel cordis teneritudine peccata præterita DEO confitetur, jejunium vel abstinentiam aliquam, certamvè aliam mortificatiunculam exercet, & ecce! *Jam querit digito monstrari; & dicitur*: hic est. Sanctum se putat, quantumvis millenis alijs vitijs scateat. Hoc errore decepti leguntur fuisse multi Eremicolæ, de sua sanctitate sibi blandientes, quasi nemo sit illis similis in terra, aut æqualis quo ad sanctitatem; quibus tamen DEUS ostendit defectus quamplurimos, in quibus à vera sanctitate deficerent, atque ab alijs levis conditionis hominibus in sanctitate excellerentur.

Placet etiã hanc in rem referre verba Ansel: Bisling. digres: 12. num: 4. dicentis: Utinam hoc assidue cogitare studeret quisque Religiosorum. Qui fortè recenter & modicè à seculi vanitate & moribus conversus, phylacteria sua dilatat dicens: *Dives sum & locupletatus, devotus sum, perfectus sum, sanctus sum. Et nescit, quia miser est & miserabilis, & pauper, & cæcus & nudus.* Apoc: 3. 4. Vidisti quandoque pueros, qui propter unam exilem rubeam ligulam laceratæ manicæ affixam, seu novam laciniam veteri vestimento assutam, valdè se pulchros & decoros existimant, circumquaque se aspiciunt, sibi complacent, se ostentant, gloriantur, amantque ea propter laudari; his

his simillimi sunt Religiosi illi, qui videntur sibi coram DEO magni, in devotione perfecti, vereque sanctuli, dum sensibilem fortè in orationibus devotionem habent, aut lacrymarum gratiam; & ecce jam familiarissimos DEI amicos se putant, cum tamen multis adhuc vitijs sint obnoxij, & in passionibus suis animalibus necdum mortificati. Quid enim devotiones illæ externæ, vel etiam unus alterve actus virtutis internus est, nisi rubra ligula seu nova lacinia veteri centoni & homini vetusto, etiamnum mille defectuum centonibus confuto, superinducta?

Sed esto quis esset prorsus sine nævo, sine crimine, sine defectu pro tempore: an propterea jam sanctus dicendus & habendus est? Certè minimè. Lauda post vitam (ait S. Maximus) magnifica post consummationem. Quia Sanctus in hac vita propriè dictus, ille solus dici potest, qui imprimis mundus est ab omni nævo & inquinamento peccati, atque in bonis seu in virtute exercenda assiduus, habituatus, firmatus & constans; seu qui in sanctitate vitæ quandam jam firmitatem habet. Juxta quod S. Thomas 2. 2. Qu. 81. A. 8. ait: Sanctitatem importare duo: nimirum *perfectam mundiciem*, & *firmitatem in ea*. Quod si ergo non sola virtus, sed firmitas in virtute requiratur ad sanctitatem veram, quis verè sanctus dici queat, aut dici amet (utut mundus à peccato sit, utus DEI & virtutis pro tempore amicus sit) cum firmitate careat, aut certè eam sibi promittere non possit? O ego quid faciam, (exclamavit sacer Poëta) & merito:

O ego quid faciam, si nec pulcherrimus ipse

Lucifer, insontis nomen habere potest.

Fortè DEUS parcat cineri, qui Ditis ad antra

Præcipites Genios ultor ab ira jubet.

Vidi ego (quos mundi solidissima fulcra putassem)

Nicet in mores degenerasse malos.

Nil igitur sanctum verè est, ubi sine Deum Re.
 Subducis dextra robur, openquè tua.
 Claudicat integritas, tua si custodia desit,
 Cura sui nihil est, præsidis orba DEI.
 Subtrahat ille manû, cadimus; pia brachia tendat
 E desperatis casibus erigimur.
 Quam sumus instabiles, ni fulciat ille ruinam!
 Quo sine Riphaeum pectora frigus habent.
 Virtus nostra diu non stat: conatibus absit
 Numen; it in fumos: illic descendit opus.
 Virtuti ne crede tuæ: constantia (crede)
 Nulla est humanis insita pectoribus.
 Eripit infelix placidam discordia pacem,
 Victa quæ desidiæ subjacet impigritas.
 Divino cor amore calet? mox cana pruina
 (Restincto tepidi cordis amore) subit.
 Nunc gravis es: Curionis referes, aliquemq; Catonem
 Fis dicto citius morio, vappa, puer.
 Vertumnum dum vivis, agis, &c.

Quis igitur se sanctum dicat, aut dici gaudeat, qui
 lum constans est in inconstantia.

Vita hominis est similis naviculæ, quæ mari com-
 mittitur alto: hæc quam diu in mari est, nunquam
 extra periculum est; crebris ventorum flatibus,
 rijsque agitata procellis, mergi haud difficulter potest,
 quæ illæsa constitit hætenus: Non ergo Religiosus
 quisquam utut pius, dici sanctus amet, cum crebris
 ribus tentationum ventis expositus, uno momento
 adeptæ sanctitatis jacturam facere possit, si vel sensu
 succumbat. Nomen ergo Sancti in hoc statu motu
 & incerto, affectare aut sibi arrogare, nimis quam arro-
 gans, impudens ac imprudens est. Religiosus ergo
 cum fecerit omnia, quæ præcepta sunt ei, dicat potius
 monente Christo Lucæ 17. Servus inutilis sum, quam
 ut sanctum se nomet vel reputet, aut nominari re-
 putativè gaudeat. Si magna vis facere merita tua
 Chri

Chrysoſtomus homil: 38.) ea ne magna putes, & tunc magna erunt. Cæterum (ut Poëta ait) Mezlerus:

Nil agis, & nihil es, niſi te ſubmittere ſoletus,

Te fugis; & nihilo te minus eſſe putas.

Dicito (Chriſtus ait) legum poſt juffa peracta,

Ponderis ullius non fuit iſte labor.

Fecimus officium ſervile, nec amplius hilum;

Nec quia jam ſancti credimur eſſe, ſumus.

Præterea nota ad obſervantiam hujus Inſtrumenti perfectam, ſatis non eſſe, nolle ſanctum dici, dum quis non eſt: ſed præterea debere quemlibet Religioſum conari ſanctum eſſe, ut cum veritate ſanctus dici poſſit. Quippe ut Gerardus in hunc locum ait: *Quisquis ex Monachis & quibusvis Religioſis non conatur fieri & eſſe reipſa ſanctus; ſanè nunquam fuerit nec erit bonus, nedum Religioſus, nedum Monachus; quandoquidem Monachis & Religioſis omnibus propoſitus eſt perfectionis ſtatus, ad quem eos eniti, eluſtariq; oportet. Et quisquis ed currere non ſatagit, hoc ipſo eſt reprobus. Et eheu quantum ab eo conatu abeſt, ut fiat ſanctus, quando vix curat aut conatur fieri bonus? Hæc ille. Fiat reflexio ad præterita & futura: præſertim quoad ſtudium & conatum proficiendi, atque in virum ſanctum evadendi. Certè etſi non teneamur ſancti eſſe, tenemur tamen velle ſancti eſſe. Et hoc inuere voluit S. P. B. prohibens quidem velle ſanctum dici, jubens tamen velle ſanctum eſſe: hæc enim vocula velle etiam in poſteriori parte hujus Inſtrumenti ſubintelligitur, ita ut ſenſus ſit: Religioſum non debere velle dici ſanctum, priusquam ſit, ſed debere tamen velle fieri & eſſe ſanctus, quo verius poſſit dici ſanctus, qualis omnis Religioſus eſſe deberet. Et tunc certè talis voluntas (quantum eſt de ſe) efficax evadendi in virum verè ſanctum, utique ſanctiſſima & DBO gratiſſima eſt, juxta illud: *Si deſunt vires, tamen eſt laudanda voluntas.* Et certè, quin à tali ſincera volitione & intentione ſanctitatis.*

ipsa realis sanctitas dependeat, testatur Poëta dicens

Vis bonus esse, velis tantum : sis namq, volendo.

Is tibi posse dabit, qui tibi velle dedit.

Testatur idipsum etiam experientia ; & historia, quam refert Nicol: Lanc: opusc: 5. 6. 22. de Maria Bonaventura Ordinis S. P. B. Sanctimoniali, circa annu Christi 1626. quæ fuerat non solum genere nobilissima, & forma venustissima, sed insuper docilitate & ingenij sagacitate ornatissima, iudicio supra ætatem matura, mente generosa, & innata quadam prudentia præcellens, ast spiritualibus rebus minus addicta ; quas nauseabat potius, quam amabat, ad secularia, ad lætiora proclivis. Cum verò videret alias ejusdem loci, nempe Monasterij S. Franciscæ Romanæ Professas, annuis spiritualibus exercitijs sese excolere, ipsa quoque pium hoc opus cum cæteris aggredi persuasa est, quamvis ægrè ad id induceretur. Sed ecce quantum subito fuit mutata ab illa ! quam ignitos in voluntate motus, quam intensos pietatis & sanctitatis affectus seu sensit seu elicit ! Nam insveto fervoris æstu succensa, mox se totam DEO scripta propriæ manus syngraphâ in hunc modum devovit : Hanc obligationem DEUS meus & propositum, quod facio (scilicet avellendi me à rebus omnibus, quæ me possunt à tuo sancto elongare servitio) tam libenter facio, ut si post mea obsequia totâ vitâ impensa volueris me detrudere ad infernum, ero contentissima, dummodo in me tua sanctissima voluntas adimpleatur. Et hoc propositum fecit post unam unicam, eamque primam de sine creationis suæ meditationem. Postero verò die cum præfatus è Societate JESU Nic: Lancicius exercitiorum director & Confessarius ejus reverteretur, eundem sic affata est : Pater, non oportet amplius joculari cum Deo, agnovi, quid à me velit DEUS, quid nolit. Volo tota esse Dei, & totis viribus conari (NB.) ut ob majorem gloriam DEI sine morâ ullâ sancta evadam, non qua-

liscunq̄ue, sed magna & citò. Sicut dictum, sic & factum est. Quippe cuius vita fusius per præfatum Lancicium in citatis opusculis sparsim descripta & lecta longè dignissima, merum deinde fuit absolutissimæ perfectionis & sanctitatis exemplar.

Quid ad hoc Religiosi viri DEO addicti? an vultis dici sancti, priusquam sitis, & non potius cum Maria Bonaventura prius esse, quo verius dicamini? an non videtis, quantum possit vel unica generosa resolutio, & seria voluntas evadendi in sanctum, ut talis cum veritate dici merearis. Lubet hæc repetere, quæ dixi: *Vis bonus, vis sanctus esse, velis tantum: sis namque volendo: Is tibi posse dabit, qui tibi velle dedit.* Verumtamen oportet, ut resolutio hæc non sit pura vel-leitas, sed seria voluntas: non votum inefficax, sed efficax desiderium; non simplex de sanctitate complacentia, sed efficax intentio cum applicatione medicorum; inter quæ potissimum & principale seu fundamentale remedium est, quod S. P. Benedictus Instrumento immediatè sequenti subjungit, scilicet *præcepta DEI factis quotidie adimplere*; quibus si addideris exactam sacræ Regulæ observationem, ut præcepta Regulæ in omnibus quotidie ad amissim observes, Sanctus (promitto) fies, non qualiscunq̄ue, sed magnus & citò.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. 1. *Non se simulare justum, devotum, zelosum, obedientem, observantem, ut vel laudem obtineas, vel gratiam ineas apud alios.*

2. *Hypocritam non agere ob spem promotionis, officij, &c. sed potius reipsa agere hominem sanctum, hominem Religiosum, hominem DEO devotum, esto propterea non promovearis.*

3. *Non solum non quarere ex intentione & proposito laudem: sed etiam laudem per accidens obvientem averfari, & nunquam animo extolli, exemplo S. Anselmi & Odilonis.*

4. *Omni modo conari, ut sanctus sis, omni modo fugere, ne sanctus dicaris, celando potius virtutem & sanctitatem, exemplo S. Yffonis.*

5. *Non uni tantum virtuti addictum esse, sed omni virtutum genere ornatum; aliis minimè sanctus es.*

6. *Propter unam vel alteram virtutem se nunquam extollere; quia si unam habes, scito multò plures esse, quibus cares.*

7. *Non solum bona exercere, sed etiam in bonis & virtutibus se reddere habituatam, firmatam, constantem; qui enim pro tempore sanctus est, non pro semper, iam sanctus non est.*

8. *Sanctitati omni modo studere, seu perfectionis studio incumbere, quisquis eo non enititur, reprobus est, id quòd Religiosus (licet non teneatur sanctus esse) teneatur tamen velle sanctus esse.*

9. *Magno desiderio & seriâ voluntate ac resolutione ferri, ut verè evadas sanctus, exemplo Maria Bonaventuræ; nam si vis sanctus esse, velis tantum (sed efficaciter quantum est ex te) sis namq; volendo, qui tibi velle dedit, etiam posse dabit.*

10. *Servare præcepta DEI & præscripta Regula; his alis ad sanctitatis apicem facile evolabis. Examine te super hisce punctis, quid de præterito feceris, & de futuro facere velis.*

INSTRUMENTUM LXIV.

Præcepta Dei factis quotidie adimplere.

Quia non sufficit ad salutem, quomodocumque & inefficaciter velle esse sanctum, sed oportet bonam voluntatem in effectu ostendere, neque satis est habere velleitatem & propositum adimplendi præcepta DEI, nisi etiam in opere impleantur.

tur, idcirco occurrere volens S. P. Benedictus multorum errori, qui volunt beati & sancti esse, sed vera media differunt aut negligunt adhibere. Hinc hic præscribit unicam salutis & veræ sanctitatis remedium, nimirum præcepta DEI adimplere factis. Tria igitur circa præsens Instrumentum discutiemus, primò: quibus ex motivis & causis præcepta Dei adimplenda sint omni conatu? Secundò: Cur S. P. B. dicat adimplenda esse factis? Tertio: Cur & quomodo quotidie?

Sunt imprimis præcepta DEI omni conatu adimplenda omnia & singula, multiplicitate ex causa. *Primò*, propter præcipientis dignitatem, auctoritatem, & Majestatem. *Secundò*, propter præcipientis rigorositatem, & severitatem. *Tertio*, propter dilectionem & gratitudinem præcipienti debitam. *Quartò*, propter ipsorum præceptorum facilitatem. *Quintò*, propter adimplentionis suavitatem ac jucunditatem. *Sextò*, propter adimplentionis seu adimplentis utilitatem. Quod ad primum attinet, quanto digniores, eminentiores, excellentiores sunt Domini, tanto servi ad obedientiam solent esse promptiores; quis autem Dominus est ut DEUS? qui est magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis? Ergo reverentia Dei, summi Dei, veri Dei te compellat Religiosè ad servanda mandata ejus, compellat & timor, de quo Ecclesiastes cap: ultimo: *DEUM time, & mandata ejus observa*, quippe qui potestatem habet & animam & corpus transgressoris perdere in Gehennam; compellat & amor, quem DEO debes, ut observes mandata ejus. Quippe signum dilectionis est exhibitio operis. Et Christus Joan: 14. ipse dicit: *Si diligitis me, mandata mea servate*. Compellat & gratitudo ad mandatorum Dei spontaneam adimplentionem; Quia ut Hieronymus ad Celantiam scribit: *Quid tam ingratum videri potest, quàm adversus ejus vivere voluntatem, à quo ipsam vivere acceperis.*

Denique vel ipsa præceptorum facilitas ad eorum observantiam merito nos deberet allicere & pertrahere. Siquidem Deus ipse Deut: 30. testatur: *Mandatum, quod ego præcipio tibi hodie, non est supra te.* Et Joan: ep: 1. cap: 2. ait: *Mandata ejus gravia non sunt.* Christus verò Matt: 11. asseverat: *Jugum meum suave est & onus meum leve.* Si quæras, quomodo facilia suavia, levia dici queant DEI mandata, cum multis accidant tam difficilia, tam acerba, tam gravia? Facilia sunt, suavia sunt, levia sunt amanti, & virtutes frequenter exercenti; quia ut August: ait: *Laboresantium non sunt difficiles.* Hanc verò facilitatem quæ ex amore provenit, auget ipse acquisitus cum tempore virtutis habitus, qui utique ex natura sua dat facile posse. Cui ergo præcepta Dei gravia sunt, sua culpâ id accidit, quia non amat, quia in virtute se non exercet, & habitum procurare negligit. Cæterum amanti & volenti nihil difficile est; facilia & possibilia sunt omnia. Si ergo Chrysostramo teste: *Quanto leviora sunt præcepta, tanto majus supplicium his est, qui non obediunt;* Nonne omni studio curandum, conandumque Religioso est, ut Divina adimpleat præcepta?

Neque solum facilia, sed & suavia sunt præcepta Domini, dicente Ecclesi: c. 18. *Nihil dulcius, quam respicere in mandatis Domini.* Nec solum suavia, sed & utilia, summèque proficua sunt homini, quippe quibus solis aperitur homini introitus Regni cœlestis. Unde & Deut: 5. dicitur 32. *Custodite ergo, & facite ea, quæ præcepit vobis DEUS, & non declinetis neq; ad dextram, neq; ad sinistram, ut vivatis, & bene sit vobis.* Deinde Proverb: 31. dicitur: *Præcepta mea cor tuum custodiat, longitudinem dierum, annos vitæ & pacem apponent tibi.* Et cap: 6. 23. *Qui custodit mandatum, custodit animam suam.* Et Jerem: 7. 23. dicit DEUS: *Ambulate in omni via, quam mandavi vobis, ut bene sit vobis.* Et Joan: 14. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.*

Et Pater meus diliget eum, Et ad eum veniemus, Et mansionem apud eum faciemus. En utilitatem! Si ergo Religiosus bonum utile, si delectabile quærit, si vult ad vitam ingredi, si vult, ut sibi bene sit, si vult longitudo dierum, annos vitæ, pacemque habere, si vult custodire animam suam, si vult à DEO diligere, & diverforium fieri DEI Altissimi Patris & Filij & Spiritus Sancti? servet mandata, & obtinebit hæc omnia.

Verum hic observa præcepta Dei adimplenda esse factis, ut loquitur S. P. B. Factis inquam, non nudis verbis: Factis, non velleitatibus nudis, factis non meris inanibus propositis, juxta id, quod & Apostolus monet Rom: 2. *Non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur.* Neque omnis, qui dicit: Domine Domine, intrabit in Regnum cælorum, sed qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, dicit Christus Matt: 7. II. *Eccur hoc? quia nimirum regnum Dei paratum non est, nisi diligentibus DEUM, juxta illud Pauli: Nec oculus vidit, &c. qua DEUS paravit his, diligentibus eum: Nemo autem diligit Deum, qui mandata ejus non custodit, seu non adimplet.* Solùm enim ille (ait Christus Joan: 14.) *qui habet mandata mea, & servat NB. ea; ipse est, qui diligit me; Id est: qui habet in memoria, & servat in vita: qui habet in cogitationibus, aut etiam in sermonibus, & servat in moribus: qui habet audiendo, & servat faciendo.* Et iterum Joan: 8. dicitur: *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum: Non dicit Apostolus, si quis sermonem meum audierit, cognoverit, sciverit, &c. sed si quis sermonem meum & voluntate & opere servaverit. Quid enim prodest voluntatem Domini scire, sed non facere? certè servus sciens voluntatem Domini, sed non faciens, (Matt: 7.) quid reportabit lucri? vapulabit multis.* Atque hoc est, quod S. P. B. in Regula præcipit, ut verbum Dei (seu sanctum Evangelium) stando &

do & cum tremore audiatur. Hoc est, ob quod universalis in Ecclesia, eaque laudabilis consuetudo introducta est, ut, quoties sacrum Evangelium seu in Missa, seu in Concione legitur, stando audiatur, ut hoc ipso corporis situ (hoc est stando) demonstremus peroratos nos, & expeditos esse ad currendam viam Divinorum mandatorum, quæ nobis præleguntur; non contenti esse tantum auditores verbi, sed & factores ac executores.

Non ergo satis est DEI præcepta adimplere velle, sed operibus & factis: neque sufficit audire & scire legem voluntatemque Dei, sed exequi, sed facere eam; aliàs errat & procul aberrat, qui habet & novit mandata, sed non servat ea: quia *scienti bonum & non facienti, peccatum est illi.* Jacobi 4. Hinc iterum iterumque I. Joan: 37. monemur: *Nemo vos seducat, qui facit justitiam, justus est.* Id est, solus ille est justus, qui facit opera justitiæ, solus ille sanctus, qui operibus sanctitatem comprobat, aliud si docemur quocumque spiritu, seducimini: Ergo nemo vos seducat, nec vos seduci permittite Religiosi, qui facit justitiam, justus est; hanc qui non facit, justus non est, sanctus non est. Et hoc ipsum est, quod innuere Jacobus alibi (cap: I.) voluit, dicens; *Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos.* Ubi observatione dignæ sunt postremæ particulæ: *fallentes vosmetipsos*: quibus insinuatur aperte, quod, qui factis legem Dei non implet, semetipsum fallit & turpiter decipit, quia talis sanctus non est, justus non est, & consequenter nec debetur ei corona justitiæ, hæc enim non debetur nisi ei, qui facit justitiam. Sed sunt tamen, de quibus Poëta conqueritur Mezleræ lib: 3. c. 36.

Affectus non nemo pios gerit; attamen idem

Nil agit, affectus ut pietatis alat.

Nescio, quid certè est, volumus gens sancta videri,

Interea Studijs turba profana sumus.

Huic ergo malo & errori occurrere volens S. P. B. vult, ut non tantum geramus affectus pios, aspirantes ad vitæ sanctitatem, sed etiam effectus præstemus, & ipsam affectuum sinceritatem demonstramus in effectu; utque non tantum velimus gens sancta videri, sed etiam media sanctitatis applicemus, & manum operi admoveamus. Non simus ad instar cati, de quo non nemo Vatum: *Catus amat piscem, sed non vult tangere flumen.*

Quid ergo sibi vult particula illa *quotidie*, dum dicit Sanctissimus Legislator: Præcepta Dei adimplenda esse *quotidie*? R. Intelligi posse, quod sint adimplenda toties, quoties occurrunt & urgent hujusmodi præcepta, si verè & in rigore præcepta sint; vel denique, si sint consilia; adimplenda veniunt toties, quoties occurrit occasio. *Ly* ergo *quotidie* idem sonat hinc ac assidue, sine intermissione seu interruptione per actum contrarium. Sic & Psaltes psal: 97. ait: *Quomodo dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est.* Quomodo tota die? utique quod quotiescunque per diem occurrerent mandata DEI observanda, observaverit semper, & semper de ijs observandis sollicitus fuerit seu actualiter, seu virtualiter, seu habitualiter: Vel denique *ly* *quotidie* denotat idem hinc, quod alibi apud Psalmistam *ly* *in æternum*. *Inclinavi (ait) cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum.* Quomodo autem sunt justificationes Domini in æternum, nisi quando ab illis non disceditur, sed toties observantur, quoties observanda occurrunt; Eodè ergo sensu vult S. P. B. mandata Dei adimpleri *quotidie*, id est assidue: toties, quoties: nullo die, nullo tempore excepto; ne aliquâ horâ nos inutiles servos factos aspiciat Deus (ut alibi S. P. loquitur) & sic nequissimos servos perpetuam tradat ad pœnam, qui tali tempore eum nolimus sequi ad gloriam.

Potest ergo *ly* *quotidie* intelligi, ut non deficiamus

mus aliquando ab adimptione præceptorum, qui semel jam cœpimus ea adimplere. Prout pulchrè explicat Textum illum Smaragdus Abbas, qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me: qui habet (ait) faciendo, & servat perseverando, ille factus est, qui diligit me.

Sed dicēs: quis est hic, & laudabimus eum, qui tantam sibi constantiam possit promittere in custodiendis mandatis Dei? cùm homo & hominis virtus & Justitia, quasi flos quidam egreditur; facilè conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet, adeò ut quisquis etiam piissimus Religiosus cum Poëta dicere & ingemiscere possit. (*Maculæ libro 3. cap: 33. & 34.*)

Vivit inextinctis etiamnum carbo favillis

(*Prob dolor*) & non sicut mortuus ipse mihi!

Intestina gerunt etiamnum praelia sensus

Et mens; nulla quies, pax quoque; nulla mihi est.

Verùm ut ista verissima sint, juvat tamen in auxiliium vocare DEUM, juvare paratissimum, cùm eodem Vate sic pergente:

Attamen ô JESU motor composito fluctus

Qui potes Oceani: surge, inopemque juva.

Litu amatricem violentius obrue carnem,

Illius & vires viribus ange tuis.

Exere virtutem, sanctæque potentia dextra.

Clareat: extra te spes mea namque jacet.

Plus quam septennis vicibus mutabilis; uno

Vix unquam soleo strenuus esse die.

Mox tamen ut visum fuerit tibi, fortior exto:

Auxiliatricem te mihi dante manam.

Deinde potest etiam intelligi sic, ut non differamus adimplere præcepta Domini, sed quotidie, id est, vel hodie incipiamus diligere & exequi mandata Domini, non differentes eorum adimptionem de die in diem. Sicut fecit adolescens ille genere nobilis, sed non

non virtute; divitijs locuples, aſt ditior vitijs: de quo S. Antoninus Part. 2. Summæ. tit. 9. c. 13. §. 5. Is ergo quotidie Deum rogavit, ut ſe mori non ſineret, niſi præmonitum de appropinquante fato, ut tunc ſaltem inciperet Divina adimplere præcepta, quæ per decurſum reliquæ vitæ tam liberè præteriret; ut veſ ſic poſſet ad vitam ingredi ſervans mandata in fine vitæ. Sperabat nempe tunc, præteritas omnes præceptorum Dei prævaricationes ſeriâ pœnitentiâ deleturum, & recenti mutatione emendationeque vitæ, præterita mala compensaturum omnia: Et ecce, quia vel oratio modica tantæ eſt apud Deum efficaciz, vel DEUS tam pius, ut etiam peccatoris preces quandoque exaudiat, has quoque exaudivit, & Angelum bonum miſit, qui eum certioſer redderet de precibus exauditis, ſignificans eum minimè moriturum ſine mortis prænuncio. Et quia ſecuritas audaciam parit, etiam juvenis iſte miſellus, ſecurus de mortis prænuncio, factus eſt audacior Divinarum legum transgreſſor, & protervus voluptatum amator. Occinens illud ſibi: *Coronabo me roſis, antequam aſceſcant, nullum ſit præteritum, quod non pertranſeat luxuria mea.* Sed non diu poſt, luxuriantis in delicijs ſuis adoleſcentis caput dolor occupat, febris corpusculum; jamque amici & conſanguinei periculum inſeſtum obſervantes ſvadent juveni ægro, Confessionem peccatorum, deteſtationem anteactæ vitæ, novæque vitæ proſiſitum & inchoationem. Quibus ille reſpondit illud unicum: *Nondum venit hora mea: infirmitas hæc non eſt ad mortem.* Verùm non remittente, ſed ingraveſcente morbo iterum inſtant, & urgent cognati ac vicini, ut ſuæ tandem proſpiceret ſaluti. Sed quid æger ad hæc: nondum eſt tempus; faciam hæc, ubi convaluero; moriturus ſuo tempore omnia hæc, & vniuerſa mandata Dei adimplebo. Et quia magis magisque malum invaliſcebat, tertium adſunt Amici & Sacerdotes; hortantur,

tur, rogant, ut Christiani morituri officium & unâ Divina præcepta adimpleret. At ille certiores mortis expectans Nuncium, nihil egit. Dumque sic morantem trahit, adstat illi cœlestis Nuncius (nempe idem bonus Genius) annuncians ei migrandum jam esse; mortem jam stare ad limen domus succinctam, & paratam eum è medio hinc tollere, abeundum nunc esse, nec amplius quidquam induciarum concedi: Jam mortale fatale torquet spiculum, percussus interibis. Dixit hæc Angelus, & simul vixit infelix adolescens; hoc est vixit, ut vere desijt, futurus sanè beatus, si non traxisset tempus in servandis mandatis DEI, sed ea quotidie potius incipiendo adimplèssset. Hoc ergò præcavere volens S. P. B. à suis Religiosis, monet præcepta Dei quotidie adimplere, non differendo custodiam mandatorum Dei de die in diem.

Si quotidie adimplere oportet Divina præcepta, ergò vel hodie incipe, ne mors prius, quàm incipias præveniat te, quæ senibus est in januis, juvenibus semper in insidijs. Serum est tunc incipere vivere, cùm definendum est: tunc primò incipere adimplere præcepta DEI, cùm jam tempus retributionis instat, quo redditurus sit Dominus unicuique juxta opera sua. Absit, ut dicat Religiosus id, quod alius profanus, mundanus homo, dicere potest: adhuc sum juvenis, & in dimidio dierum meorum, adhuc facio faciamque nequam diu, quod me delectet, quod caro, quod mundus suggerit aut præcipit, suo tempore etiam Dei implebo præcepta, nunc carnis, nunc mundi libeat licere atque implere: omnia tempus habent. At forte tempus erit nullum, quo tibi tempus erit servandi præcepta DEI, quæ pro tempore contemnis, quæ hodie & quotidie non observas.

Synopsis & praxis hujus Instrumenti. 1. Præcepta Dei adimplere tum ex amore, tum ex timore & reverentia, tum ex gratitudine.

2. Non causari difficultatem in adimplendo Dei præcepto, quocumq; tandem, sed potius facilitatem sibi facere per frequentatos actus. Vide ergo, in quo præcepto majorem difficultatem sentias, & in eo te frequentius ac libentius exerceas.

3. Saltem propter bonum, utile, propter aeternum, & immensum præmium præcepta Dei quotidie adimplere.

4. Factis non verbis, non velleitatibus, aut nudis propositis ferri in legem Dei.

5. Non solum quotidie præcepta DEI, aut sacra Regule, vel etiam dicta S. Evangelij quotidie audire, sed quotidie factis etiam adimplere.

6. Præcepta Dei obligantia adimplere semper, consilia verò toties, quoties occurrit occasio.

7. Quotidie adimplere, hoc est, à bono non deficere, non desistere agere bene.

8. Quotidie adimplere, hoc est, non differre adimplentionem, sed vel hodie incipere, ne priusquam incipias, te mors præveniat. Vide, an ea sic quotidie adimpleveris, aut quomodo posthac adimplere velis.

INSTRUMENTUM LXV. Castitatem amare.

1. Tim: 5.

Sexagesimum quintum honorum operum Instrumentum est castitatis amor: & certè ponitur hoc ipsum Instrumentum post priora duo, eò quòd nemo sanctus esse vel dici possit, qui castus non est. Nam ut Aug: ait: *Castitas sola est munimen invictum sanctimonie, sanctitatis indicium, claritatis fastigium.* Sed nec juvat reliqua præcepta Dei factis implere juxta præcedens Instrumentum, nisi contingat & castitatem amari, illibatèque observari, juxta id, quod S. Norbertus Gregorius ait: *Unum sine altero DEO placere, ne-*
qua-

quaquam potest, si aut is, qui bona agit, adhuc luxuria inquinamenta non deserit, aut is, qui castitate praeveneret, necdum se per bona opera exercet. Nec castitas enim magna est sine bono opere, nec opus bonum est aliquid sine castitate. Et Chrysostr: hom: 52. in Matth: de Virginitatibus loquens, ait: De ratione prudentis Virginis est, ut sit sancta corpore & spiritu, ut non solum opere non peccet contra castitatem, sed etiam abstineat ab omni alio malo, quo spiritus & anima inquinatur; quo corpus fornicatur, quando cum viro conjungitur, anima autem, quando diaboli voluntatibus in quocumque genere sociatur. Anima ergo, quae haec non servat, quae castitatem simul, & reliquam vitae sanctitatem non conjungit, fatua Virgo est; & verè fatua dum per solam Virginitatem corporis putat se placere DEO, si de cætero faciat, loquatur, cogitet, quae displiceant Deo.

Rectè ergo prioribus Instrumentis subjungitur Instrumentum praesens de castitate, circa quam consideranda veniunt quatuor: 1. Quid sit castitas, & quid sit eam amare, curque hic jubeamur non tam servare, quam amare eam? 2. Quænam bona conferat castitas, seu quænam sint motiva amandi illam? 3. Quænam media & praesidia sint, conservandi illam? Quæ omnia tribus §§. pro materiae hujus præcellentia expeditur.

§. I.

Quid sit castitas, & quid sit amare eam, curque jubeamur non tam servare, quam amare illam?

Castitatis perfectæ & completæ nomine intelligitur cordis & corporis incorruptio; illa enim verè & veraciter castitas est, qua nec corpus finit polluit, nec mentem maculari; prout ait in hunc locum Smaragdus

dus Abbas. Unde non sat est ad castitatem perfectam corpus servare aut habere impollutum; nisi ab hujusmodi peccati inquinamento impollutus servetur & animus. *Nihil prodest incorruptio carnis, ubi deest integritas mentis. Nihil juvat mundum esse corpore, qui pollutus est mente.* Sunt tamen fortè multi, qui carnale quidem commercium cum fœmina non habuerunt in corpore, desiderant tamen illud in mente. Et propterea frequenter fit (inquit cit: Author) *ut nupta melior sit, quàm illa, quæ Virgo est corpore, animo autem fornicaria.* Econtra sicut satis non est corpus servare impollutum & non animum, sic econtrà satis est, animum habere castum & impollutum, esto invitis & inscijs contingat corpora maculari. Prout certè S. Lucia ad Tyrannum dixisse legitur, *si invitam jusseris violari, seu corpus feceris invitæ commaculari, meritum mihi duplicabitur ad coronam.*

Vis scire ergo Religiose, quid à te perfecta castitas requirat? hoc scilicet, ut caveas vel maximè tria vitia in cogitatione, tria in verbo, tria in opere: Quoad castitatem animi sive in cogitatione, cave negligentiam in repellendis turpibus desiderijs, morosam delectationem, voluntarium consensum. Tria item vitia in verbo tibi interdicta sunt, si perfectè castitatem ames: nimirum colloquia sensualia, parum honesta, & omnino turpia. Tria item in opere: aspectus, oscula, tactus inverecundi. Ab omnibus his immunis sis, oportet, si castitatis amans es. Talem enim tamque perfectam & quasi Angelicam castitatem hinc S. P. B. à te exigit, dum indefinitè castitatem amare jubet, scilicet castitatem in animo & corpore, castitatem in cogitatione, verbo, & opere; quis enim dubitet indefinitam propositionem hinc quoque æquivalere universali, utpote in materia necessaria; scilicet ad salutem. Ex his habes Religiose, quid sit castitas quoad naturam suam, & quoad obligationem tuam.

Si verò scire velis, quid sit castitas quoad laudem & encomia, quibus à SS. PP. ornatur, Cyprianum confule lib: de bono pudicitiae; ubi castitatem vocat probitatis praesidium, improbitatis excidium, fortitudinis firmitatem, animae victoriam, corporis suppressionem, ubertatem gloriae, pronubam sanctitatis, repudium turpitudinis, hostem immunditiae, exercitium pudoris, custodiam virtutum, exilium corruptionis, & triumphatricem omnis dissolutionis.

Nec minus facundus est in castitatis encomijs D. Ephrem: To: I. serm: de castitate: Juxta quem castitas est, quae oculorum licentiam frangat, carnem castigat, & in servitutem redigit, cor possidentis letificat, & animam ad caelestia eluclanti alas adjungit, spirituale gaudium parit, marorem auferit, passiones minuit, pigritiam depellit, patientiam affert, possessorem suum ceu currus spiritualis in sublime evehit. Haec rose instar in medio ardua & corporis floret, uniuersamq; domum odoris fragrantia replet. Inhabitare in domo anima Spiritum S. facit, homines Angelis similes reddit, & Agnum caelestem sequitur, quocumq; ierit. Haec Ephrem, non magis castitatis laudator, quam amator. Beati igitur Religiosi, terque beati: qui castitatis amantes sunt, qui mundo corde sunt & corpore, mundam animam: mundi cogitatione, mundi verbo, mundi & opere: qui in carne constituti, sed extra carnem viventes, acceruntur è caelo, quod imitantur in terra; qui castitatis admodum niculo ceu spirituali vehiculo & curru, in sublime evehuntur, & Angelis æquiparantur, dum per castitatem Angelorum Domino copulantur.

Porro castitatem amare quid est, nisi eam æstimare, æstimatam super aurum & topazion custodire, custoditam conservare, conservatam caelesti in ferreo thalamo, afferre Sponso Christo Regi, cui per castitatem desponsamur. Si ergo castitatem amamus, opere demonstrare amorem, quippe & hic demonstrare

tio amoris exhibitio est operis. Castitatem non amat, qui eam non servat, aut servare non curat. *Et nemo diligentius servat* (inquit in hunc locum Gerardus,) *quàm qui serid amat; tantò autem servat custoditius, quantò, quod amat, novit esse fragilius: & quantò major est thesaurus, & ab insidiantibus expetitur aut impetitur acrius, tantò ferventius amatur, & vigilantius custoditur.* *Et quis non amet castitatem, quàm qui sordibus posthabet puritatem, & hunc porcum verius esse noveris quàm hominem.* Hæc Gerardus.

Jubemur autem non tam servare quàm amare castitatem; quia castitas, dum non serid, sedulo, & intensè amatur, coipso nec facilè servatur, sed citò deperditur: quis enim perdere multùm curat, quod non multùm amat? certè omnes, qui castitatem amant, illi & servant, sed non omnes, qui eam servant, amant: Aliqui enim eam inviti servant.

Christus Matt: 19. ait: *Sunt eunuchi, qui ex ventre matris ita nati sunt; & sunt, qui ab hominibus eunuchi facti sunt; & sunt, qui se ipsos castraverunt propter Regnum Cælorum;* His verbis latenter nos ad ultrò eligendam, adeoque diligendam Virginitatem inducit, quasi diceret: Cogita, si aut à natura talis esses, aut ab hominibus eam injuriam passus, ut te castrarent invitum, quid faceres, cùm & ejusmodi voluptate careres, & nullam carendo mercedem consequereris: Gratias igitur nunc DEO agas, quòd cum mercede atque corona idem sustineas, seu castitatem serves, quòd illi fine coronis & præmio faciunt; Oportet igitur castitatem non solùm servare, cùm violare fortè illam non possis, sed & amare, & libenter servare. Eunuchi enim, nisi etiam ipsà mente, voluntate, & castitatis amore se contineant, frustrà & inutiliter tales sunt; seu frustrà castitatem servant, quia meritum non habent, nec præmium. Qui verò amore castitatis ultrò se contineant, hi laudabiles sunt: horum enim est

regnum cœlorum. Voluit Christus non solum castitatem quomocunq; servari, sed spontaneè, sed cum alacritate, gaudio, & amore, singularique voluntate studio: Et hoc etiam hic innuere voluit S. P. B. præcipiens *castitatem amare*: Istud igitur Instrumentum perfectè non observant Religiosi illi, qui quidem castitatem servant, sed non amant; malentes se fortè voti obstrictos non esse, ut vel ad tempus carnis delicias experiri liceret.

Qua de re Chrysostomus homil: 52. in Matt: post initium (de quinque sapientibus Virginibus loquens) ait: *Sapientis Virgo est, ut neq; habeat virum, neq; desideret. Quid enim profit, si propter votum suum in Virginitate quidem mansit, si tamen post votum nubere voluerit. Certè si non est nupta, voluntatem tamen habet nubendi corpore quidem Virgo est, animo autem nupta.* Ad hoc ergo vitium præcludendum, castitatem S. P. B. animus jubet, non servari solum.

Porro cur ea ultrò intense amanda, & non solum quomocunq; citra amorem servanda sit, sufficientia motiva suppediant sequentia bona, quæ confert castitas. Bona enim castitatis, urgentia sunt motiva mandandi illam. Duodecim autem præcipue bona sunt quæ castitas confert: totidemque motiva præbet amandi. *Primo*, quia pulchra est; hominemq; pulchrum, mundum, & decorum reddit; prout econtra luxuria hominem inquinat ac deturpat: quemadmodum enim incastus & pollutus homo, sordibus immundis fœdatur & fœtet: sic castus & purus, miræ puritatis odore & nitore gloriatur. Unde Sapientiæ dicitur: *O quam pulchra est casta generatio!* Quis ergo non amet pulchritudinem, quâ illecti SS. Angeli sanctorum amant consortium? Unde exclamat Bernardus epist: 42. *Quid castitate decorius! quæ mundum facit immundo conceptum semine, Angelum de homine.*

Secundum ergo bonum, quod castitas amandi

præstat, & motivum præbet amandi illam, est, quod amantem castitatis efficiat Angelum, imò plus quàm Angelum, testante Chrysologo serm: 143. *Semper est Angelis cognata Virginitas, & quæcunq; etiam non Virginalis castitas: In carne enim præter carnem vivere non terrena vita est, sed celestis. Angelicam gloriam & pulchritudinem æmulari, majus est quàm naturaliter habere: esse Angelum felicitatis est, Virginem esse, castum esse, impollutum esse, virtutis.* Idipsum antè relatus Inellifius confirmat Bern: serm: 42. *Quid castitate magis decorum, qua Angelum de homine facit; differunt quidem inter se homo pudicus & Angelus, sed felicitate, non virtute; etsi illius castitas felicior, hujus tamen fortior esse cognoscitur.* Ecce castitatis pulchritudinem, ecce præmium puritatis, quæ mirabili metamorphosi homines transfert in Angelos, & corpus terrestre (quod aliàs grave est, & aggravat animam) elevat ad celestium spirituum societatem. Quid potest majus dici, quàm hominem ex nervis & ossibus compactum, & ex pulvere & luto formatum, per continentiam & puritatem corporis accedere ad dignitatem Angelorum? Tanta est pulchritudo castitatis, ut ea suppar sit pulchritudini celestium spirituum. Valerianus & Tiburtius Nobilissimi Juvenes Romani, cum Cæcilie castissimæ, in cubiculo oranti adstantem Angelum aspexissent: mox pulchritudine Angeli & castimonie capti, relictis nuptijs & Hymenæi gaudijs, toto pectore ad castimoniam, ad Martyrium, ad Angelorum in cælo societatem anhelârunt. Quidni ergo & nos castitatem amemus? ut mereamur & nos ad dulcissimum Angelorum consortium, & naturæ illius incorruptæ puritatem admitti, & Angelis accenseri in hac & altera vita. O castitas! quæ in carne vivis sine carne, in sensu sine consensu, in vita mortali cum gloria immortalis! Angelorum imitatrix in terris, & particeps felicitatis illius, qua illi lætantur in cælis! Quis te non amet & pulchra, & decora castitas.

Hinc oritur & tertium motivum amandi castitatem, eò quòd castitas non solùm hominibus sed & Angelis hominem reddat amabilem. Quia sicut omne animal diligit sibi simile, sic & Angeli (qui naturaliter casti sunt) familiarius diligunt homines castos; imò non tam amabilem reddit hominem, sed & honorabilem Angelis Angelica castitas, adeò ut non in amore solùm sed & in honore sit apud Angelos homo castus; prònum quippe est honorare eum, quem quis novit excellentiorem se in aliquo genere: nòrunt autem Angeli, castos homines esse suprà se: Nòrunt quòdem se puros esse (uti & sunt) ex natura; homines autem nòrunt puros esse ex virtute: se ex felicitate creationis, Religiosos ex voto professionis: se ex loci habitationis, in quo nulla esse potest impuritas, Religiosos in loco *immundi mundi* vident esse mundos: se nòrunt puros & castos esse, sed sine insidijs, sine periculis, sine pugna, sine merito; Religiosos verò non sine insidijs, quas eludunt, non sine periculis, quas evadunt, non sine pugna, quam alacriter ineunt, non sine merito, quòd quotidie imò assidue accumulabunt. Quis ergo castitatem non amet?

Quartum motivum amandi castitatem est, quòd hominibus in hac corruptibili vita degentibus, conservat incorruptionem, & elevet mortale corpus ad similitudinem corporum Beatorum. Hinc enim tot corpora Sanctorum leguntur post mortem mansisse incorrupta & illæsa à putredine, mirumque pro fœtore suffuisse odorem, eò quòd in vita nescierint, seu non commiserint labem nivei pudoris, sed servârint cor & corpus ab omni labe & sorde peccati impollutum.

Quintum castitatis amandæ motivum esse potest quòd castitas hominem quodammodo in ipsum Deum transformet, ei que faciat quàm simillimum, qui incorruptibilis omnino est, utpote merissimus & purissimus Spiritus. Quòd expressè Basiliius testatur

Virginitas hominem incorruptibili Deo simillimum facit:
 Et Sap: 6. v. 20. Scriptura ipsa dicit: *Incorruptio facit
 esse proximum Deo.* Ama ergo castitatem, quæ ipsi Deo
 te reddit similem. Ex quo etiam sequitur

Motivum sextum amandi castitatem, quia facit
 hominem amabilem DEO, & amicum Dei. Nam om-
 ne simile amat sibi simile. Et Prover. 20. expressè
 Deus testatur: *Qui diligit cordis munditiam, habebit a-
 micum Regem,* utique Regem Regum, Regem Angelo-
 rum, & Dominum dominantium. Et quid est, quòd
 dilectum illum Christi Discipulum Joannem, tali dile-
 ctionis prærogativa fecerit dignum præ omnibus alijs
 Apostolis, nisi quia castitatem præ omnibus alijs Apo-
 stolis ipse dilexit? Quid quòd nullos alios elegerit in
 Apostolos, nisi castos? Alios peccatores admisit ad su-
 um & Apostolorum consortium, nullum tamen suo
 Apostolorum Collegio insertum voluit, qui impudici-
 tiæ labe esset infectus; adeò cordi DEO est castitas!
 Religiosi ergò, qui se Apostolorum vestigijs proximè in-
 sistere gloriantur, castitatem præ cæteris ament oportet,
 & ab omni contrario vitio se faciant alienos.

Septimum amandæ castitatis motivum est, quia
 castitas corpus & animum efficit templum & habita-
 culum DEI. Si enim juxta Apostolum: *Homo justus
 est templum Dei vivi,* (2. Cor. 6.) consecratum ei per
 gratiam sanctificantem; quanto magis fedes ac tem-
 plum Divini Numinis est anima pura in casto corpo-
 re, & quidem consecrata ac dedicata DEO per sacram
 professionem & voti emissionem? *Sed vae, qui templum
 Dei violaverit! quia disperdet illum Deus,* ut seriò mi-
 natur Apostolus: *Vae, qui ex templo DEI stabulum
 effecerit spurcissimæ Veneris: qui sacrilegâ fœditate
 contaminaverit hanc sacram DEI domum.* Nihil er-
 gò immundum, nihil profanum inferatur, aut inferri
 sinatur in domum hanc, ne Deus, qui inhabitat, inqui-
 natam sedem offensus derelinquat, ut loquitur Tertul-

Octavum amandæ castitatis motivû est, quòd si castitate vel maximè desponsentur animæ nostræ Sponso cœlesti, æterno DEO vivo & vero. Prout Ambr: *Nemo miretur, si Angelis comparentur, quæ Angelorû minus copulantur* (nempe animæ castitatis amantes.) quibus Apost: 2. Cor: II. dicit: *Despondi enim vos viro, Virginem castam exhibere Christo.* O felicia sponsalia, quorum Arrha est æternitatis annulus, quorû thalamus cœlum est, quorû sæcunditas est infinitorum meritum & præmiorum copia, quorum nuptialia pudia sunt Angelorum gaudia! Si ergò magnum est potenti alicui & optimo desponsari Principi (quod tantopere ambiunt, & æstimant filia hominum) quantò amplius est per castitatis votum & morem ipsi Deo desponsari! Verùm si tanta castitas & fidelitas à Sponsibus Principum terrenorum requiritur, ut vel minima etiam declinatio ad alienos amores pro gravi noxa habeatur, quantò detestabilior est Sponsa, quæ fidem supremo Regi per votum castitatis semel datam frangere, & violare (quod absit) ausa fuerit: Religiosi ergò, qui spiritualis connubij fœderis professione sua DEO copulantur, castam imitentur famam, quæ ad crimen adulterij à senibus & imperatoribus Judicibus invitata, adeò reluctata est, ut lucis minus jus usuram perdere, quàm datam Marito fidem violare maluerit. Ita Religiosus, qui se impuris cogitationibus & affectibus immundis impeti senserit, minus mori præoptare debet, quàm fidem DEO, vero legitimo animæ suæ Sponso solemniter semel datam fringere.

Nonum motivum amandi castitatem est, quòd non solum Superis, non solum Angelis, non solum hominibus reddat hominem commendabilem, sed & hominibus. Quis enim hominem castum non laudat, fœderat, revereatur, amat? Quis non capitur amore & admiratione hominis casti, quem talem novit.

Emericus S. Stephani Hungariæ Regis filius, sic honorabat, sic amabat castitatis amantes, ut quò magis hæc illi amarent, eò magis amarentur ab illo ; & prout quisque Religiosorum castior & excellentior in hac virtute esset, eò pluribus osculis & amplioribus amplexibus ab illo honorarentur : Nam quemadmodum luxuries turpe vitium infames, contemptos, & contemptibiles homines reddit ; sic econtrà castitas reddit amabiles, reddit honorabiles, non tantum hominibus præsentibus, sed etiam posteris : exclamante propterea Scripturâ : *O quam pulchra est casta generatio cum claritate* : immortalis est NB. *memoria illius.*

Decimum motivum esse potest, quòd sacra castitas reddat & relinquat mentem tranquillam, & liberam ab inexplicabilibus curis & anxietatibus, quibus luxuriosi implicantur, imò & conjugati ; adeoque deliciosa & jucunda est castitas, luxuries semper aspera & dura est : hæc enim, eum illicita sit, quas non curas, quas non anxietates creat ante opus turpitudinis, nec minores in ipso opere, maximas autem post illud : tunc enim verò anxius fit, cavet, timet, ne prodatur, ne innotescat delictum, ne pœnam, ne confusionem, ne infamiam incurrat. Et denique ne propter voluptatem momentaneam amittere cogatur æternam. Urget conscientie stimulus, ut confiteretur, ast pudor prohibet. Hinc dolor, hinc gemitus ! Luxuries ergò prædulce malum, prædulce venenum, quid aliud est, quàm Fenellæ Reginæ pomum, quod pulchrum quidem aspectu offerebatur Kemeto Regi, sed tactum ab eo, plures in eum sagittas eiecit, & vitam ipsam abstulit. Sic & incasta & sœda voluptas fallax est, & tam animo quàm corpori noxia ; mille sagittas, hoc est, mille curas, anxietates, dolores emittens, seu post se relinquens.

Deniq; inter ipsos Conjuges quantæ curæ, quantæ sollicitudines in educandis, sustentandis, dotandis,

& ditandis liberis, in amovendis etiam corporis molestiis & doloribus, quos incurrunt & sustinent occasione Matrimonij; adeo ut verissimum sit, quod Apostolus dixit I. Cor: 7. *Qui cum uxore est, sollicitus est.* Econtra quanta sit castitatis jucunditas, quanta suavitas, quanta delectatio, quanta deliciae, quis satis explicet? quis satis adumbret? quas experiuntur, & sentiunt utique, quicumque castitatem verè amant, amantam illibatè observant. S. Cyprianus Chartag: Episcopus de bono pudicitiae scribens, ait: *Nibil animam fidelem sic delectat, quam integra immaculati corporis conscientia: voluptatem vicisse voluptas est maxima.*

Undecimum castitatem amandi motivum est, quod castitas aperiat homini oculos, & aptos efficit ad videndum Deum summum Bonum, teste Mattheus cap: 5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Castitas ergo janua caeli est, haec via est, quae securè ducit ad vitam aeternam: & quidem ad praecellentem ac eminentiorem aeternae vitae gradum praeter omnibus alijs hominum Ordinibus. Testante id Isaia cap: 56. *Hac dicit Dominus Eunuchis (qui nimirum se ipsos castraverunt propter Regnum Caelorum) dabo eis in ultimo meo, & in muris meis locum & nomen melius a filiis & filiabus, nomen aeternum dabo eis, quod non peribit.* Illic enim Christus DEI Filius

*Quocumq; pergit, Virgines
Sequuntur: atq; laudibus
Post hunc canentes cursitant,
Hymnosq; dulces personant.*

Proximi ergo apud DEUM post Christum ad videndum Deum sunt homines casti.

Duodecimum bonum, quod castitas amanti confert, & propterea amanda est, est aureola Martyrii. Nam etiam sine ferro & sanguine Martyres esse possumus, si castitatem amemus, servemus, custodiamus. Testatur id Chrysostr: oratione de S. Thecla: *Virginibus*

(ait) *magnam quoddam Martyrium videtur. Sunt enim crudeles quidam carnifices corporis voluptates, imò verò carnificibus crudeliores. Nam in vincula conjiciunt liberum hominis animum, stringunt, torquent; per ipsos oculos animam vulnerant, per aures luxuria faces admovent: aspero flagello intellectum flagellant: novis continud praelijs nos laceffunt, & quando hæc omnia vigilantes superaverimus, adhuc dormientes umbratili pugna divexant. Hæc S. Chrysoftomus. Cui adstipulatur August: libro de honestate mulierum cap: 3. Qui castitatem custodire voluerit, Martyr est. Non enim Martyrium sola effusio sanguinis consummat, nec sola dat palmam exustio flammariam; pervenitur non solum occasu, sed etiam contemptu carnis ad coronam. Carnem afflixisse, libidinem superasse, &c. pars magna Martyrij est. Ambobus his accedit Ambrosius lib: de Virginitate, ubi de Sancta Agnete loquens, ait: Habetur in una hostia duplex Martyrium: pudoris, & Religionis, seu fidei. Agnes & Virgo permansit, & Martyrium obtinuit. Nec idè laudabilis Virginitas, quia in Martyribus reperitur, sed quia ipsa Martyres facit. Castitas ergò Martyrium siccum est, Martyrium sine sanguine est: imò & Martyrio castitatem præferre videtur præcitatus Chrysofto: *Velox est labor Martyrium, (ait) prolixior labor & dolor castitatem colentium.**

Hæc quoad bona spiritualia, quæ & in hac & altera vita castitas sacra confert cultoribus suis.

Ultimum castitatem amandi motivum esse potest; quòd non solum prædicta bona spiritualia, sed etiam corporalia & temporalia DEI beneficia plurima conferat castitas amatoribus suis; quæ omnia si enumerare vellem, æquo longior essem. Unum tamen præterire non possum, quomodo castitas sit vitæ custos & conservatrix? quomodo libertatem conferat, vitam conservet, victoriam præstet etiam de hostibus terrenis.

Meminimus enim suprâ Instrumento LXI. pag: 98.

Malchi Monachi propriæ voluntati innixi, & Monasterio egressi, atque deinde in captivitatem à Saracenis tracti, ac demum fermè coacti, castitatem (cujus amantissimus aliàs erat) violare. Sic tamen castitatem amabat, ut se ipsum occisurus potius fuerit, quàm ut castitatem dereliqueret: dixit ergò mulieri sibi à Tyranno in uxorem intrusæ: Vale infelix mulier! habeto me Martyrem aut mortuum potius, quàm Maritum. Moriar potius meipsum occisurus, quàm ut tecum me coinquinem! Illa igitur pedibus ejus provoluta, precor te (ait) per JESUM Christum, ne effundas sanguinem propter crimen incontinentiæ, quod ex me times. Castitatis & ego amans sum, servaboque in æternum; & etiam si meus mihi redderetur Maritus, castitatem colerem, quàm satis me dura captivitas docuit, & interire malle, quàm eam perdere. Habeto me non thori & carnalis copulæ, sed pudicitia, & spiritualis conjunctionis in castitate sociam; ut frater & soror cohabitemus: Malchus ad generosam sceminae resolutionem attonitus, annuit votis ejus: & postquam diu sic castè convixissent præter Tyranni opinionem, cœpit secum tacitus cogitare Malchus, qualiter è servitute & hoc ipso tali quali incontinentiæ periculo posset tandem evadere: Igitur inito cum muliere consilio, fugam meditantur; silentijq; fidem jurant invicem. Occidit igitur è grege (cujus ille pastor constitutus erat) duos miræ magnitudinis hircos, è quibus utres servavit, & carnes viatico præparavit. Ergo nocte quadam invadunt iter, cumque pervenisent ad fluvium, inflatis conscensisque utribus, aquis se crediderunt, & alteram ad ripam pedibus subremigantes, felices evaserunt. Cumque post diem tertium (solâ enim nocte iter provehere licuit ob vagantium Saracenorum insidias) Dominus & servus camelis infidentes, eos à longè insequerentur, in specu quodam longè sub terram penetrante se abdiderunt, non sine

sine horrore, tremore & timore, ne mortem fugientes ab hero inferendam, mortem incurrerent ex viparis & regulis alijsque animalibus, quibus plena erat specus illa. Cumque vestigijs fugam & locum prodentibus, jam ante specum adstarent Dominus & conservus, misit Dominus servum, ut eos de specu retraheret. Hic ergo quid eis animi fuerit, facile judicabis lector, scilicet animi parum, terroris multum: Et, si multo gravior est expectata quam illata mors, jam quasi mortui præ terrore & expectatione erant. Herus ergo interea camelos ipse tenuit unâ manu, alterâ evaginatam gladium, quo eorum expectavit adventum. Interea tribus vel quatuor cubitis introgressus famulus, & nihil videns (nam sic fieri solet, ut sole prius viso, umbram intrantibus, cæca sint omnia) clamavit: exite furciferi, exite morituri: adhuc loquentem ecce læna invadit, & gutture suffocato interimit, illis videntibus. Quantum vel terroris vel gaudij habuerint, tu divina; terroris, dum viderent lænam sic sævientem in carnes humanas: gaudij, dum cernebant hostem perire suum. Herus rei ignarus, suspicatur fugitivos, famulo forsân resistere, utpote duos uni: moræ igitur impatiens, ipsèmet plenus irarum, speluncam intrat, & furore rabido servi increpans vecordiam, mox ab eadem fera attinetur & necatur. (Nimirum pro hominibus castis stant etiam belluæ, pro illis dimicant, & castitatem propugnant.) Læna verò, ne illis ipsis terrori esset, eis hospitium cessit, & specu excessit. Sublato ergo tanto periculo, ad vesperam egressi, viderunt & apprehenderunt camelos relictos, ijsque ascensis decimâ tandem die ad Castra Romana per desertum pervenerunt, oblatisque Tribuno rem ordine narrârunt: inde transmissi ad Sabinum Mesopotamiæ Ducem, camelorum pretium receperunt, & in tuto collocati sunt. Malchus ergo ad Monasterium suum reversus, se Monachis reddidit, mulierem verò

tradidit Virginibus. Hæc Pexensfelder histo: 8. ex S. Hieronymo: quem etiamnum adolescentulum eos movisse scribit, & hæc, quæ dicta sunt, ipsomet S. Malcho narrante didicisse & scripsisse; quam narrationem idem S. Malchus narrando sic conclusisse refertur: *Hæc ego vobis narraui senex, & castis historiam castitatis exposui, vos narrate posteris, ut sciant inter gladios, inter deserta & bestias pudicitiam nunquam esse captivam.*

De S. Nicolao milite simile quid refertur in Fastis Marianis 24. Decemb. Amavit & ille (quod rarum in milite est) castitatem, & pro ea, ac cum ea feliciter pugnavit. Is enim in Bulgaros sub Auspicijs Nicephori Rom: Imperatoris pugnaturus, priusquam bellum hosti moveret, ipsi mulier, hospitis filia, bellum movit, ter impetum in castissimum faciens; Sed ter Nicolaus impetum fortiter repulit. Qua incruentâ pugna pugnata, ad aliam pugnam in campum, somnus Nicolaum educit, seu potius somnium, quod eâ nocte post reportatam de Venere victoriam habuit. Vidit ergo Nicolaus in somno stantes utrinque acies, signa signis inferri, viros viris concurrere, & Romanos vinci: atq; inter cæсорum corpora locum vacuum videt, auditque eum fatalem sibi & Commilitonibus suis futurum fuisse, ubi cadere debuissent & ipsi, ac reipsa cecidissent, ab hoste victi aut vincendi, si præcedente nocte se à Cupidine cæco puero vinci permisisset. Somnij veritatem exitus rei posterâ die demonstravit. Initus enim cum Bulgaris conflictus est; vincebant quidem ab initio Romani, ast postremo Bulgari victoriam Romanis (e quibus Nicolaus noster erat) extorserunt. Et in hac Romanorum strage, seu inter cæсорum corpora, vidit locum illum vacuum, sibi & Commilitonibus suis reservatum ac præparatum, si Veneri palmam cessisset. Ex tunc ergo tantò magis castitatis æmans Nicolaus miles, abdicatâ seculari militiâ, nomen militiæ Religiosæ dedit, ubi tot trophæa gloriosa

posuit, quot pugnas pro castitate pugnavit, nempe quotidiana. Est enim (Augustino teste) hac in parte quotidiana pugna, licet rara victoria; tantò tamen gloriosior, quantò rarior. Si ergo vitam dat seu conservat castitas, tantum castitatem ama, quantum vitam.

Synopsis & praxis hujus s. *Castitatem amare, servare, propugnare in animo & corpore; in cogitatione, verbo, & opere; quia pulchra & decora est, decoros & pulchros reddens; quia homines transmutat in Angelos; imò eos super Angelos evehit; Angelis amabiles & honorabiles reddit; incorruptionem confert, similemque, efficit hominem DEO incorruptibili; eiq; proximum, amabilem, Amicum facit, templumque, constituit Altissimi: Desponsat nostras DEO animas: commendat nos hominibus & Superis, confertque, nominis immortalitatem; mentem tranquillat, & ab innumeris anxietatibus liberat: delicijs inexplicabilibus afficit cultorem suum: facit Deum videre, & ad eminentiorem Beatitudinis gradum promovet; Martyrijs aureolam & palmam tradit in palmas amanti. Es præter ista spiritualia, caelestia & æterna bona, confert & bona corporalia ac temporalia in hac vita. Ecce quot amandi habes motiva! si tamen necdum castitatem amas, quid quæso amas? Vide, quomodo amaveris illam, & quomodo deinceps velis, idque in cogitatione, verbo, & opere.*

Primo: Cavendo ab omni opere impudico, ab omni aspectu, osculo, tactu inverecundo, seu omni actu Venero.

2. Fugiendo etiam colloquia sensualia, & adhuc magis illa, quæ ex se inhonestatem aliquam sapiunt; maxime autem, omnino turpia.

3. Repellendo celeriter cogitationes malas; non delectando in illis, minus consentiendo. Vide, quomodo in his tribus hæc tria semper servaveris, & ama castitatem.

c. II.

Varia media & præsidia propugnandæ & conservandæ castitatis.

Inter omnia Christianorum certamina (inquit Aug:) sola dura sunt prælia castitatis : ubi quotidiana pugna, & rara victoria est. Acrior hæc pugna est, quàm quæ cum ipso dæmone suscipitur, prout nonnemo in collationibus PP. dixit : *Major est virtus, ac sublimior gratia, internam libidinem carnis extinguere, quàm nequitias demonum extrinsecus irruentium, signo Domini, ac virtutis altissima potentiâ subjugare.* Hæc pugna quantò est blandior, tantò est periculiosior ; Siquidem cum hoste domestico, cum intestino pugnandum est, cum carne propria, cum concupiscentia propria, seu secum ipso. Et quidem aut vincendum hic in hac pugna est, aut moriendum, nempe animabus nostris ! Unde hanc ego omnium militarium pugnarum difficiliorem & periculosiorem rectè dixerim. Cum castitatis hoste, cum carne & sanguine suo, cum deliciofa Venere, cum cæco puero (Amore) pugnare, pugna difficilis est. Hic enim vel leviter succumbere est perijisse. In hac pugna hostis (scilicet caro, Venus, concupiscentia) mordet ridendo, vulnerat delectando, perimit consensum extorquendo. Ejus percussio blanda quidem est, ast est percussio ! blandiando percutit : Interfectio lenis est, ast interfectio tamen est ! Mell propinat, ast fel imò venenum occultè latet. O melleum ! an dicam ? fel melleum ! perniciès delicata ! dulce venenum ! desiderabilis calamitas ! calamitosum desiderium ! O malum intestinum ! O indefinens certamen ! Afficit blandè voluptas, allicit, inficit ; ast *in fine mordet ut coluber ; & ut regulus venena diffundit.* Astutus hostis caro est : Scit, quanta vis in cupiditate sit, hinc illicita & veneno illita immittit deli-

deria, accendit concupiscentias, objicit oculis irritantes formas, injicit per portas sensuum, per imaginationem & imaginatricem facultatem Venerei ignis incendijq; fomenta, & apta carnalibus vitijs pabula; In imis visceribus ardores & stimulos excitat, excitatos conturbat, conturbatos commovet, commotos auget, donec irretitum implicatumq; hominem supprimat, vincat, vinctumque teneat, pudorem extingvat, castitatem eliminat. Huius ergo hosti tam callido, quam forti, ne succumbant castitatis amantes, operæ pretium est in medium afferre certa castitatis tuendæ præsidia, propugnacula, scuta, media; quorum duodecim efficaciora, fortioraq; adduco; totidem scilicet, quæ bona & commoda secum afferre castitatem supra vidimus, quibus muniti præfidijs, armisque protecti, illæsum tot inter discrimina, castitatis thesaurum servare liceat.

Primum castitatis præsidium est oratio: Castitatem quippe donum DEI esse, quis est qui nesciat? testatur id Salomon Sap: 8. de se ipso loquens: Scio, quod aliter non possem esse continens, nisi Deus det: (& hoc ipsum erat Sapientiæ, scire, cujus esset hoc donum) adij Dominum, & deprecatus sum illum. v. 21. Et D. Hieronymus contra Jovinianum ait: Difficilis res est Virginitas, & idèò rara. Addo ego: & idèò ardentem precatione à DEO flagitanda, donum enim DEI est, de qua sic Gregorius Nazian:

Salve Virginitas Divino tradita dono.

Haud equidem aterni venit hoc sine Numine Patris.

Ut quisquam Veneris fadaq; libidinis expers

Vivat, & hoc fragili maneat tranquillu in ævo.

Nam inter tot concupiscentiæ motus non moveri, & æstuante libidine non accendi, non ardere, id magnanimi animi est, generosi animi, fortis animi, animi naturæ potenter resistentis, naturæ imperantis, naturæ vim inferentis; adeoque supra naturam est. Cogita,

in-

inquit Chrysoſtomus hom: 18. in Gen: *Quanta ſit Virginitatis & caſtitaſis dignitas, quàm ſublimis & magna poſſeſſio, utpote quæ ſupra humanam naturam non venit, niſi à Divinâ manu.* Et Rupertus Abbas Tuitienſis ait: *Tale bonum eſt caſtitas, quòd ſit ſolius DEI donum, & propterea ab ipſo petendum.* Et Climacus ait, gradu 13. in ſcala Paradifi: *Nemo eorum, qui in palæſtra caſtimoniae deſudârunt, ſuis eam laboribus adeptum eſſe, aut acquiri poſſe putet; vincere enim naturam non eſt naturæ noſtræ, ſed fragili naturæ certum eſt adeſſe Authorem naturæ, ita ut omnia poſſimus in eo, qui nos confortat.* Ergo propugnare & conſervare caſtitem qui cupit, orationis utatur propugnaculo; orationis eam protegat ſcuto. Hoc uſuſ propugnaculo eſt Angelicus Doctor Thomas Aquinas dum etiamnum adoleſcens, ſcorto à fratribus ſubmiſſo, & titione fugato, mox orabat pro gratia & dono caſtitaſis; & mox Angelum vidit ſibi renes ſtringentem dicentemque: *Accipe cingulum caſtitaſis.* Et exinde per omnem vitam omni ſenſu libidinis caruit. Hoc item clypeo orationis, obarmata S. Cæcilia, cum gemitu illud Pſalmi 118. uſurpavit: *Fiat Domine cor & corpus meum immaculationem, ut non confundar;* & obtinuit caſtitem Angelicam, & Angelum ejus Cuſtodem habuit: Mitto ſexcentas alias hiftorias obvias. Nam nonne Daria caſtiſſima Matrona S. Cryſanthi Martyris Conjuax, in luſtrum tracta, ſed fuſa ad DEUM prece, contra lenones per leonem deſenſa eſt? Nonne Agnes jam veſtibus ſpoliata, & in lupanar abrepta, preces ad Deum fundens, per Angelum Divinâ luce armatur, & veſte de cælo datâ ornatur, contegitur, protegitur? Nonne Barbara caſtiſſima Virgo, cum impiſſimi Patris odio in eam ſæviente, nuda ad ignominiam raptaretur, illaque verecundiam & pudicitiam ſuam Deo in oratione commendaret, mirabili è Cælo luce ſen ſtola contacta eſt, caſtiſſimumque corpus impudicis Ethnicorum

corum oculis subductum? Nonne Lucia Virgo Syracusana ad prostituendum ducta, cum se, pudicitiamque suam DEO in oratione commendaret, ita in foro immobilis defixa est, ut neque plura bouum juga, eam de loco, minùs de proposito casto dimovere potuerint? Castitatis ergò & casti consilij protector DEUS est; ab eo cumprimis hoc donum petendum, is certè irritas non sinet esse preces.

Alterum castitatis propugnaculum est ipsa Virgo Virginum, & Regina Amatrixque castorum omnium B. V. M. Hanc post Deum in discrimine pudicitiae, in aestu tentationis invoca, senties in illa & per illam auxilium. *Quicumque estis Virgines* (ait Chrysoft: serm: de ejus Laudibus) *quicumque casti esse anhelatis, ad Matrem Domini confugite.* Quia, ut Salazar in Proverb: Salom: cap: 8. v. 36. inquit: *Nullum existimo prorsus castum, nisi MARIE patrocinio utatur, atque eam cultu & obsequio sibi devinciat.* Et S. Bonav: cum meminisset illius Sententiae antè relatæ: *Cognovi, quod nemo possit esse continens, nisi Deus det,* sic ad Beatissimam Virginem sacrum extendit textum: *Cognovi, quod nemo possit esse pudicus, nisi dante DEO, & Mariâ interveniente.* Idem v. 12. num: 43. ait: *Explorata res est, animos turpium cogitationum inquieto motu perturbatos, solâ MARIE recordatione sedari.* Et quamvis res exemplis non egeat, horum tamen sexcenta suppetunt. Sufficiat meminisse duorum; & imprimis illius Adolescentis, qui à procaci muliere improbè sollicitatus, obnixè Virginis opem in præsentis periculo vix imploravit: Et ecce ne illo sensu animus ejus emolliretur, repente sibi visus est videre, prostitutam illam mulierem antea benè comptam, horrendâ specie quantocytus in sævum spectrum commutatam, quo terrore ita omnis mollitudinis sensus fugit, ut facile in constantia castitatis persisteret. Hæc Pexenfelder: histor: 98. Neque opus est (ait) longis precibus ad præsidium casti-

tatis à purissima Virgine exorandum ; unum jaculatorium suspirium cor pijissimum Virginis penetrat, & ad opem ferendam inflectit. Testis expertus est P. Bernardinus Realinus, qui anno 1616. ex hac vita decessit ; is rogatus ab aliquo remedium aliquod adversus foeda phantasmata & nocturna in somnis tentamenta, tale præscripsit remedium : ut ter crucem supra cor formaret, & hæc verba proferret : per S. Virginitatem tuam purissima Virgo, emunda carnem meam in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amē. Nec plura. Fecit ille hæc, & ab illis ludibrijs liber evasit, nec quidquam amplius totâ vitâ persensit, prout juramento idem ipse contestabatur. Et si in ore duorum vel trium testium stat omne verum, adduco & alterum, Patrem Joannem Avilam, qui contra impuras imagines, hunc Ecclesiæ versiculum plurimum valere contestatus est : *Virgo singularis, inter omnes mitis nos culpis solutos, mites fac & castos.* Item : *Per immaculatam Conceptionem tuam libera nos gloriosa Virgo ab omni macula :* Efficaciam hujus remedij plures experti sunt, citato Authore teste.

Tertium propugnaculum est electio & invocatio eertorum aliorum Sanctorum, ac etiam cultus sacrarum Reliquiarum ; aut imaginum eorundem : inter quos, post Beatissimam Virginem, quæ Sanctorum omnium Regina est, poterunt in auxilium vocari, & constanter invocari : S. Josephus, de quo testatur S. Bernardus, quod Virgineus hic Virginum Virginis Sponsus Magni illius Patriarchæ in Ægypto, non solum nomen fuerit sortitus, sed & castimoniam illius adeptus, innocentiam affecutus. Sicut enim Ægyptiacus ille Josephus Domino suo fidem servans, Domine noluit commisceri ; ita iste Domini sui Matrem Virginem agnoscens, fideliter custodivit & conservavit tum suam, tum illius Virginitatem. Hunc ergo invocet, ut custodiat & te. Secundus castitatis Patronus esse

esse poterit S. P. B. castitatis amator & carnis triumphator gloriosissimus, uti constat ex vita ejus. Item S. Scholastica, quæ tam sanctè, tam castè, tam innocenter vixit, ut S. P. Ben: sororis suæ animam, omni labe purissimam, instar columbæ candidæ cœlum viderit ascendere, utique merito & virtute castitatis. Quam sic amavit & coluit, ut nesciens labem nivei pudoris, mox meruerit in candidæ columbæ specie cœli secreta penetrare. Quartus castitatis Patronus esse poterit S. Bernardus, qui (uti habetur in Breviario) *adhuc adolescens, propter egregiam formam vehementer sollicitatus à mulieribus, nunquam de sententia colendæ castitatis dimoveri potuit.* Hunc invoca, ut & te confirmet in sancto proposito, & nunquam de sententia colendæ castitatis dimoveri permittat. Quintus castitatis Patronus esse poterit S. Medericus Abbas, qui sæculum in Cœnobio *Ædvensi* (Ordinis S. B.) exuens, cum mundo etiam omnes affectus ad carnis illecebras abiecit, castitatis amantissimus; ad quam tuendam abstinentiâ corpus domuit, ita ut binam tantum, eamque per tenuem refectioem in septimana, & pro potu nil præter frigidam admitteret. Hinc castitatis propugnator, defensor, ac conservator non tantum in proprio corpore animoque, sed & in alienis corporibus, animisque adhuc in terris degens, esse meruit. Cum enim ex suis aliquem gravissimus libidinis æstus ureret, tunicâ suâ, quam ipsemet ferre consueverat, illum induit, & mox per illam omnes illæ Venereæ flammæ sopitæ sunt. Alteri verò, quem consimilis gravis tentatio premebat, benedictum panem misit præfatus Medericus Noster; quem quamprimùm gustavit, protinus (confirmatis animi viribus) à tentatione liberum se sensit. *Menol. Bucel. 29. Aug.* Si DEI servus S. Medericus in terris adhuc positus tantum valuit apud Deum, ut carnem, Cupidinem, dæmonem (quem vocant spiritum fornicationis) vincere faceret, quid non poterit, quid

non faciet jam cœlo receptus, & à te invocatus? Sextus Patronus esse & eligi poterit S. Alferius Ord: N. Abbas 12. Aprilis; De quo refertur, quòd dum Religiosus quidam frequentes in somno pateretur illusiones, & tunc maxime, cum ad SS. Eucharistiæ epulum fuisset accedendum (frustrà æhibitis ad maculas has carnis eluendas jejunijs & lacrymis.) Tandem S. Alferius in somno apparens, Religiosum illum & castitatis amatorem visus est limpida aqua ex fonte cœlesti petita abluere, quâ deinceps carnis immundities tota simul deterfa est. Tales habere Patronos in tua (Religiose) potestate est; hos elige, habebis. Quia Sancti DEI in cœlo (teste Augustino) de sua salute securi, de nostra sunt solliciti: utpote qui miseras nostras experti sciunt, quantis periculis subjaceamus. Profectò magna illa charitas, quâ nos tanquàm ejusdem naturæ consortes, tanquàm amicos & fratres suos, futurosque Concives & cohæredes prosequuntur, eos impellit ad nos ultrò juvandos; & ob hoc etiam, priusquam invocentur, sæpè præstò sunt; quid facient invocati & implorati? Refert in hanc rem Cæsarius lib: 18. cap: 67. quòd Religiosus quidam Ord: Cister: Bernardus nomine, præfato Cæsario, ejusdem Instituti viro, doctrinâ & pietate clarissimo, ingenuè fassus sit, sibi olim, ante Religionis ingressum subortam fuisse fœdam cogitationem, in qua fortè non benè aut non plenè advertens ac proinde nihil repugnans detinebatur diutius; & tunc se sensisse aliquem motum & tactum, pectus suam ferientem, qui è lipfanoteca de collo pendula oriebatur; remittenteque turpi cogitationum æstu, illa quoque commotio ex theca Reliquiarum quiescebat: redeuntibus verò iterato turpium rerum imaginibus, mentemque acrius invadentibus, redibat etiam motus ille. Neque prius desistebat illa lipfanorum pulsatio, quàm periculi sui magnitudine cognita, objectas illas obscœnas species & cogitationes ex animo abje-

abjecit & eliminavit. En quid faciant Sancti, etiam non invocati, pro ferenda ope in castitatis periculo vel certamine? Quid non sperent illi, quorum laudibus & precibus ultrò invocantur, provocantur, rogantur ad ferendam opem? *Voca ergo* (inquit Job cap: 5.) *voca, si est, qui tibi respondeat*; Ad aliquem Sanctorum convertere; *Voca eum* precibus, *invoca* gemitibus, *provoca* suspirijs, *concilia* officijs, *demerere* veneratione aliqua, & (quo ipse vis argumento) ostende te clientem esse, talibus Patronis perpetuò devinctum & dicatum: & ipsi se ostendent Patronos esse, quales se ostenderunt præfati Sancti. Si eadem te Religiose pugna manet, quæ infestabat Religiosos illos, manebit etiam eadem victoria, si eandem auxiliatricem Sanctorum manum habueris; Habebis autem, si invocaveris. Demum inter alios castitatis Patronos elige & *invoca* Custodem Angelum; & ecce tibi specialiter assistet in prælio castitatis, quam tantopere in te amat Religiose; quem si devotè invocaveris, castitatis utique defensorem habebis, & cum S. Cæcilia dicere ægloriari poteris, nihilque timere castitatis impugnationes, *mecum enim habeo custodem corporis mei, Angelum Domini.*

Quartum propugnaculum castitatis est respectus Divinæ omnipræsentia; de quo S. P. B. monet: In omni loco Deum se respicere pro certo scire; estimari se à Deo respici omni horâ, & facta sua in omni loco ab aspectu Divinitatis videri. Et specialiter monet cap: 7, gra: 1. ut præsertim *in desiderijs carnis Religiosus DEUM sibi semper credat esse præsentem.* Et certè efficacius castitatis præsidium esse non potest, quàm viva Divinæ omnipræsentia recordatio. Quis enim vel solis cogitationibus Venereis (taceo verbis, taceo factis & actibus illicitis) inhærere, iisdem delectari aut deliberatè consentire non erubesceret, si vel unum Virum Religiosum, aut honoratum alium, imò quemcunq̃, talis

delectationis haberet inspectorem, aut impudici actus testem? Simile ergo quid, si nec seculares facerent, dicerent, cogitarent, alio quopiam præsentem, alio inspiciente; quanto magis Religiosus ab omni voluntaria incontinentia seu mentali seu corporali facile abstinerebit, expositus semper oculis Divinæ Majestatis? Liceat ergo mihi, ut te alloquar Religiose verbis illis Bernardi: *Tunc audeas præsentem & videntem Deo Altissimo, quod præsentem & videntem me non auderet?* Certè hoc castitatis propugnaculum, hæc præsentis Divinæ recordatio tam potens est, ut ex eo potuerit castissima Susanna castitatem tueri, una scilicet contra duos obscenos senesque lenones, eò quòd peccare timuerit *in conspectu Domini*. Dan: 13. 23. Nec alijs armis devicit Venerem illud aliàs Veneris mancipium Thais Alexandrina, quàm his (quæ Sanctus Paphnutius ei suggererat) verbis; *Deus omnia videt*; quis dubitet iisdem armis triumphaturum Religiosum, si carnis pulsatus tentationibus sibi dicat: ecce Deus adstat, Deus omnia videt, cave facere malum hoc in conspectu Domini.

Quintum castitatis præsidium est memoria mortis; quippe fugientur facile noxiæ voluptates, carnalia gaudia & desideria, si mors sua cuivis jugiter versetur ob oculos; cui mors tam sua quàm voluptatum suarum hæret ob oculos, amorem rerum deficientium facile transfert ad incorruptibilia; *Facile contemnit omnia, qui se cogitat moriturum*, ait Hieron: Et si juvat hoc ipsum fulciri exemplis, ecce tibi Eliam Abbatem, Virum jam octogenarium, qui, cum mulier quædam non longè ab ejus spelæo antrum inhabitasset, accessissetque semel ad eundem, petens potum aquæ frigidæ, eò quòd omnia torruerit æstus, ministravit ei potum, & cum potu mox abiit mulier; ast vix ex oculis discesserat, senex decrepitus eam insequitur, animo illam ad fœdum facinus sollicitandi; in via obviat ei Angelus, formam Viri venerandi referens, qui in sepul-

pulchro aperto cadavera putrida, horrida, & in tabum resoluta monstrat, seu meram putredinem, turpitudinem, foetorem : hæ sunt, inquit, deliciæ illæ, ad quas properas, & propter quas tot labores in DEI servitio summâ vitæ austeritate impensos, tot merita in cælo parta, uno vis perdere momento ? Dixit, & ex ingesta mortis memoria, nempe conspectâ mortuorum putredine resipuit. Eâdem ratione vim furiosam libidinis domuit, & castitatem conservavit vir aliàs Religiosissimus ex Scythicis Eremicis, cui sæpius occurrebatur forma olim non ignotæ fœminæ, potentesque in illo excitavit carnis stimulos ; quibus ut se liberaret, id reperit consilij ; ad defunctæ fœminæ sepulchrum properavit, partemque mortualis cadaveris fœnie & tabo fluentis secum domum abstulit, regressusque in casam suam, foetentem hanc prædam sub ipsos oculos posuit assiduè contemplandam, donec fordidas cogitationes victor ex animo penitus extirparet. Hos Religiosos viros si imitati Religiosi fuerint, & mortis horrorem ob oculos jugiter habuerint, habebunt (ne dubitent) præsentissimum libidinis remedium, & castitatis munimentum.

Sextum præsidium ad conservationem castitatis faciens, est inferni consideratio : Nam ut S. Damascenus Noster in vita Barlaam & Josaphat cap: 20. commemorat : Josaphat castissimus juvenis penè captus erat amore cujusdam meretriculæ, quæ se Regio genere ortam mentiebatur, & egregiam verèque Regiam formam præseferbat. Rapitur ergo Josaphat in spiritu ad stagna sulphuris & flammæ inferni spectandas, ubi hoc sibi horrendum ingeminari audivit : *Hic sceleratorum carcer est ! hic cruciatus eorum, qui sædis voluptatibus se ipsos contaminârunt ; cùmque ad se redijt, in lacrymas effusus, omnes libidinis faces sensit restinctas.* Refert & Cæsarius lib: 10. cap: 34. puellam quandam prostituti pudoris, sed & illecebrosi vultus fuisse, quo

plures in sua retia pertraxit. Hæc castum quendam Sacerdotem hisce non erubuit affari, & ad turpitudinis actum sollicitare verbis: Domine, ut meum tibi affectum non amplius celem, ardeo, & quidem sic ardeo amore tui, ut, nisi cum ignem, quem in me accendisti, tuo consensu extinguas, me ipsam vitamque meam extincturus sis: quo audito Sacerdos hæsitanti similis deliberavit, quo pacto & se à flagitio præservare, & impudens illud prostibulum ad frugem reducere posset: Conclufit igitur Sacerdos; & locum, diem, horamque nominat obsecundaturus ejusdem votis. Interea ad Gehennalis ignis ingerendam memoriam, curat in designato loco lectum extrui, rogo quam thalamo similiorem. Constitutâ ergo horâ aderat proccax mulier, eaque præfente ignem stramini & lignis injicit Sacerdos; & ipse, flammâ mox undique erumpente, in lectum unacum veste se projiciens, puellam quoque illam invitat, vocat, jubet in thalamum tam illustrem venire, & secum prius probare, num possit habitare per horam cum igne devorante, priusquam cogantur habitare cum ardoribus sempiternis, quos meditato facinore essent promerituri. Horrui ad hoc incendium puella, & ardere desijt libidinis æstu. Sicque infami illo pectoris igne mox extincto per memoriam inferni & ignis infernalis, resipuit, & poenitentiam egit, ac posthac non jam Venerem sed castitatem amavit. Si sic impura illa sollicitatrix à casto Sacerdote, in ardenti lecto tanquam inferni typo emendata est, & emendari potuit, Sacerdote in castitatis præmium exeunte illæso, quidni & tibi Religiose, inferni dolor timorque tollat carnales sensus, & carnalia desideria, non nisi æterno igne exurenda? Simile quid teste Drexelio (in Daniele cap: 9. §. 2.) fecit S. Franciscus Assisias: qui in vitium libidinis acerrime pro concione invectus, Auditorem habuit ipsum Fredericum II. Imperatorem, qui se quoque tangi videns,

invitavit Ecclesiastem suum ad mensam, à mensa du-
 citur in cubiculum, ubi proterva mulier ipsum mulie-
 ribus lenocinijs invadit, & ad improbitatem solici-
 tat. Vir autem sanctus ad accensos camini ignes pro-
 perans in ignem quantocyus iniecit sese; *huc veni, in-*
quit, & sequere me. Ast fœmina impura nimium quan-
 tum hoc factò territa abiit, excessit, erupit, evasit. Im-
 perator hæc omnia per rimulas observans, vidensque
 Beatum Virum etiam in medio ignis non æstuatum,
 admirari cum primis, & maximo in honore habere
 cœpit castitatem, innocentiam, & sanctitatem ejus.
 Franciscum ergò imitentur Religiosi, descendentes, si
 non corpore, saltem animo in caminum ignis arden-
 tis; descendant nunc in infernum viventes, ignem-
 que extingvant ignibus; ignem Veneris, ignibus in-
 ferni. Adde quartum exemplum Christiani & Reli-
 giosi illius Scævolaë (Laurentij Fucci Ordinis Cæppu-
 cinorum) is cùm Forolovij Concionatorem ageret,
 suamque Concionem pridie semel multà jam nocte
 pararet, venusta flagitioque simul prompta fœmina
 in cubiculum penetravit, cumque provocavit ad libi-
 dinem. Ast Laurentius nihil scorto respondens, sed
 stans immotus, digitum lucernæ ardenti admovet,
 constanterque in illa tenet, donec caro difflieret, non
 sine incredibili pariter animi corporisque patientia:
 fatius ducens totum digitum igne perdere, quàm to-
 to corpore & animo infernum totum promereri. Si-
 mili ergò igni Religiose vel extremum digitum (an
 dicam potius, mentem & cogitatum) inferre, & temet-
 ipsum proba, an habitare possis cum ardoribus sempi-
 ternis: considera immensos illos flammarum globos,
 qui pro toto corpore & animo parati sunt omnibus ca-
 stitatis desertoribus, turpis concupiscentiæ ignem ex-
 tingvere negligentibus. Et si me audis, Bernardum
 audi serm: 25, de modo bene vivendi dicentem: *Ar-*
dor Gehennæ extinguat in te ardorem luxuriæ: major
ardor

ardor minorem superet, stridor flammarum horribili & morem depellat libidinis.

Septimum illud, efficacissimum conservanda castitatis praesidium, est viriliter hosti obviare, & primos statim carnis insultus (pravos motus & cogitationes) repellere, easque allidere ad Christum, priusquam radices figant & invalescant; quippe proxima deditio ni est arx, cujus Gubernator vel semel à longè incipit cum hoste miscere colloquia: & facillè per omnia anguis penetrat, ubi semel caput ingerere potuit. Propulsanda est sine mora omnis obscœna cogitatio vel minima, & ad alia pia objecta divertendus animus, aliàs actum est, perijisti. Si acu quantumvis parvulâ veneno tinctâ te vel modicè lædi permittas, in totum corpus se venenum diffundet, & necabit te, nisi prævenerias, & puncturam talem avertas ab initio. Sic & cogitatio obscœna, quantumvis tenuis, quæ luxuriæ mortifero veneno illita est, si semel mentem pervadat, à mente serpit in venas & membra, phantasiæ movet, imagines rerum visarum seu delectabilium excitat, ardores accendit in pectore & toto corpore, totamque inferiorem hominis portionem & appetitum boni delectabilis inflammat, superiorem deinde occultâ quadam violentia trahit in periculum, in consensum, in actum illicitum, quo animus simul & corpus inficitur & contaminatur. Castitatem illæsam non conservabit, quisquis cum immundis cogitationibus vel obiter deliberans ludit.

Octavum castitatis praesidium est custodia sensuum; quia aut nunquam aut rarò nisi per sensus malè custoditos cogitatio turpis, & turpior concupiscentia excitatur. Si domum tuam claudis, ne ingredi possit hostis (qui tibi aut domesticis noceat) nunquam is ingreditur, nocebit nunquam. Quid autem sunt hominis exteriores sensus, nisi janua & introitus sensuum & motuum interiorum? Claude januas sensuum,
& jam

& jam concupiscentiam malam, & cum hac malorum maximum, scilicet peccatum exclusisti. Inter alios autem sensus maximè custodiendus est visus, quoniam sicut exempla multa demonstrant, per illum multi passi sunt detrimenta castitatis. Ideò Eccli: 9. monetur Religiosus vel maximè: *Noli circumspicere in vicis civitatis, nec oberraveris in plateis illius, averte faciem tuam à muliere compta, & ne circumspicias mulierem alienam, propter speciem mulieris multi perierunt.* Nunquam in adulterium turpe incidisset pijsimus Propheta David, si magis oculos cohibuisset, nec ambulans in platea formosam Bersabæam curiosius intuitus fuisset. Averte oculos Religiose, ne videant vanitatem. Hinc illa increpatio, quâ Virgo Virginum Beatissima, clientem & cultorem suum Rodriquezium è Societate JESU increpavit, quòd vel semel altius oculos (ac par erat) levavisset, & casu foemineum vultum vel obiter intuitus fuisset. Cohibendi ergò sunt oculi ab aspectu non necessario mulierum, puerorum formosiorum, imò quorumcunq̃ venustiorum vultuum etiam virilium, & aliarum quarumcunq̃ rerum, quæ obscœnas in phantasia possint cogitationes excitare. Sed & aures arcendæ sunt ab auditu noxiorum sermonum, profanarum musicarum, cantilenarum foeminearum, & ab omni non necessario cum mulieribus colloquio; vox enim mulieris vox hyenæ est, quæ, dum suavitate vocis audientem allicit, perimit. Ante omnia autem custodiatur & tactus ab inconvenienti, immodesta, incauta, & sensuali contrectatione, præsertim mulierum, puerorum, proprii corporis, vel etiam bestiolarum, seu animalculorum, quæ fortè ab aliquibus cautè minùs & modeste demulceri, palpari, contrectari solent. Sed & gustus custodiatur, oportet, qui vult bonus Custos esse castitatis: ideoque

Novum castitatis præsidium est sobrietas seu temperan-

perantia & abſtinentia in cibo & potu. Nam ſobrietatis filia caſtitas eſt ; à ſobrietate caſtitas generatur, à ſobrietate nutritur. Sicut eſt converſo luxuria gignitur & nutritur à gula & ventris ingluvie. Sine Baccho enim & Cerere friget Venus : & ſicut

Caſta fuit raro, quæ bene paſta caro.

Sic e contra plerumque

Caſta eſt (nec raro) non bene paſta caro.

Difficile inter epulas ſervatur pudicitia, inquit Hieronymus. Et Bern: *Nunquam magis periclitatur caſtitas, quàm in delicijs.* Quare Religioſus, qui verè caſtitem amat, & verè caſtus eſſe deliderat, ſobrietati & abſtinentiæ ſtudeat. *Frena gulam,* inquit Gerſenius Noſter, *& omnem carnis inclinationem facilius frenabit.* Certè hoſtem nutrit & confortat, angvem in ſinu fovet, qui gulam, qui ventrem nutrit & fovet. Tu ergo Religioſe, tu caſtitiſ hoſtem armas, tu animas, tu facis potentem, dum carnem carnibus ſeu quibusvis cibis fatias, & vino nimis inundas, eam omni mollitie palpas, & illecebrosè alis. Aliud fuit Hieronymi conſilium, hoc amplectere, hoc ſequere, ſi tibi, ſi caſtitiæ conſulis : *Ego aſelle faciam* (inquit ille, ſic alloquens carnem ſuam) *ut non recalcitres, non te hordæ paſcam, ſed paleis ; fame te conficiam & ſiti, ut cibum potiùs quàm laſciviam cogites.* Omitto innumera Sanctorum exempla, qui ſolius caſtitiæ tuendæ ſtudio, jam carniſ, jam vini uſum ſibi interdixerunt, non niſi ſemel in die ſe reficientes, & etiam tunc plerumque ſolo pane & aquâ contenti ; quo factum eſt, ut cibum potiùs quàm laſciviam cogitarent caro & corpus eorum : non enim ignorabant hi Sancti, quod S. Leo teſtatur ſerm: de jejuniis : Quòd de abſtinentia procedant caſtæ cogitationes, bonæ voluntates, ſalubria conſilia, dum per huiusmodi abſtinentiam & temperantiam, per inediaſ aut jejuniſ caro concupiſcentiſ moritur, & virtutibus ſpiritus innovatur. Sicut enim

flam-

flammæ ardentes ac sævientes extinguuntur, materiæ (seu fomenti & pabuli) subtractione; sic flamma Venerca, subtractione superflui potûs & cibi sopitur & extinguitur. Vide dicta Instrum: 13. 14. 35. 36.

Decimum castitatis præsidium est corporalis mortificationis studium: puta per asperitatem vestium, cilicij, loricæ, per disciplinas, vigiliæ, humi cubationes, æstus, algores & alia hujusmodi, juxta id, quod dicit Apostolus I. Cor: 9. *Corpus meum castigo, & in servitutem redigo*: de quibus vide dicta supra Instrumento II. 13. & 37. Qualiter verò Sancti varij corpus suum variè castigaverint, & sic in servitutem castitatis redegerint, asseribus nudis aut paleis indormiendo (vel non nisi stando aut sedendo somnum capiendo, eumque ad paucas horas contrahendo, sævis insuper flagellis cum S. Dominico ter singulis noctibus corpus cruentando, illud cum S. P. Benedicto vel in vepres, vel cum Francisco Seraphico in nives, vel cum Ignatio Loyola in stagnantes & gelidas aquas, cum alijs in ardentes prunas titillata corporis membra projiciendo) & alia hujusmodi mortificationis exempla notiora sunt, quàm ut opus sit ea in medium asserre. Certè nisi caro nostra flagellis, cum discretione saltem (quæ Mater virtutum est) atteratur, cilicij fricetur, mortificationum sale conspergatur, frigore vel æstu siccetur, in mollitiem, in fœtorem luxuriæ, in peccati putredinem diffluit. Ad hanc corporis mortificationem reducitur sequens præsidium.

Undecimum castitatis præsidium est labor assiduus, sive aut corporis aut certè animi occupatio, seu fugatio. Quantum verò periculi creet otium, & otiosæ turbæ consortium, declaratur exemplo illo ex vitis PP. desumpto: Erat ex antiquis Patribus castitatis provindus amator, qui è solitudine veniens Alexandriam, ut ope manuum suarum, textas è vimine corbularum venderet, advertit ibi juveniculum Monachum otiosum, & for-

fan otij causâ, seu (ut aiunt) *propter longum quoniam*
ingredientem publicam tabernam, ut otiosæ illic se
turbæ (qualis communiter in tabernis est) sociaret
 eamque ob rem non parùm indignatus, zeloque ac-
 census zelofus senex, quærebat occasionem foris allo-
 quendi cum ; igitur evocatum è caupona, manuque
 à plebe ociante in secretiorem locum ductum sic allo-
 quitur : Nescis Frater, quòd Angelicum gestes habi-
 tum ? nescis te juvenem esse ? an te latet hostem sem-
 per nobis retia tendere, interim tu otio vacare, taber-
 nas ingredi audes ? otiosæ turbæ otiosus assistere ? ubi
 multa audis, quæ non decet audire, vides, quæ videre
 non licet ; sedesque inter viros & mulieres (turbam
 hoc loco plerumque otiosam) obsecro te in Christo
 charissime Frater, desine in his locis commorari, desine
 otari, redi ad locum tuum, ad cellam tuam, labora
 sicut bonus miles Christi : hostem pellit labor fortis
 & non timet tela mortis ; otari desine. Indignatur
 Juvenculus Monachus, & cum indignatione respon-
 det : *Vade senex viam tuam, Deus non querit, nisi cor*
mundum & purum. Tunc in cœlum manus attoilens
 senex exclamavit : ô Domine Deus ! hic Juvenis in
 locis dissolutis, & cum hominibus dissolutis (quales
 solent esse otiosi) frequenter agens, otio vacans, cor
 mundum & purum conservat (scilicet !) quod ego
 quadraginta annis jam in solitudine degens, & in la-
 boribus quasi à juventute mea constitutus ægrè im-
 petro aut possideo. Quo sanè dicto efficaciter perstrin-
 xit Senex eos omnes, qui, cum castitatem & puritatem
 cordis & corporis ament, aut se amare jactent, otium
 tamen & otiosam turbam non devitant. Castitatem
 non amat, qui amat otium. Antiquo proverbio oti-
 um dicitur *pulvis diaboli* ; sed huic pulvillo non
 diaboli tantùm, sed homines etiam, præsertim castita-
 tis minùs amantes indormiunt, & obdormiunt in
 morte peccati & sædæ luxuriæ ; adeò, ut, quod de
 Egi-

Ægisto Ovidius, hoc de otioso fortè (quod absit) Religioso dici possit: Queritur, Ægistus quare sit factus adulter. Dicam ego: Queritur, hic Monachus quare sit factus adulter? In promptu causa est, desidiosus erat. Econtrà

*Otia si tollas, perier: Cupidinis arcus,
Extinctaq; jacent, & sine luce faces.*

Semper ergò occupatus sit Religiosus, qui à libidine præoccupari non vult. Semper habeat, quod agat, & agenda per totam diem designet, præfigat, proponatque sibi manè; ne agendorum incertus, labatur in otium, otiosam circuitionem, & languidam circumvagationem, & exinde in retia diaboli, & luxuriæ. Si vis castus esse (monente Mezlero)

Rem gere, ne cessa; lege scripta, aut scribe legenda.

Funde preces, animum percole, semper age.

*Duodecimum castitatis præsidium est fuga & declinationis occasio, omnisque familiaritatis aut conversationis cum pueris & mulieribus: A mulierum autem, etsi honestarum, etsi piarum, familiaritate cavendum quàm maximè: nemo his de sua probitate præsumat, aut in præterita sua castitate confidat. Neque enim Davide sanctior es, nec Salomone sapientior; uterque tamen per mulieres lapsi sunt. Unde Hieron: Nullo pacto, ait, *feminarum cum Clericis permittitur conversatio. Janua diaboli, via iniquitatis, scorpionis percussio, nocivumq; genus est femina; cum proximat stipula, viro scilicet, incendit ignem.* Hæc ille. *Mulier est laqueus comptus (ait S. Ephrem) splendida facie, collo excelso, geni q; arridens, voce decipiens, sermone etiam indifferenti pelliciens, factu q; occidens: Heu cauti Religiosi! nimium ne credite, ne confidite vobis aut mulieribus! Quod si ita est, cur Religiose non potiùs cum Aquinate, titione mulierem fugas, quàm in familiarum conversationem te insinuas? Cur non potiùs cum Bernardo exclamas: Latrones, latrones: quàm ut cas**

agnoscas amicas, & amicè cum illis conversari gaudeas? Sed dicet forsitan aliquis Religiosus, ut sæpe dici solet: fœmina hæc aut illa, cui frequentius aut libentius colloquor, cui familiaris sum, honesta est, pia est, vel etiam consanguinea, aut aliàs nota est, & notæ virtutis; est mea à Confessione filia, &c. cur cum ea agere non liceat, nil mali intendo, nec fiet mali quidquam, avertat DEUS! Verùm attende, quod ait S. Cyprianus: *Lubrica spes est illa, quæ inter mera peccati fœmmenta salvari se sperat. Impossibilis est liberatio, flammis circumdari, & non ardere: Et (ut verbis Anselmi Bisling: digress: 13. in fine utar) nunquid si illam pudicam & te fortem, imò ferrum ac ferreum esse putas, illa magnes non est, ut attrahat? nunquid illa flamma non est, tu stupa, ut te accendat? nunquid illa aqua non est, tu sal, ut dissolvatur. Trahitur ferrum, comburitur stupa, sal dissolvitur, si ferro magnes, flamma stupæ, & sal aquæ jungatur. Memineris, quæso, etiam de duris frigidisque silicibus dissilire scintillas, quæ ardent, & adurunt? Sicut enim de ferro nutritur rubigo, de vestimentis procedit tinea, sic de muliere emergit aculeus, & tinea conscientiæ, rubigo concupiscentiæ, fomes peccati; quam ob rem plus expedit bene timere, quàm malè fidere: abundans cautela non nocet, imò non tantùm non nocet in hoc genere, sed & necessaria est. Heu quàm longè utilius est, ut infirmum, fragilem, te Religiosè agnoscas, atque omnem fœminæ approximationem, familiaritatem, ac familiariorē conversationem, blanditias, lenocinia, tantquam Syrenum cantus, & basilisci sibilos refugias. Si raro alicui (inquit S. Cyprianus libro de singularitate Clericorum) tanta fiducia est de immobilitate propria firmitatis, saltem sollicitus reformidet, ne ipse sit scandalum oculis alienis: nam etiamsi quandoq̃, conscientia non habeat vulnus criminis, habet tamen fama lationem.*

Periculosa ergò est omnis (NB. omnis) familiaritas

ritas cum fœmina quacunq̄ue : præsertim Religiosis , qui non quacunq̄ue sed Angelicâ & prorsus illibatâ deberent castitate fulgere. Incautorum igitur in hoc passu quorundam Religiosorum periculum , & incircumspectionem deplorat , non immeritò B. Laur: Justin: dicens : *O quot sub specie charitatis seducuntur ! O quanti simulatâ pereunt dilectione ! Heu quàm multi in principio purè & sine deceptione versantes , & nimia familiaritate paulatim infecti in immane præcipitium delapsi sunt eò miserabilius , quò inexpectatius.* Hæc Laur: Cui accedit Doctoris Angelici testimonium opusc: 64. de periculosa familiaritate mulierum : *Frequens, inquit, familiaritas cum mulieribus, aut familiaris frequentia domesticum est periculum, delectabile detrimentum, & malum occultum bono colore depictum ; non tamen hoc statim perpendunt, donec in pectore hæreat lethalis sagitta ;* Hæc S. Thomas. *Ista verò Augustinus : Sermo brevis NB. & rigidus NB. cum mulieribus est habendus, nec quia sanctiores fuerint, NB. idè minus cavenda : quò sanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & sub prætextu humanitatis, pietatis, aut blandi sermonis, immiscet se virus libidinis.* Mirabantur de Christo Discipuli, quì Deus erat & homo simul : Joan: 4. *quia cum muliere (scilicet Samaritanâ) loquebatur ; & mirandum non sit, si tu Religiosè, homo, peccator, homo fragilis, carnem infirmam gerens, & naturam infectam ex infecto Adami semine, loquaris liberè, loquaris intrepidè, loquaris frequenter cum muliere. Si juvenis es? nulla securitas est. Si senex es? memineris S. Hieronymi, qui, licèt senex, in sylvis & antris degens, corpus castigans lapide, & in servitutem redigens, macie exesus, toto corpore exuccus, dixit : etiamnum igniculum in se vivere, etiamnum illicitis mentem æstuare desiderijs, atq̄ue libidinum ebullire incendia. Et tu audes præsumere de te, quòd tale incendium amplius nequeat resuscitari in te ? Bernardi veridicum dictum*

est : majus est miraculum inter vehementes occasio-
 nes non cadere, sive senex, sive juvenis sis, quàm mor-
 tuos suscitare. Nunc rogo Te Religiosè, quisquis es
 præsumisne de te, quòd possis suscitare mortuos
 (quod minus est) utique non : & tamen præsumi
 inter frequentes & vehementes occasiones posse non
 cadere, sed castum perseverare, quod est majus? non-
 ne inanis spes tua est, & præsumptio magna, merito-
 que castiganda divinitùs, permissione lapsus; qualis
 utinam nunquam eveniret. Nonne autem occasio
 proxima, periculum vehemens est, cum muliere, vel
 maximè domestica, aut ancilla domùs, ancillavè cu-
 biculi, frequenter, libenter, familiariter conversari, &
 non solum in eadem domo, sed & in eodem libenter
 cubiculo commorari. Quid tibi necesse est, ait Hiero-
 nymus epistola 47. in ea manere domo, in eodem perseverare
 re cubiculo, ubi quotidie necesse habeas, aut perire
 aut vincere : quis unquam apud viparam vel ad bre-
 ve tempus maneat securus? Sed dices (ait S. Cyprianus)
 etiam Elias mansit apud viduam. At rogo te, apud
 qualem Viduam? ad qualem Viduam Elias habuit in-
 troitum? nimirum ad pauperem & famelicam, ubi
 periculum non erat lasciviæ, quia sine Baccho & Cere-
 re friget Venus. Ecquid Eliam compulit ad tale ho-
 spitium, nisi fames? Verùm quisquis es, qui Eliæ vis-
 esse discipulus & imitator commemoratione Viduæ,
 prius solitudinis afflictiones & quadraginta dierum
 tolera jejunium cum Elia, Hæc ille. Hæc insuperpe-
 riculositas ostenditur exemplo, quod allegat Pexen-
 felder histor: 79. de pio quodam Episcopo, vitam agen-
 te dignam Episcopo, hoc est, Ecclesiasticâ & Religiosis-
 simâ personâ dignam, & ad tanti officij obligationis-
 que leges exactam. Implevit sanè conditiones, quas
 Paulus posuit : Oportet Episcopum irreprehensibilem
 esse, sobrium, castum, sanctum, &c. Indoluit hæc pie-
 tas Orco; qui ut Virum castum & continentem in ali-
 quam

quam turpem labem & lapsum impelleret, formam induit formosæ puellæ, & quidem pœnitentis & (tanquam noxas apud eundem expositura esset) accedentis. Novit diabolus fœminas etiam pias sub prætextu præsumptæ pietatis vel maximè solere decipere, & incasum præcipitare viros quantum vis Religiosos. Episcopus ergò aut nimis credulus, aut nimis zelosus annuit, & aures præbet consentienti. Puella personata Confessionem exorsa, Regio se stemmate natam ait, etsi vilitate vestium dissimularet natalium splendorem, ne à parente Rege (cujus iram & oculos vix effugerat) deprehensa, Viro Principi invita desponderetur, cum Virginitatem, quæ sibi vitâ charior esset, Deo vovisset. Cum igitur servandi voti conservandæque castitatis nulla superesset ratio, aiebat se per fugium omnne suum in ejus Christiana charitate & sancto zelo collocasse. Utque magis emolliret pium Antistitem, lacrymas adjunxit. (Quis hic Religiosorum sibi quidquam mali præfagiret? quis infidias castitati strui, quis subesse ullum crederet periculum?) mirabatur hic solum Præsul, quòd in ea Virgine tanta sit concordia formæ atque pudicitie: tanta concordia inter formæ elegantiam & vitæ innocentiam: tanta connexio cum generis claritate, & claritate virtutis: utrumque respiciens atque suspiciens Præsul, tecto Regiam Virginem recipit, asylum promittit, separatam habitationem attribuit, & ne quid charitati deesset, hanc etiam ad mensam invitat & adhibet. Illa ut suâ modestiâ magis accenderet benignitatem hospitatoris, speciem abnuentis præsefert, venire ad communem mensam recusat, metum prætexens, ne fortè agnita, quæ & qualis esset, tandem proderetur Regi & Patri suo; inquit: *longas esse Regum manus, & formidabiles iras*; adhuc infidias sibi velut columbæ ex ungvibus accipitris vix evadentis, timendas esse. Ecce quis dolum putaret esse in ore ejus! Solatur ergo pavidam Episcopus,

pus, securitatem à sua charitate & longinquitate fugæ, quâ evaserat, pollicetur, jubet securam esse, & ire ad mensam. Illa tanquam officijs & favoribus victa, humanitati cedit, & mensam accedit; sed ecce, quæ assederat pascenda, convivatorem magis ipsa pascit, formâ scilicet & vultu venusto. Tanta igitur amoris impuri in Præsule suscitatur flamma, ut jam locum & modum circumspiceret perpetrandi flagitij. Eò nimis mirum deducit etiam cum castis, cum modestis, cum sanctis (ut apparent) mulieribus, incauta & liberalior conversatio & familiaritas, esto sub prætextu pietatis, & boni operis assumpta! Verùm dum æstu illo & perplexitate laborabat Episcopus, ecce peregrinus quidam improvisò adest, è cælo missus, qui fores conclusivis pulsat, & se insinuat. Svadebat invitata, ut excluderet odiosum interpellatorem. Sed Præsul meliorem quodam instinctu admonebatur, ne hospitium denegaret peregrino. Instat illa: saltem admittendum non esse, nisi ad propositas quasdam quæstiones aptè prius responderet; movet ergò quæstionem primam puella, & interrogari jubet hominem, ut edisserat, quid maximè mirabile sit eorum, quæ DEUS in re parva fecerit? Respondit peregrinus: Diversitas facierum. Neque enim ab exordio mundi duos esse mortalium re-
 pertos, qui sibi vultu per omnia similes fuissent aut essent. Mox puella alium solvi nodum postulat, quæritque ex eo: ubi terra altior sit cælo? Subjicit peregrinus: in Empyrea Beatorum sede, ubi Christi humanitas ad dextram Patris confidet. Mirantur ingeniorum peregrini, circumstantes domestici, ejusque Sapientię applaudunt. Tertium ergò dubium subjungit puella, & per famulos quasi Sphynx ex Ædypo quærit: quantum spacium sit è cælo ad terram? ad quam interrogationem peregrinus: vade ad eum, qui te misit ad me, eumque ipsum de hoc percontare; ipse enim hoc intervallum emensus est, dum è cælo in abyssum
 Tar-

Tartari dejectus est: is enim Cacodæmon est, non mulier, qui Episcopum seducturus, mulieris formam assumpsit. Hoc responsum non ferens diabolus, & advertens fraudes suas esse detectas, momento disparuit, & peregrinus quoque subito videri desijt, fuit enim S. Andreas Apostolus, Patronus aliàs ejusdem Episcopi. Ubi vides Religiose, optimè nosse diabolus, ad homines etiam sacros pervertendos, nihil esse efficacius, nihil aptius, quàm mulierum conversationes, quamvis innocentes, quamvis sanctæ, quamvis casti propositi tenaces appareant. Ponamus enim, quòd reipsa puella illa fuisset innocens, sancta, casta Virgo, persecutiones patiens propter justitiam, & castitatem; quòd reipsa fuisset Regis filia, persona Nobilis, Regibus edita, prout sibi persuadebat malè credulus Episcopus; adhuc tamen fuisset æquale, imò majus periculum. Periculosa est omnis cum omni scæmina conversatio, qualiscunq; illa sit; licèt fortè pietas, humanitas, politia, & discretio exigere vel admittere viderentur conversationem. Non quòd conversatio nulla planè esse possit cum sexu scæmineo, & pijs scæminis, sed cauta, & plus quàm cauta. Episcopus equidem sanctimonix laude clarus, inhumanitatis crimen esse credebat, Virginem peregrinam, Regiam, piam, hospitio non recipere, cibo non reficere, dolentem non consolari, hinc familiarius conversaturus, uberius consolaturus domo recipit, & adhibet mensæ puellam, nobilem hospitam, non sine grandi malo & periculo. Nā ignis in cuniculo subterraneo positus, ac gliscens, non statim excitat incendium, sed serpit lentè, vel tenui nutritus pabulo; donec cursim in amplam materiam pyrii pulveris delapsus, mœnia, arces, urbes in sublime ejaculatur & dejicit; ita & per oculos hujus (pijsissimi aliàs) Præsulis, cogitationes aliæ & aliæ velut scintillæ in fornacem concupiscentiæ illapsæ, brevi totum viri pectus everterent, incendissent. Quidni & tibi idem evenire possent,

sit? *Hæc pestis, hic ignis* (inquit Bern: cap: 29. de intra
 na domo) *ed ad nocendum est proclivior, quod ad repellend-*
dum difficilior; Subtiliter intrat, & mentem occupat
& nisi subito expellatur, allicit, & incendit. Sic nimis
 rum libidinis incensor diabolus sæpe etiam charitatis
 opera in fomenta turpis incendij convertit. Et si
 Religiosus non timeat sub prætextu pietatis, sub præ-
 textu humanitatis, politæ, civilitatis, affabilitatis cum
 fœmina committi? vana miscere colloquia? maxime
 autem solus cum sola. Jam perijt, quisquis huius
 sibi nimium fidit. Quid si ultrò conversationem iu-
 lierum quærat Religiosus? ultrò eas adeat, ultrò se
 insinuet virorum societate & cœtu relicto? Caveat
 Religiosus extra Cœnobium, in domibus secularium
 ad quas contingit invitari, in hospitij, in quibus
 vertere quandoque necesse est, ne prætereundo virum
 cum fœminis, cum puellis ultrò familiarem, loquen-
 cem, facetum se exhibere præsumat, sub prætextu pi-
 ci, vel humanitatis, civilitatis, vel etiam pietatis. Tunc
 enim verò vel maxime triumphat ridetque diabolus
 si quem probum aliàs Religiosum, aut eximie virtutis
 sanctitatisque virum, in ruinam per fœminam duci
 possit, sub prætextu honestæ conversationis, observan-
 tiæ debitæ, vel humanitatis. Hinc in consortio & con-
 ventu plurium hominum, viris & fœminis unà inter-
 venientibus, bonum opus facies Religiose, si quantum
 poteris, à fœminis, earumque alloquio & confabula-
 tione te libentius subtraxeris, & viris potius adhæres
 contemptâ notâ incivilitatis, quam fortè poteris
 currere. Sic enim duplicem virtutem exercebis, ca-
 stitatem & humilitatem; seu opus dupliciter bonum
 Sic enim verè castitatem amabis, & Instrumentum
 istud optimè observabis. Unum verò adhuc saggere
 laudabile huius Instrumenti observandi consilium
 Contingit quandoque ex itinere diverti in hospitium
 ubi abest hospes, sola hospitissa domum administrare
 cella

cellerariorum & mediastinorum munia obeunt ancillæ, mensas sternunt, cibos potumvè ferunt, ad mensam serviunt. Hic occasionem habere potes optimam, optimum bonum opus exercendi, si discursus tuus cum fœminis non nisi modicus & modestus sit, ac summè circumspèctus, cavendo cum ancillis servientibus multùm conversari, nugari, jocari. Qui hîc factiâs, ineptiâs, familiaritates amat, castitatem non amat, quia illam exponit periculo. Talis enim liberior confabulatio licet aliquando, sæpe tamen non caret periculo, lapsûs saltem interni aut tentationum. Et licet fortè in te non sit periculum, in illis forsân periculum non abest. Ille autem verè castitatem amat, qui eam non solùm in se, sed etiam in alijs propugnat. Non sum ita hebes, quòd aut nihil aut nunquam cum ulla fœmina loquendum putem, sed hoc aio, opus te facturum bonum, si, quantum potes, & circumstantiæ permittunt, abstinere, & te mortificare nitaris, saltem ut omnis excessus & inordinatio vitetur, & modestia (omnibus hominibus nota) servetur. Tantò magis castitatem amas, quantò minus fœminas aut familiaritatem cum illis. Quantò plus fœminas odisti, tantò magis castitatem amâsti. Fac hoc; & Instrumentum hoc probè servâsti.

Synopsis & praxis hujus §. 1. *Pro castitatis dono seu impetrando seu conservando, diligenter, ferventer, quotidie orare Deum.*

2. *Specialiter Beatissimam Virginem in Patronam invocare.*

3. *Alios certos Sanctos bujus virtutis tutelares eligere, & Sanctorum Reliquias venerari.*

4. *In omni carnis tentatione ad Divinam respicere omnipresenciam: mortem cogitare & inferni penas, quomodò multi indies pro tali peccato in Gehennam incidunt.*

5. *Primos statim carnis insultus, & pravos motus, cogitationesq; repellere.*

6. *Sensus probè custodire, visum præsertim & auditum, imò & tactum ab omni incauta & sensuali rerum contrectatione.*

7. *Sobrietati, temperantiæq; studere in cibo & potu.*

8. *Corpus castigare certis mortificationibus.*

9. *Otium fugere, & nunquam non occupatum esse, seu corporis seu animi occupationibus.*

10. *Fugere, & declinare omnes etiam remotas occasiones, omnimodæ familiaritatem & conversationem præpossibili tum cum pueris venustulis, tum vel maxime cum mulieribus, quantumvis pijs. Vide, an feceris hæc, aut facere velis posthac.*

§. III.

Exempla amantium & illibatè conservantium castitatem.

UT è multis, præsertim ex Ordine S. P. B. Sancto-
rum Ordinis exemplis pauca, è sexcentis aliquibus
in medium adferam, qui & castitatis amantes, & hu-
jus Instrumenti fuere observantissimi, occurrit pri-
mus, ipse Legislator Noster, S. Benedictus. Quam
amans fuerit niveæ puritatis, vel ex admirando illo
exemplo liquet: tum castitatis amore carnem pro-
prium odio habuit, illam huic longè prætulit, & carni
minimè pepercit, ut parceret castitati, toto se corpore
eruentans potius, inter spinarum aculeos, quam ut vel
minimo Veneris læderetur aculeo. Rem gestam nar-
rat fusiùs S. Greg: in vita c. 2. quòd quadam die tanta
carnis tentatio Virum sanctum invaserit, quantum
Vir S. antè nunquam habuerit, eò quòd malignus spi-
ritus ante mentis oculos, fœminam visu pulchram re-
duxerit, tantoque igne animum servi DEI inflammave-
rit per speciem illius mulieris ob oculos positam, ut
erescente vœfani amoris incendio jam penè desereret

eremum voluptate victus deliberaret. Verùm supernâ gratiâ respectus (ut loquitur Greg:) ad semetipsum reversus est, & mox exutis indumentis nudum se in urticarum & spinarum fruteta coniecit, atque in illis spinarum aculeis & urticarum incendijs tam diu se volutavit, donec toto corpore faucius, vulneribus innumeris corporis, præverteret vulnera mentis. Verùm ex eo tempore ita in eo est tentatio omnis carnalis extincta atque edomita, ut tale aliquid in se amplius totâ vitâ minimè sentiret. Nonne hoc est castitatem amare? Qui rosam amat, seu candidam seu purpuream, spinas non horret propter rosas. Quid tot inter spinas quæsiuit Benedictus? niveam rosam castimoniam, quam proprii sanguinis rostro pinxit & fecit purpuream. In cuius rei certiolem fidem ipsæ illæ spinæ (si historijs fides est) migrârunt in rosas. Dumetum enim illud, in quo Divus pro castitate pugnavit, aliquot post sæculis invisente D. Francisco, spinasque illas exosculante, in pulcherrimum rosetum est commutatum; teste Wadingo in Annalibus Minorum Anno Christi 1222. num: 5. Sangvine ergo suo charior Benedicto castitas fuerat. Neque tamen mens mea est, ut velim à quovis fieri idem, ut quisque Religiosus in senticeta sese coniciat, & castimoniam rosam proprio cruore tingat, sed satis rubescit hæc rosa castitatis, si ad inhonesta quæque erubescit: sufficet tibi, si non tam ad spinarum aculeos, quam ad conscientiam stimulos te conicias, & convertas.

Non ablimilis castitatis amator & S. P. Benedicti imitator fuit S. Bernardus; qui etiamnum adolescens propter egregiam formam vehementer sollicitatus à mulieribus, nunquam de sententia colendæ castitatis dimoveri potuit; ut habetur in lect: Breviar: Semel fortè cum Sodalibus in hospitio de via divertens resecto corpore cubitum concessit. Quis credat dormienti aut certè jacenti certamen instare, atque in pu-

gnam provocari? dum enim quieti fatigatior indulget, ecce lasciva puella, Bernardi amore capta, clam ad lectum adrepit, castissimumque pectus ad flagitium sollicitat. Quid hic Bern: ? Ubi advertit insidias pudicitiae strui (ut hostem fugaret, atque ad facilius fugandum, alios quoque socios excitaret) elata voce exclamavit: Latrones! latrones! simulque cum clamore & prodicione lenam in fugam, periculum in victoriam vertit. Cumque socij experrecti riderent, quod Bern: in umbris latrones somniasset, affirmat is, eum clamorem non ex ore somniantis, sed serio suppetias inclamantis prodijisse, cum foemina impudens pudori ejus insidias strueret, quae clamore illo prodिता ac fugata, terga verterit. Hanc inter latrones numerandam censebat Bernardus, utpote quae pretiosum castitatis thesaurum. Sicut fur in nocte ita veniens, eripere occultam vi tentasset. Alia vice Bernardus ipse incautior, forte curiosiores in foeminam oculos fixerat, & mox libidinis flammam vehementes suscitari sensit. Quid hic Bernardus? Gelido stagno quanto cyus collo tenus tam diu se merfit, donec penè exangvis, Venerem in regno suo mergeret, nec eam amplius sentiret. Hæc Bernardus juvenis. Nos viri pro castitate si minùs facimus, nonne minus amamus? Mergenda & nobis, enervandaque Venus est aquis mortificationum, aquis lacrymarum, ejusque insidiae prodendae vel clamando ad Deum, vel Seniori spiritali eas revelando. Ecquid mirum est, Divum Bernardum castitatis amantem, Veneris ardorem aquis extinxisse? Quippè ignem aquis extinguere nil novi est. Illud magis novum & mirum, ignem extinguere ignibus, id quod contigit in Sicilia, tempore S. Guilielmi Abbatis Ord. Nostri. Promiserat Regi Siciliae Rogerio, meretricula quaedam impudens, se Guilielmum ad scelus, quem alias Rex colebat & aestimabat, facili negotio pellecturam; Et ut fidem faceret promissis, Adiit virum sanctum pessima mulier, bene compta &

vel sic ad facinus satis instructa: sollicitat ad turpe flagitium. Quid Guilielmus: Rectè (inquit:) salva res est, en mox lectum tibi sterno: Dixit, & è camino ardentes prunas protulit, quas in strati modum composuit, seseque primus imposuit ad instar illius castissimi Sacerdotis, de quo supra. Et ad eundem lectum Cypridis Alumnam invitavit. Ast illa factò territa, talèmq; lectum perhorrescens, ad frugem rediit, & libidinis deindè flammam excussit. Vade Religiose, & tu fac similiter: si te venus titillet, hunc ei lectum sterne, vel potius apud inferos jam stratum cogita, & crede, in fumum abibit venus. Menol: 27. Julii. Nisi malis sequi S. Wolstanum nostrum, qui fœminam pulcherrimam & unà nobilem, ipsum ad lasciviam provocantem, inflictâ alapâ, ut domo totâ exaudiretur, abêgit, dicens: *Vade mortis filia, vas Sathanae, fomes lasciviae*: Et vel sic exiliente ex oculis igne, gehennalis ignis eam commonescit. Vel sequere S. Thomam Aquinatè, qui ardente titione lascivientem mulierem, & cum ea etiam Veneris ardorem fugavit.

Addo alium castitatis amatorem S. Vulmarum Abbatem, cui in extremis penè agenti, Religiosæ Virgines, cum invisuræ adfuerant. Ast Vulmarus etiamnùm maculam Virgineæ puritatis vel sibi, vel illis timens (cujus tenera nimis & delicata custodia est) negavit illis aditum; Nec videre eas voluit, nec videri ab illis. Postquàm exhalavit sancto sine animam & sacrum corpus accensis undique cereis non sine magno hominum comitatu fuisset elatum, adsunt iterùm illæ sacræ Virgines, saltem post mortem sanctum Patrem visuræ. Sed ecce castitatis amor (quem Vulmarus aluit vivus) nec post mortem fuerat extinctus. Cùm enim alia omnia cernerent, feretrum videre non potuerunt. Sed quasi caligine septum videbatur illis Sanctimonialibus. Tam cauti fuère circa castitatem tuendam Viri sancti, ut nec à morte à sequiori sexu se vide-

videri vellent. Tu si nec videre nec videri à Virginibus refugis, castitatem nec in te, nec in aliis amare videris.

20. Julii An. Marian. Benedict.

Nequè solum in virili sed & in fragili sexu amorem eximium & insuperabilem ostendit Deus: Infirimum sexum eligens ad prælucendam faciem nobis, ut sequamur vestigia earum. Sic S. Florentia Virgo Abbatissa florem pudicitiae à teneris, Sponsò Virginum in Coenobio dicavit, undè & amore Angelicæ castitatis, delicias omnes averfata, exemplo suo plurimas alias Virgines post se traxit, adeò ut quadraginta hujusmodi sacrarum Virginum Monasteria una Florentia feliciter custodierit & rexit, & in his supra mille Virgines numeràrit. Interea moritur Florentia: & multis post mortem annis irruentes in Hispaniam Mauri imminebant Parthenoni propè Ecyam Urbem sito, quem olim incoluerat Florentia, quemque tunc etiam 300. Virgines inhabitabant. Quid ageret pia cohors? Nulla fugæ patebat via: mori quidem non detrectabant, sed pudori Virginitatisque flori timebant. Unanimi igitur consilio & cœlesti instinctu, arreptis cultellis singulæ sibi facies multis vulneribus deformârunt. Tam altas virtutis & castitatis amor (instillante Florentiâ) egit radices! Hinc barbari illi (quanquam libidine arderent) tam malè pictos vultus nauscantes, Virginitatis florem reliquerunt intactum; omnes tamen ad unam trucidantes, ad Virginitatis, etiam Martirii palmam eis adjunxerunt. Quid sentis Lector detali & tanto castitatis amore? Tanti erat etiam fragili sexui florem puritatis tueri, quem Tu fortè tam leviter prodigis? 20. Junii. Ann. Mar. Ben.

Sextum Virginalis pugnae & victoriæ exemplum pono ob oculos in S. Amelberga Virgine & Sanctimoniali nostri Ordinis: in qua impares vires corporis, magnanimitas animi supplevit: hæc genere, formâ, moribus & animi dotibus nobilissima (quæ plerumque

Impuri alieni amoris illicia & castitatis laquei sunt) de castitate eo ipso periclitata est, quam amabat unice. Exarserat quippè in Virginem principem Princeps Carolus Martellus, atque adeò ille aliàs genitum victor, cæco amore victus, cum frustrâ pudicissimum animum blanditiis inflectere tentasset, eam in obsequium & vota sua, etiam vi adhibitâ trahere, imò rapere contendit. Ast generosa Virgo, & castitatis amatrix fidelissima tam strenuè cum violento amore luctata est, ut brachium sibi à colluctatore Carolo frangi potius voluerit, quàm pudorem pudorisque firmum propositum infringi: sicque vel fracto brachio à Virginis fortitudine in pudorem datus est impudens leno; palmamque de castitate ei brachio (licet fracto) extorsit. Hanc ergò illa, à recenti victoriâ gloriosius virentem, in Parthenonem Melisiensem Benedictinum intulit, Christoque & D. Benedicto sacrauit. Cujus sacrum corpus cum à morte, adverso lumine veheretur, stirionum magna frequentia (piscium id genus est) navim & cum navi sacrum corpus, non absque prodigio comitabatur. Ipsi ergo pisces aquarum, Cypriidis (ex aquis ortæ) domitricem honorârunt & triumphum condecorârunt. In pudorem nonne dat hæc Virgo Viros Religiosos, si qui manus potius dant Veneri aut Cupidini, quàm ut manu vel brachio (prout S. B. loquitur in Regulæ cap. I. contra diabolum vel Cupidinem, Venerémue decertent. *Melon. 10. Julii.*

Iterùm se offert alia Virginitatis pugna, & gloriosa victoria in Francia. Glodesindi enim nobilissimæ in Francia Virgini, æris ad tuendam integritatem cum Hymenæis lucta fuit: Glodesindem etenim vel invitam & reluctantem parentes desponderunt viro illustri genere, sed sceleribus illustriori. Verùm favente Virginitati Numine, prius is è medio & vita sublatus est, quàm in thalamum Glodesindem traducere potuerit.

rit. Ast expirantibus primis, mox ad secundas nuptias parentes filiam adigere conabantur. Hic ergo illa non jam tutum rata, periculum expectare secundum fugam arripuit (certiorem victoriae in hoc genere viam.) Et Metim delata in D. Stephani templum recepit sese, scilicet ad caelestem Sponsum (quem omni sponso terrestri praeferebat) confugit. Et certe recepit eam in protectionem & tutelam Sponsus caelestis quippe vigilantibus ad templi fores satellitibus (quos Pater submiserat) exituram templo rapturis, septenduo jejuna sed vegeta, altari, orationi, Christo adhaesit. Quo elapso laeuae locò Angeli de caelo missi sacrum flammeum castae Virgini, videntibus paternis militibus, solemniter imposuere. Hinc isti contra tam bene tectam & protectam caelitum castitatem nihil amplius moliri ausi, ad illius pedes ultro se victos & tantam virtute captos abiecerunt, qui venerant, ut illam caperent, & captivam domum ducerent. Veniaque rogata & impetrata, vacuis manibus, sed admiratione pleni, ad parentes Virginis redierunt. Et hi quoque demum nobili castitati subscripserunt. Inde libera Glodesindis, voto sese mox Deo obstrinxit: addo & illud teneri sanctique pudoris miraculum, castitatis amatoribus in exemplum; Quod vitam quoque sanctam incorruptam multis annis corpus manserit: id cum aliquando è tumultu erueretur, faciem ejus temere Monialis tetigit, sed non impune: quippe vertente nondum anno mortem obiit: ipsa vero S. Glodesindis ad hujusmodi contactum quasi erubescens, statim recente è naribus sanguine manavit. Et Religiosus non erubescat ad impudicum seu proprii seu alieni corporis contactum, si etiam in carne mortua tangi vel à pia & ejusdem sexus manu indignatur intacta Virginitas? Eam quisquis amat, si intactam servare cupit, omnem quantumvis non inhonestum contactum vitet. Flos enim delicatissimus castitas est, contactu

marcescit. Speculum est, quovis tactu maculatur, obfuscatur, inficitur. vide. *Ann. Mar. Bene.* 25. Julii.

Sed quid multis opus est; tot habes Religiose amantium castitatis exempla, quotquot sacrarum Virginum, Principumue sponsalibus) sese Virginitatemque suam Deo consecrârunt. Unum tamen adhuc illud excelsum Virginitatis liliū profero Gertrudem Virginem & Abbatissam Nivellensem Pipini & Jttæ Brabantiae Ducum filiam. Hæc formæ & morum elegantia in sui amorem converterat paris nobilitatis juvenem Australiæ Ducis filium. Orator ad conciliandum connubium accesserat ipse Rex Franciæ Dagobertus, & inter epulas, quas Virginis Parens Regi splendidissimas exhibebat, pro amasio ad Gertrudem verbum fecit. Ast ista (suspensis ad responsum Virginis Principum animis) resoluti animi responsum dedit, alium se sponsum nolle, quàm illum, cujus pulchritudinem sol ipse & luna mirantur, cujus ditio & possessio non terra solùm, sed Cælum sit. Cujus famulitium, Angelorum essent Myriades, juxta illud: *millia millium ministrabant ei, & decies milles centena millia assistebat ei*: obstupuit ad responsum & ad tantum castitatis amorem admirabundus Rex. Juvenis verò Princeps præ indignatione (nihil id curante Gertrude) consensu mox equis recessit. Gertrudis verò ut niveo mentis pudori tutum & congruum receptaculum haberet, Nivellam condidit, celeberrimum posthac Cœnobium, in quo & ipsa Virginibus Cœteris castissimis præfuit. Vis nosse, quanti Deus tantum castitatis amorem fecerit; miraculis multis eum comprobavit. Nam invocatum à periclitantibus solum nomen ejus, maris procellas domuit, & ex undis mirè eripuit periclitantes, & hoc ante mortem; post mortem quoque velum ipsius incendio Cœnobium depascente flammis restinxit. Ut videres, illis ipsa Elementa subesse, qui flammam libidinis domuere, Gertrudis huic

huic jungo alteram : Nivellenſi Elpidianam, illam nimirum lectiſſimam Chriſti Sponſam, Virginum miraculum, Elpidiani Cœnobii Abbatiffam, quæ tam purè caſta, tamque cæcè pura & puritatis amans fuit, ut neminem quamvis ſanctiſſimum, unquam aspiceret, & vel idè miranda ſuis Sororibus videretur : De qua Sponſa ſua Chriſtus ipſe cuidam pro ea oranti teſtatur eſt ; *ipſa mihi lilium eſt electum, quod manibus meis portare affecto ; ſuprema mihi eſt namque voluptas, in anima ejusmodi caſta NB. ac pura morari.* lib. I. in fine cap. 4.

His omnibus addo S. Ittam, caſtiſſimam matronam illam, de qua ſupra Instrumento 20. quæ vivente Conjuge conjugalibus deliciis carere penitus, & in ipſo Matrimonio cœlebs caſtaque permanere voluit. impetratâ ſuis precibus licentiâ à Marito Comite. De S. Cunegunde Imperatrice, poſtea Ordinis Noſtri Sacramentali quid dicam ? Quæ adhuc rariori exemplo Marito Imperatori, in Imperatoria rerum omnium affluentia convivens, caſta tamen, imò Virgo vixit. Quid unquam Auguſtius orbis vidit, quàm Auguſtus hos Conjuges, Conjuges inquam tantæ opulentæ, tantæ fortunæ, tantæ dignitatis, & tamen Virgines ! Non tam imperantes orbi quàm ſibi, quàm Cupidini & in domitæ veneri : quibus potior cura & amor fuit conſervandæ imò propagandæ caſtitalis, quàm familiaris plus Virginitatis theſaurum, quàm auri & argenti æſtimantes. Si ſic caſtitalitatem amabant, ſic ſervabant nulla caſtitalis lege, voto nullo obſtricti ? Si ſic à licentis ſibi ultrò reſceſſerunt deliciis ? Et Religioſus voti obſtrictus, Deo & caſtitalitati per Professionem ſolemne addictus caſtitalitatem minus amet ? minus ſibi voluptates minimè licitas interdicit ? proh pudeat à molliſſimo ſexu virum vinci, & virum illic effœminari, ubi viriliter fœminæ agunt, viriliter vincunt, & triumphant. Potuerunt hæc, Potuerunt ſexcentæ aliæ

castitatem amare, & tu non poteris? Fac possis; Nam poteris, si vel s.

Unum adhuc placet pro coronide adducere castitatis amantium exemplum, imò exempla duo in uno. Verba enim movent quidem, ast exempla trahunt. Ue ergo traharis exemplo Religiosæ, exemplum affero in uno duplex, exemplum viri, & fœminæ; exemplum simul Religiosæ & Secularis Personæ; exemplum Fratris & Sororis, castitatem super omnia amantium & proprio etiam sanguine propugnantium, exemplum non novum sed antiquum, imò ideo fortè tibi Lector Amice novum, quia antiquum, idque de S. Placido, Benedictini Ordinis Nostri Proto Martyre, & Sorore ejus Flavia. Nam tempore quo Justinus & Justinianus Romani Imperii scepra tenebant, præfidente in Sede D. Petri Joanne I. eodem etiam tempore Beatissimus P. Benedictus velut Lucifer inter astra, sic ille in Sublata solitudine radiabat virtutibus & miraculis, duodecim Monasteria illic construens, pro illis, qui ejus Sanctitatis famâ permoti, in eodem loco ad eum confluebant, omnipotenti Deo sub ejusdem Magisterio servituri. Fama itaque tanti Viri per totum Romanum Imperium percrebrescens, urbem ipsam Romam quæ totius Romani Imperii, omniumque urbium Caput est, implevit, adeo ut Tertullus Vir Nobilissimus inter Romanos, & post Augustos illos, nulli secundus, munere Patricius, Sanguine Anicius, opibus ditissimus, sapientiâ & prudentiâ rerum gerendarum laudatissimus, obtulerit eidem S. P. Benedicto (præter 18. Curtes, quas in Sicilia habebat) etiam filium suum, nomine Placidum. Quippe ex Octaviæ gentis nobilissima familia ducens uxorem, tres benedictos ex ea suscepit Filios, Filiam unam; Primum dixerunt Placidum, secundum Eutychem, tertium Victorinum. Quarto loco ei nata filia est, quam Flaviam dixerunt. Ex his igitur charissimis pignoribus mox primum

Deo obtulit, & S. P. Benedicto tradidit erudiendum, secundum normam & formam sacrae institutionis suae, dum adhuc septennis esset; moxque sub ejus disciplina & Monasticae vitae institutis tantum profecit, ut non solum inter praecipuos ejus Discipulos numeretur, sed etiam primus ex Benedictino sacro Ordine Martyrij lauream coronari cum socijs mereretur. Is postquam virtute magis quam aetate adoleverat, in Siciliam a S. P. B. missus est, ubi manens per multum tempus, Monasterium & Ecclesiam in honorem S. Joannis Baptistae prope Messanae portum construxit in loco quem Pater ejus, patrimonij loco, Ordini donaverat, dum eum illi nutriendum, & in virtute erudiendum traderet. Habebat enim possessiones suas Tertullus Vir ditissimus etiam in Sicilia, in quam ut Ordo S. Benedicti sanctitasque pariter inveheretur, transcripsit S. P. B. & Ordini sacro possessiones suas & Curtes, quas in Sicilia habebat. Cumque triginta Monachos sub ejusdem S. P. B. Regula rexisset atque instituisset S. Placidus, sanctitate & miraculis penes quosidians claruit, ut testatur Breviarium lect. VI. Noct. II. Caecis visum restituit, surdis auditum, claudis gressum; leprosos mundavit, daemoniacos curavit, & aliis infirmis multis sanitatem restituit, uti fuse videtur est in actis SS. Ord. S. B. Tomo & saeculo I. Interea dum Monachi sub ejus disciplina optimè proficerent & Dei laudes promoverent, veniunt Saraceni Duce Manurcha, missi a Rege Abdala, & irruentes in Regionem illam, cum multis millibus, omnia quaeque, praesertim loca sacra cum violentia destruebant, homines vero ipsos, vel ad partes sui Reges trahere ad laborabant, vel crudeliter occidebant, prout multi tum Viri, tum mulieres, tum parvuli de Messana civitate crudeliter ab illis fuerant trucidati. Venientes autem ad praesatum Monasterium, invenerunt praeter S. Placidum Antistitem & Monachos ejus, etiam S. Eutyrium & Victo-

Victorinum S. Placidi Germanos cum Flavia Sorore, qui paulò antè S. Placidum Germanum suum in pristinis possessionibus Patris sui, visitaturi advenerant. Hos ergo adoriuntur Tyranni, monent, suadent ut negarent Christum; & sic eritis (inquiunt) amici nostri, & amici Ducis nostri Manuchæ, amici imò quasi fratres Regis nostri Abdalæ, & dabimus vobis quicquid petetis, possessiones multas, divitias Regias, uxores egregias. Cæterùm si renueritis, omnes simul crudeli morte peribitis. Quid hic quæso fecissent vel facerent Religiosi nonnulli, si tales ei promissiones fierent, si impunè liceret servire Veneri, uxores habere & possessiones, secus morituri? Certè vinum & mulieres Apostatare faciunt etiam sapientes. Quot Religiosi, mulierum amore seducti, quia castitatem minus amarunt, Deum negarunt, à Religione, à fide apostatarunt! Ast non sic hi Generosi Christi Athletæ, hi magnanimi pugiles, & castitatis propugnatores: Sed castitatem fovebant, eligebant, diligebant usque ad tormenta, usque ad sanguinem, usque ad mortem. Nam torqueri se potius, & pedibus suspendi se permiserunt igne & fumo copiosissimo supposito: id semper ingeminantes & orantes, absit hoc à nobis, ut Christum negemus & diabolo serviamus; ut castitatem negligamus, & Venerem eligamus. Cumque viderent, quòd S. Placidus esset quasi Dux & instigator eorum, qui illos magis animabat, & confortabat in fide & amore castitatis, sacrum os illius lapidibus contundunt; & quia adhuc semper Jesum Christum nominabat, linguam ei funditus amputarunt, additis flagellis & torturis. Cumque etiam linguam jam præcisam non cessaret laudare Dominum & benedicere Nomini ejus, tanto magis illum flagellabant, quantò magis ad Dominum clamabat. Postquam igitur S. Placidus cum sociis suis, crudeliter & abundanter jussu Tyranni jam esset cruciatus, ad tribunal, ad sævitiam, ad tyrannidem

specialiter Soror ejus S. Flavia citatur, Virginitatis ex corde amans, & incredibili vultus decore micans: Hæc cum pariter nec à fidei, nec à Virginitatis proposito, seu minis, seu promissis posset abduci, in rabiem egit Manucham Ducem & Tyrannum sævissimum. Is enim adversus Virginem & castitatis amatricem, rabido inflamatus furore, convertens se ad milites & ministros suos, dixit: exuite hanc & denudate, pedibusque in sublime erectis suspendite; cumque jussa facerent, nudamque suspenderent, Virginem castissimam & castitatis amantem; alloquitur denuo illam Dux sævissimus: interrogans illam, an non verecundaretur in turpitudine nuditatis suæ. Cui Virgo Christi respondet: pro eo quod nuda sim & fœmina, nulla mihi adscribetur culpa; Deus enim conditor viri & fœminæ est, unde de sexu nulla mihi est ignominia. Neque etiam nuditas involuntaria castitatem violat, sed potius ejus meritum adauget; & quamvis quidem hæc nuditas magna mihi afflictio & pœna sit, paratamen sum, pro Dei & castitatis amore, non tantum nuditatem sustinere in corpore, sed etiam gladium & ignem. Imò quia denudari me turpiter fecisti Dux impie, conformiorem me meo sponso fecisti Jesu Christo, qui etiam pro me denudari, flagellari & crucifigi voluit. Igitur Dux impius, majori succensus irâ, furtes & flagra afferri jubet, castamque Virginem sine intermissione & sine misericordia flagellari, ac tandem fumo supposito, aliisque variis tormentis torqueri, ut consensum extorqueret abnegandi fidem & castitatem. Verùm quia toto die in talibus pœnis decurso, viderat se in vanum laborasse, nec à castitatis & Christi amore sanctam Dei Virginem posse dimoveri, hinc S. Virginem iterum deponi, & in carcerem jussit includi, nova & acerbiora subituram pro castitate certamina. Paucis enim post diebus S. Virginem & castitatis amatricem jussit tradi quibusdam lenonibus de exercitu suo, qui

qui Flaviam corrumpere, & pudicitiae florem invitae eripere deberent. Invitato igitur ad tam turpe facinus toto exercitu, si cui animus esset, libidinem suam cum castissima Virgine explendi, suspexit in Caelum Virgo innocens; & orans sic caeli Numen affatur: Deus qui sedes super thronos, & judicas justè, esto mihi in Deum Protectorem & in locum refugij. Respice in me, & salva ero Domine. Succurre, protege, defende; ne polluant inimici Tui *FAMULAM TUAM*; ne dicant, praevaluimus adversus eam. Audivit & exaudivit quantocyus Caelum vota pia, & mox ad vota adfuit Amator & Protector castarum mentium Deus. Nam cum ad Ducis imperium, lenones vim castissimae Virgini inferre vellent, & vi ac stupro violare, quae sponte noluit in castitatis violationem consentire; ecce hirci hi lascivi, vim ei inferre volentes, & jamjam manus ad eam contingendam extendentes, subitanè poenà quantocyus puniti sunt, eorum manibus, brachijs & nervis sic arefactis & stupentibus, ut ne manum quidem movere possent; imò prae doloris vehementia supra modum non tam clamare, quàm mugire auditi sint. Attamen impiissimus Dux Manucha ab impietate sua minimè desistens, SS. Dei Martyres Placidum, Eutychium, Victorinum, & Flaviam Virginem, iterum ad novum examen & tentamen citat, eosque furibundâ facie affatur: Quousque insipientes vos, nostra tolerat clementia! aut bonum consilium arripite, Crucifixum negate, castitatem abjurate, & in partes Regis nostri Abdalae concedite, uxores sumite, nuptias non respuite, possessiones oblatas respicite, aut omnes acerrimâ morte peribitis. Cumque nullo pacto, nullo tormento, à sancto proposito, à fide, à castitate dimoveri possent, saevissimus Manucha, adhuc magis saeviens & excandescens, jussit SS. Dei Martyres Placidum, Eutychium, Victorinum & Flaviam strictius ligari, eorumque tibijs prægrandes & graves navium

anchoras imponi, & super anchoras, prægrandes iterum
 superimponi lapides, ut hoc dolore compellerentur
 sanctum mutare propositum. Cumque tota die &
 nocte, in tanto cruciatu perdurassent fortiter, die alterâ
 illucescente, Pagani ad SS. Martyres reversi, videntesq;
 illos immobiles in suo proposito persistere, succlama-
 bant: O stolidâ capita, O lapidea pectora, cur salutaribus
 consilijs non acquiescitis? Cur vos non miseret
 vestri? Facite, quæ petuntur; & habebitis, quidquid
 petetis: Liberabimini ab hac tortura & pressura; ha-
 bebitis aurum & argentum; possessiones, uxores, ho-
 nores, & quidquid desideraverit cor vestrum. Re-
 spondet cum Fratribus suis & Sorore Placidus: Mur-
 nera vestra vobis sint, nobis fides & virtus, castitas &
 pietas, Christus & verus Deus sunt super aurum & ar-
 gentum, super Topazion & omnem lapidem pretio-
 sum. Hinc irritati consultores pessimi, quod consilia
 nollent acquiescere, rem omnem, prout erat, Duci re-
 ferunt. Et constantiam Martyrum sub pertinaciâ no-
 tâ exaggerant, & eatenus sævissimum Ducem (an di-
 cam Tyrannum) exacerbant, ut terribili furore irâq;
 succensus, mox ultimam dictaret sententiam, ut om-
 nes crudeli morte afficerentur: Vix sententia lata est,
 mox currebant, imò volabant Ministri & executores
 nequissimi, ut eam executioni mandarent: Mox enim
 ad custodiam properant, in qua clausi detinebantur,
 de custodia eos extrahunt, & usque ad litus maris, in
 quo decollandi erant, eos perducunt; quò dum deve-
 nissent sævientes satellites, dixerunt: nunc adhuc tem-
 pus est, si obsecundare velitis jussionibus invictissimi
 Ducis nostri; si minus, morte moriemini. Ast con-
 stantes in fide pariter & castitatis amore Martyres om-
 nes & singuli, in mortem se paratos esse asserbant, ro-
 gantes ut jussa perficerent, & Martyrij palmam non
 auferrent neq; differrent; agonemque suum Domino
 commendabant ferventi oratione; ut per merita Ma-
 gistri

gistris sui S. P. B. mererentur constanter subire Martyrium, & recipere coronam gloriæ. Unanimis hæc erat omnium oratio, unanime Martyrij desiderium. Igitur post verbera & suspensionem, post summi adhibitionem, post membrorum tortionem, articularum & dentium confectionem, & linguæ abscissionem tertio Nonas octob. ad portum Messanæ civitatis omnes decollati & trucidati sunt Anno Christi 545. Manucha tamen necdum de Sanctorum sanguine saturatus, præcepit insuper, ut Monasterium, in quo castitas, & diviti castitatis Amatores habitaverant, fieret in combustionem & cibus ignis, funditusque everteretur. Quod & factum est. Solam tamen Ecclesiam intra Monasterium in honorem S. Joannis Baptistæ constructam, cum esset alta, & firmiter ædificata, succendere sive evertere non potuerunt, modis tamen omnibus, quibus poterant, illam polluere & profanare satagebant: Ecclesiam adulterijs coinquinando, altare Domini stercoreibus & urinis fœdando, & quidquid lascivia, impudicitia & nequitia suggerere vel admittere poterat, exercendo. Ast senserunt Vindictam impij. Nam quinta die reversuri Saraceni cum Duce suo pessimo in Patriam, naves conscenderunt. Pacato & tranquillo mari; vixque à litore solverunt, en subito tempestas oritur tanta, ut nec retro nec ante procedere possent, sed comprehensæ in medio à concurrentibus undis naves illæ, omnes, cum Saracenis sexdecim millibus octingentis, demersæ sunt in profundum maris. Tale scilicet balneum & lavacrum merebantur impuri Veneris Alumni & hostes castitatis castarumque mentium. Scilicet in regno Veneris, nempe mari, castigari debuerunt, castitatis hostes & Veneris amici ac amatores, qui deflorare Flaviam Virginem, & flore pudicitia privare voluerunt. Casta verò Sanctorum Martyrum corpora etsi adhuc in litore jacerent inhumata, attamen in præmium castitatis, à feris & avibus man-

manferunt intacta, illæsa & incorrupta: & pro turpi
 Veneris foetore sua visissimum & deliciosissimum odor
 rem spirârunt. Quorum meritis & intercessione eor
 dem in loco, Jæsus Christus Dominus noster beneficia
 sua præstare non desinit usq; in hodiernum diem, ut
 loquitur Mabilon in Actis Sanctorum Ord: S. P. B. Lu
 tetiæ Parisiorum editis, An. 1668. Pag. 75. Sic nimis
 rum castitatis & puritatis amantes, Placidus cum Fla
 via Sorore & socijs, tradiderunt corpora sua potius
 supplicia, quàm ut Veneris sectarentur oblectamenta
 sanguinem suum fuderunt pro castitate, castitatem
 plus quàm vitam diligentes; & sic verè laverunt st
 as suas castitatis, & dealbaverunt eas in sanguine Agni
 quem modo sequuntur, quocunq; jerit. Hi ergo exem
 plo suo etiam nobis aperuerunt viam & modum, ca
 stitatem super omnia amandi. Si Secularis es, habes
 etiam in Persona Seculari & quidem in sexu fragili
 nempe in tenera Virgine fortitudinis & amandæ casti
 tatis, fortiterq; propugnandæ exemplum; Sin autem
 Religiosus sis, habes in ea pariter & Germano ejus
 Socijsque exemplum efficax, quomodo juxta moni
 tum S. P. B. oporteat castitatem diligere; nempe super
 vitam, & super omnia.

Synopsis & praxis hujus §. I. *Castitatem amandam
 amatam servare, servatam propugnare omni modo possi
 bili, exemplo Sanctorum antè memoratorum.*

Vide an talis & tantus sit amor tuus, Deumq;
 ora, ut intercessione horum sanctorum, det ta
 lem vel adaugeat amorem castitatis.

Finis tertiæ Partis.

Dilectus plane DEO & hominibus Benedictus usq, hodie
triplici fructu pascit Domini gregem. Pascit vita, pascit
doctrina, pascit intercessione. Per quem incessanter adjuti
fructificate, quoniam in hoc positi estis, ut eatis, & fru-
ctum afferatis boni operis S. Ben.
Natal. S. Ben.

